

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 7.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

I.1. Czytanie utworów literackich – liryka

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– wie, że liryka jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór liryczny od utworu epickiego, – zna podstawowe cechy utworów lirycznych, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, – krótko opowiada, o czym jest przeczytany wiersz, – nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą wiersza, – wie, kto to osoba mówiąca w wierszu, – wyjaśnia pojęcie <i>podmiot liryczny</i>, – wie, kto to bohater liryczny, – wyjaśnia pojęcie adresata / odbiorcy utworu, – odróżnia podmiot liryczny od adresata, – odróżnia wers od strofy (zwrotki), – wyjaśnia, czym są rym, wers, refren, – zna nazwy środków	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – wymienia cechy poezji, – czyta wiersz głośno i wyraźnie, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, zwracając uwagę na znaki przestankowe, – wypowiada się na temat przeczytanego wiersza, – podejmuje próbę uzasadnienia swoich wrażeń wywołanych lekturą wiersza, – wskazuje w wierszu wartości ważne dla poety, – określa nastrój wiersza, – tworzy projekt pracy (rysunek, drama itp.) interpretującej wiersz – przekład intersemiotyczny, – nazywa wyrazy wskazujące na osobę mówiącą w wierszu (podmiot liryczny) i adresata, – opowiada o podmiocie lirycznym, przedstawiając jego myśli i uczucia, – określa adresata wiersza,	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki, – czyta / wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, zgodnie z tematem i stylem dzieła, – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy poetyckie, – nazywa i uzasadnia swoje uczucia wywołane lekturą wiersza, – przedstawia, również w formie przekładu intersemiotycznego (np. rysunek, drama itp.), jak rozumie omawiany wiersz, – wskazuje cechy podmiotu lirycznego, – określa cechy bohatera wiersza, – porównuje i nazywa rymy	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – wyjaśnia, na czym polega język poezji, – czytając / wygłaszając wiersz, stosuje odpowiednie tempo, intonację i modulację głosu, – dokonuje interpretacji głosowej utworu lirycznego, – ciekawie opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, o podmiocie lirycznym, bohaterze oraz ich uczuciach, – opisuje zachowanie bohatera wiersza i wyraża swoją opinię na jego temat, – porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, – opisuje adresata wiersza, – wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia wywołane lekturą wiersza, – wyjaśnia, jak rozumie przesłanie wiersza, – wyjaśnia znaczenie przenośne utworu	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – prezentuje informacje na temat wiersza w dowolnie wybranej formie, w tym w formie interaktywnej, – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór poetycki, stosując różne techniki uczenia się, – tworzy własne przykłady poznanych środków artystycznych, – wyjaśnia funkcje poznanych środków artystycznych, – omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, – interpretuje wiersz i uzasadnia swoją tezę interpretacyjną, odwołując się do elementów utworu, – charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do

artystycznych: <i>epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofa, ożywienie, symbol, neologizm</i>, - wymienia elementy rytmizujące: wers, strofa, rym, rytm, - zna pojęcia pieśni, trenu, - przedstawia tematykę wiersza, - zna pojęcie ironii, - wie, jakie jest przesłanie wiersza, - rozpoznaje w utworach lirycznych wartości ważne dla Polaków, - dostrzega w omawianych wierszach elementy historyczne, - wymienia autorów utworów lirycznych wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	- wskazuje wers, w którym znajduje się zwrot do adresata, - wskazuje bohatera wiersza, - rozpoznaje w utworach lirycznych epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienia, symbole, - wskazuje w wierszu rymy, - rozpoznaje elementy rytmizujące utwór, - rozpoznaje pieśń, tren, - dzieli wersy na sylaby, - wie, na czym polega ironia w omawianych utworach lirycznych, - rozpoznaje przesłanie wiersza i wypowiada się na temat jego aktualności, - wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omawianych wierszach, - rozumie słowo <i>kontekst</i> i zna rodzaje kontekstów, - zna elementy z życia autorów utworów lirycznych wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	w dwóch dowolnie wybranych strofach, - rozpoznaje w utworach lirycznych przenośnie, uosobienia, neologizmy artystyczne - rozpoznaje refren jako element rytmizujący utwór, - wymienia cechy pieśni, trenu, - wyjaśnia, na czym polega ironia, - dostrzega ironię w omawianych wierszach, - formułuje przesłanie utworu lirycznego i zastanawia się nad jego aktualnością, - porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, - dostrzega różne konteksty w omawianych utworach lirycznych, - posługuje się biografią autora w interpretacji utworów lirycznych.	lirycznego, - uzasadnia własne rozumienie wiersza, - rozpoznaje funkcje środków artystycznych w omawianych wierszach, - odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, - wskazuje w wierszu elementy rytmizujące, - wskazuje cechy pieśni, trenu w danym utworze, - definiuje pojęcie ironii, - omawia znaczenie ironii w wierszu, - wyjaśnia przesłanie utworu lirycznego i ocenia jego aktualność, - omawiając utwory liryczne, nawiązuje do wybranych kontekstów, np. historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, - dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach lirycznych.	treści wiersza, - charakteryzuje bohatera, odwołując się do treści wiersza, - porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza i przedstawia wnioski, - rozpoznaje pieśń, tren wśród innych gatunków literackich, - tworzy pytania do hipotezy interpretacyjnej na temat wiersza, - w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, - w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, kulturowy, filozoficzny, społeczny.
--	---	---	--	---

I.1. Czytanie utworów literackich – epika

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo dla klasy 7</i>				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				

– wie, że epika jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór epicki od utworu lirycznego, – wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, – rozpoznaje fikcję literacką, – wskazuje elementy realistyczne (rzeczywiste) w omawianych utworach epickich, – wymienia wybrane gatunki epickie, np. baśń, legenda, opowiadanie, powieść, nowela, – wymienia tytuł jako element budowy utworu epickiego, – wymienia wybrane wydarzenia tworzące akcję utworu, – rozpoznaje, kim jest osoba mówiąca w utworze epickim, – rozpoznaje i wymienia bohaterów utworu, – zna pojęcia: <i>narrator</i> i <i>narracja</i>, – rozpoznaje w utworze wątek główny, – nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą tekstu, – rozpoznaje w tekście znaczenia dosłowne, – opowiada ustnie o treści utworu, zachowując kolejność zdarzeń, – wie, że tekst może mieć	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – wymienia cechy utworu epickiego, – opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w utworach epickich, – wymienia cechy gatunkowe opowiadania, powieści, noweli, – wyszukuje w tekście określone informacje, – wskazuje tytuł jako element budowy utworu epickiego, – ustala kolejność zdarzeń, – nazywa rodzaj narratora i narracji, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, – przedstawia wybranego bohatera, – wymienia niektóre cechy bohaterów, – rozpoznaje wątki poboczne, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – wskazuje wartości ważne dla bohaterów, – omawia postawę bohatera, – rozpoznaje w utworze ważne informacje, – tworzy projekt pracy (rysunek, drama, spektakl teatralny itp.) będącej interpretacją utworu – przekład intersemiotyczny, – dostrzega przenośny sens opowieści z Biblii, – rozpoznaje w tekście alegorię,	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – czyta głośno, wyraźnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, – rozpoznaje rodzaj literacki czytanego tekstu – epika, – rozpoznaje czytany utwór jako opowiadanie, powieść, nowelę, – opowiada o elementach świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych – rozpoznaje puentę jako element budowy utworu epickiego, – opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły, – charakteryzuje narratora utworu, – określa, czy dany bohater jest główny czy drugoplanowy, – wymienia większość cech bohaterów, – zbiera informacje o bohaterze, – uzasadnia rodzaj narracji: pierwszoosobowej i trzecioosobowej, – omawia wątek główny, – określa doświadczenia bohaterów, – prezentuje własne rozumienie utworu, – ocenia bohaterów, – rozpoznaje informacje mniej ważne w utworze, – rozpoznaje fakty i opinie,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski, – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi i fantastycznymi w utworach epickich, – uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do opowiadania, powieści, noweli, – rozpoznaje punkt kulminacyjny jako element budowy utworu epickiego, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, – wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju, – rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, – określa relacje łączące bohaterów utworu, – uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do treści utworu, – selekcjonuje zebrane informacje o bohaterze, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, – dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, – określa tematykę utworu, – omawia wątek poboczny, – porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami,	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, – uzasadnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu, podając odpowiednie przykłady, – rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytułu, puenty, punktu kulminacyjnego, – prezentuje według własnego pomysłu, z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami w utworze, – porównuje narratorów w różnych utworach, – charakteryzuje bohatera, również za pomocą narzędzi interaktywnych, – porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia wnioski, – określa problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób, – ciekawie prezentuje własną interpretację biblijnych opowieści, – w interpretacji utworów epickich wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi,
---	---	---	--	--

znaczenie przenośne, – wie, czym jest alegoria, – wymienia cechy postawy bohatera, – wie, jakie jest przesłanie utworu, – rozpoznaje w utworach epickich wartości ważne dla Polaków, – dostrzega w omawianych utworach epickich elementy historyczne, – wymienia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	– rozpoznaje przesłanie utworu, – na podstawie poznanych tekstów tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów, – wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omówionych tekstach, – rozumie słowo <i>kontekst</i> i zna rodzaje kontekstów w utworach epickich, – zna elementy z życia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	– odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, – omawia przenośne znaczenia opowieści biblijnych, – podaje przykłady alegorii, – zna przyczyny niepowodzeń bohatera, – wypowiada się na temat przesłania utworu, – porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, – dostrzega różne konteksty w omawianych utworach epickich, – posługuje się biografią autora w interpretacji utworów epickich.	– odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – porównuje treść czytanych utworów z własnymi doświadczeniami, – interpretuje biblijne opowieści, – omawia funkcje alegorii, – ocenia postawę bohatera i przyczyny jego niepowodzenia, – formułuje przesłanie utworu, – omawiając utwory epickie, nawiązuje do wybranych kontekstów, np. historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, – dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach epickich.	etycznymi, – w interpretacji utworów epickich wykorzystuje elementy wiedzy o historii i kulturze, – w interpretacji utworów epickich odwołuje się do kontekstu biograficznego, – wyjaśnia wpływ kontekstu historycznego i historycznoliterackiego na treść i formę utworów epickich, – porównuje utwory epickie z różnych kultur i epok, uwzględniając kontekst kulturowy, filozoficzny i społeczny.
--	--	--	---	--

I.1. Czytanie utworów literackich – dramat

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo dla klasy 7</i>				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY DRAMATYCZNE				
– zna pojęcie dramatu, – wie, że dramat to jeden z rodzajów literackich, – wie, że gatunki dramatu to tragedia i komedia, – zna podstawowe cechy utworów dramatycznych, – odróżnia utwór pisany prozą i wierszem od	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – wie, czym cechuje się dramat jako rodzaj literacki, – zna cechy utworów dramatycznych, – wie, czym cechuje się tragedia i komedia, – opisuje elementy świata	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – czyta utwór wyraźnie, z podziałem na role i z odpowiednią artykulacją, – rozpoznaje dramat jako rodzaj literacki, – wskazuje cechy utworów dramatycznych,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem, – omawia cechy rodzajowe dramatu i cechy gatunkowe tragedii i komedii, – analizuje elementy świata przedstawionego w dramacie	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – udowadnia, że czytany utwór jest dramatem, podając odpowiednie przykłady z tekstu, – prezentuje według własnego pomysłu, z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak

dramatu, – rozpoznaje czytany utwór jako dramat, – krótko opowiada, o czym jest omawiany utwór dramatyczny, – wymienia elementy świata przedstawionego w dramacie: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, – rozumie pojęcie bohatera tragicznego, – podaje wybrane wydarzenia omawianego utworu dramatycznego, – dostrzega komizm w dramacie, – wie, czym się różni realizm od fantastyki w utworze dramatycznym, – wie, że akcja dramatu dzieli się na etapy, – wie, że dzieło dramatyczne ma kontekst kulturowy i biograficzny.	przedstawionego w dramacie, – wymienia charakterystyczne elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne, – wyszukuje w dramacie określone informacje, – ustala kolejność wydarzeń, – rozpoznaje rodzaje bohaterów, – przedstawia wybraną postać, – wymienia niektóre cechy bohaterów dramatu, – wskazuje wartości ważne dla bohaterów dramatu, – wie, kto to jest bohater tragiczny, – zna pojęcie komizmu, – wypowiada się na temat przeczytanego dramatu, – rozpoznaje w dramacie informacje ważne, – tworzy projekt pracy (rysunek, drama, spektakl teatralny itp.) będącej interpretacją utworu dramatycznego – przekład intersemiotyczny, – zna etapy rozwoju akcji dramatycznej, – zna kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, – rozumie pojęcie dramatu romantycznego – bierze udział w inscenizacji fragmentu dramatu.	– wymienia cechy tragedii i komedii, – opowiada o elementach świata przedstawionego w dramacie, – wskazuje akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, – porządkuje wydarzenia, – prezentuje w dowolnej formie treść dramatu, w tym w formie interaktywnej, – opowiada o wybranych wydarzeniach, – określa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, – wymienia większość cech bohaterów, – wskazuje bohatera tragicznego, – ocenia bohaterów dramatu, – rozpoznaje informacje mniej ważne w dramacie, – wskazuje komizmu, – odczytuje omawiane teksty dramatyczne na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, – nazywa etapy rozwoju akcji dramatycznej, – rozumie kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, – rozpoznaje cechy dramatu romantycznego.	i wyciąga wnioski, – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi a fantastycznymi dramatu, – omawia zdarzenia realistyczne i fantastyczne, – określa przyczyny zdarzeń, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, – rozpoznaje rodzaj bohatera, – określa relacje łączące bohaterów, – uzasadnia wskazane cechy postaci, odwołując się do utworu, – wyjaśnia, dlaczego dana postać jest bohaterem tragicznym, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, – porównuje doświadczenia bohaterów z własnymi, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – objaśnia przejawy komizmu, – omawia etapy rozwoju akcji dramatycznej, – wyjaśnia kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, – wskazuje w utworze cechy dramatu romantycznego, – organizuje inscenizację.	rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami w dramacie, – charakteryzuje bohatera dramatu, również za pomocą narzędzi interaktywnych, – określa problematykę dramatu i prezentuje ją w twórczy sposób, – wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń przedstawionych w dramacie, odwołując się do znajomości całej lektury, – określa funkcje komizmu.
---	--	--	---	---

I.1. Czytanie utworów literackich – ballada

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo dla klasy 7</i>				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY SYNKRETYCZNE				
– wie, że ballada zawiera elementy epiki, liryki i dramatu, – wymienia elementy świata przedstawionego w balladzie, – wie, czym jest punkt kulminacyjny, – wie, na czym polega romantyczna wizja natury, – dostrzega problem winy i kary w balladzie, – tworzy proste wypowiedzi inspirowane balladą.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – zna cechy ballady, – dostrzega w balladzie elementy epiki, liryki i dramatu, – omawia elementy świata przedstawionego z podziałem na fikcyjne i fantastyczne, – wyjaśnia, czym jest punkt kulminacyjny, – rozumie romantyczną wizję natury, – rozumie problem winy i kary w balladzie, – dostrzega w sztuce nawiązania do omawianej ballady, – tworzy wypowiedzi inspirowane przeczytaną balladą.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – wymienia cechy ballady, – wie, na czym polega synkretyzm ballady, – porządkuje wydarzenia w sposób przyczynowo-skutkowy, – wyszukuje informacje na temat bohaterów, – wskazuje punkt kulminacyjny w balladzie, – wyjaśnia romantyczną wizję natury, – wypowiada się na temat problemu winy i kary, – ocenia dzieła sztuki nawiązujące do ballady, – tworzy ciekawe wypowiedzi inspirowane balladą.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – wnikliwie omawia cechy ballady, – wyjaśnia, na czym polega synkretyzm ballady, – porządkuje zebrany materiał na temat ballady, – określa funkcje punktu kulminacyjnego, – interpretuje romantyczną wizję natury, – omawia problem winy i kary w balladzie, – interpretuje dzieła sztuki nawiązujące do omawianej ballady, – tworzy rozbudowane wypowiedzi inspirowane przeczytaną balladą.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – samodzielnie analizuje i interpretuje omawianą balladę, – prezentuje według własnego pomysłu, również interaktywnie, świat przedstawiony w balladzie.

I.2. Odbiór tekstów kultury

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
INNE TEKSTY KULTURY				
– określa tematykę tekstu kultury, – nazywa wrażenia wywołane obrazem, grafiką, rzeźbą, fotografią, – wymienia elementy tekstu kultury, – dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą publicystyczną, naukową i popularnonaukową, – wie, że są różne gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, – rozpoznaje wywiad i artykuł wśród innych gatunków publicystycznych, – wie, co to jest lid.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – wyszukuje w tekście potrzebne informacje, – prezentuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, – wymienia elementy realistyczne i fantastyczne obrazu, – cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego, – rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, – podaje funkcje lidu, – dostrzega wartości estetyczne poznanych tekstów kultury.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – wskazuje cechy tekstów kultury, – opisuje sytuację ukazaną w danym tekście, – nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, – określa uczucia wywołane tekstem kultury, – przedstawia własne rozumienie tekstu kultury, – określa funkcje literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej, – określa podstawowe cechy wywiadu i artykułu, – określa znaczenie lidu.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej w danym tekście, – opisuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, – przedstawia własne rozumienie tekstu kultury poprzez podanie tematów rozmów ukazanych postaci, – znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych, – porównuje różne dzieła, – omawia funkcje lidu.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – określa nastrój obrazu grafiki, rzeźby, fotografii oraz uzasadnia swoją wypowiedź, – przedstawia własne zdanie na temat sytuacji ukazanej w tekście kultury, – omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch, – dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu wskazanym na obrazie czy fotografii, – przedstawia własną interpretację dzieła sztuki.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

II.1. Gramatyka języka polskiego – fonetyka

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
FONETYKA				
– zna pojęcie fonetyka, – odróżnia głoskę od litery i sylaby, – wie, że są różne rodzaje głosek, – rozpoznaje samogłoski i spółgłoski, – rozpoznaje sylabę, – zna zasady dzielenia wyrazów na sylaby, – wie, że <i>i</i> w wyrazie może pełnić różne funkcje, – wie, czym są upodobnienia fonetyczne, – dostrzega rozbieżności między mową a pismem, – wie, co to jest intonacja – wie, co to akcent, wyrazowy i zdaniowy, – zna reguły akcentowania w języku polskim	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – rozumie, czym zajmuje się fonetyka, – rozumie wpływ narządów mowy na sposób wymawiania głosek, – rozróżnia rodzaje głosek: samogłoska–spółgłoska, dźwięczna–bezdźwięczna, ustna–nosowa, miękka–twarda, – rozumie funkcje głoski <i>i</i>, – rozumie, na czym polegają zjawiska fonetyczne, w tym upodobnienia, – rozumie, co to jest intonacja oraz akcent wyrazowy i zdaniowy, – wymienia reguły akcentowania w języku polskim, – rozpoznaje wyjątki od zasad akcentowania.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby, – wskazuje w wyrazie samogłoski i spółgłoski, – dzieli wyrazy na sylaby, – poprawnie przenosi wyrazy, – określa rolę samogłoski <i>i</i>, – omawia mechanizm upodobnień fonetycznych – rozpoznaje rodzaj i kierunek upodobnienia, – definiuje pojęcia intonacji oraz akcentu wyrazowego i zdaniowego, – stosuje reguły akcentowania w języku polskim oraz prawidłową intonację, – wymienia wyjątki od zasad akcentowania.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – omawia narządy mowy i ich wpływ na sposób wymawiania głosek, – rozpoznaje rodzaje wszystkich głosek i omawia ich cechy, – rozpoznaje funkcję litery <i>i</i> w wyrazie, – objaśnia mechanizm upodobnień fonetycznych, – podaje przykłady różnych rodzajów upodobnień, – wyjaśnia, na czym polega intonacja oraz akcent wyrazowy i zdaniowy, – wypowiada się z prawidłową intonacją, – prawidłowo akcentuje wyrazy i zdania oraz wyjątki.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – dzieli wyraz na głoski i wskazuje różne funkcje głoski <i>i</i>, – rozumie i wykorzystuje wiedzę o głoskach oraz upodobnieniach do poprawnego mówienia i pisania, – świadomie i bezbłędnie akcentuje wyrazy i zdania we wszystkich swoich wypowiedziach oraz podczas czytania i recytacji.

II.1. Gramatyka języka polskiego – słowotwórstwo

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
SŁOWOTWÓRSTWO				
– zna pojęcie słowotwórstwa, – zna pojęcia tematu słowotwórczego i definicji słowotwórczej, – zna pojęcie formantu, – wie, że są różne rodzaje formantów, – rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny, – zna pojęcie kategorii znaczeniowej, – wie, jakie znaczenia są nadawane wyrazom przez formanty, – wie, co to jest rodzina wyrazów, – zna pojęcia <i>wyraz pokrewny</i>, <i>rdzeń</i>, <i>rdzenie oboczne</i>, – wie, czym są wyrazy złożone, – zna podstawowe zasady pisowni wyrazów	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – wie, czym zajmuje się słowotwórstwo, – odróżnia wyraz podstawowy od wyrazu pochodnego, – wie, co to jest temat słowotwórczy, – próbuje tworzyć definicje słowotwórcze wyrazu, – wskazuje formant w wyrazie pochodnym, – zna funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, – rozumie pojęcie kategorii znaczeniowej, – rozpoznaje znaczenia nadawane wyrazom przez formanty, – wyjaśnia, co to jest rodzina wyrazów, – rozpoznaje wyraz pokrewny, rdzeń, rdzenie oboczne,	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – wyjaśnia, czym zajmuje się słowotwórstwo, – wyjaśnia, czym są wyrazy podstawowe i wyrazy pochodne, – wskazuje temat słowotwórczy, – tworzy definicje słowotwórcze, – zna rodzaje formantów, – wyjaśnia funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, – podaje przykłady kategorii znaczeniowych wyrazów, – rozpoznaje rodzinę wyrazów, – wskazuje rdzeń i oboczności w wyrazach pokrewnych, – rozpoznaje w tekście wyrazy złożone, – wyjaśnia zasady pisowni wyrazów złożonych.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – rozpoznaje wyrazy podstawowe i wyrazy pochodne, – rozróżnia temat słowotwórczy, – poprawnie tworzy definicje słowotwórcze, – rozpoznaje rodzaj formantu, – wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, – omawia funkcję znaczeniową formantów, – omawia kategorie znaczeniowe wyrazów, – podaje przykłady wyrazów należących do jednej rodziny, – tworzy wyrazy pokrewne,	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – świadomie stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy podstawowe i pochodne, – świadomie stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy należące do różnych kategorii znaczeniowych, – świadomie stosuje wyrazy pokrewne i złożone w swoich wypowiedziach , – przedstawia analizę słowotwórczą wyrazu.

złożonych.	– odróżnia wyrazy złożone od innych, – zna zasady pisowni wyrazów złożonych.		– przedstawia na wykresie zależności między wyrazami pokrewnymi, – tworzy wyrazy złożone, – stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów złożonych.	
------------	---	--	--	--

II.1. Gramatyka języka polskiego – fleksja

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo dla klasy 7</i>				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
FLEKSJA				
– rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy, – podaje pytania czasownika, – rozpoznaje różne formy czasownika, – odróżnia bezokolicznik od odmiennych form czasownika, – wie, przez co odmienia się czasownik, – wyjaśnia, czym jest czasownik w formie osobowej i nieosobowej, – wie, że imiesłowy są nieosobowymi formami czasownika, – wymienia imiesłowy: przymiotnikowy i przysłówkowy, – odróżnia imiesłów od innych części mowy, – zna zasady tworzenia i odmiany imiesłówów, – zna podstawowe zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, wie, że są wyjątki od tych zasad, – wie, czym są nazwy miejscowe, – zna wybrane zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – rozpoznaje czasownik w zdaniu, – rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>, bezokoliczniki, – wyjaśnia, dlaczego imiesłowy są nieosobowymi formami czasownika, – wymienia rodzaje imiesłówów przymiotnikowych, – podaje końcówki imiesłówów, – wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłówów, – wie, jak odróżnić imiesłów od przymiotnika, – tworzy imiesłowy z partykułą <i>nie</i>, – zna zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, – wymienia zasady odmiany nazw miejscowych i nazw mieszkańców, – podaje zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – odróżnia czasownik od innych części mowy, – rozpoznaje rodzaj czasownika, – odmienia czasownik przez osoby, liczby, rodzaje, czasy, – odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, – rozpoznaje różne rodzaje imiesłówów przymiotnikowych i przysłówkowych, – wskazuje imiesłów w zdaniu, – wymienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, – rozpoznaje nazwy miejscowe, – stosuje zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – tworzy różne rodzaje imiesłówów od czasowników, – odmienia imiesłowy przymiotnikowe, – przekształca wskazane czasowniki na konstrukcje z imiesłowami, – bezbłędnie zapisuje <i>nie</i> z różnymi częściami mowy – uwzględnienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, – podaje własne przykłady nazw miejscowych, – bezbłędnie odmienia i zapisuje nazwy miejscowe i nazwy mieszkańców.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – poprawnie używa imiesłówów, – wskazuje i poprawia błędy fleksyjne związane z użyciem imiesłówów, – redaguje tekst z użyciem wszystkich rodzajów imiesłówów, – redaguje tekst z użyciem imiesłówów z partykułą <i>nie</i>, – poprawia błędy swoje i innych w zapisie <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, w tym z wyjątkami, – koryguje błędy swoje i innych w odmianie i zapisie nazw miejscowych i nazw mieszkańców.

II.1. Gramatyka języka polskiego – składnia

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo dla klasy 7</i>				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
SKŁADNIA				
- odróżnia zdanie od równoważnika zdania, - zna pojęcie <i>imiesłowy równoważnik zdania</i>, - wie, jak przekształcić wypowiedzenie w imiesłowy równoważnik zdania, - odróżnia wypowiedzenie z imiesłowym równoważnikiem zdania od zdania, - zna terminy: <i>mowa zależna</i> i <i>mowa niezależna</i> - wyjaśnia różnice między mową zależną a niezależną.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - odróżnia zdanie od równoważnika zdania i wypowiedzenia z imiesłowym równoważnikiem zdania. - identyfikuje imiesłowy równoważnik zdania poprzez znalezienie imiesłowa przysłówkowego, - wyjaśnia, jak przekształcić wypowiedzenie w imiesłowy równoważnik zdania, - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mowa zależna</i>, <i>mowa niezależna</i>, - odróżnia mowę zależną od mowy niezależnej, - w podanym tekście wskazuje mowę zależną i mowę niezależną.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania oraz imiesłowy równoważnik zdania, - przekształca zdanie na równoważnik zdania i odwrotnie, - przekształca wypowiedzenie w imiesłowy równoważnik zdania, - określa różnice między mową zależną a mową niezależną, - przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - układa zdanie i równoważnik zdania oraz imiesłowy równoważnik zdania, - rozpoznaje imiesłowy równoważnik zdania, - poprawnie przekształca imiesłowy równoważnik zdania w zdanie złożone i odwrotnie, - stosuje imiesłowy równoważnik zdania w swoich wypowiedziach, - poprawnie przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie, - zapisuje dowolny dialog w formie mowy zależnej, - przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie, równoważnik zdania oraz imiesłowy równoważnik zdania, - wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłowego równoważnika zdania, - redaguje tekst, w którym wypowiedzi bohaterów zapisuje w formie mowy niezależnej.

II.2. Zróżnicowanie języka

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo dla klasy 7</i>				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA				
– zna pojęcia: <i>synonim</i> i <i>antonim</i>, <i>homonim</i>, <i>neologizm</i> i <i>archaizm</i>, <i>kolokwializm</i>, <i>zapożyczenie</i>, <i>związek frazeologiczny</i>, – rozróżnia synonimy, antonimy i homonimy, – odróżnia wyrazy bliskoznaczne od wyrazów pokrewnych, – identyfikuje różne rodzaje neologizmów obiegowych, – rozpoznaje archaizmy, – odróżnia archaizmy od neologizmów, – dostrzega archaizmy w utworze, – dostrzega kolokwializmy w wypowiedzi, – próbuje zastąpić kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego – wie, że zapożyczenie można zastąpić wyrazem rodzimym, – wie, że słownictwo ulega ciągłemu wzbogacaniu.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – rozumie pojęcia: <i>synonim</i> i <i>antonim</i>, <i>homonim</i>, <i>neologizm</i> i <i>archaizm</i>, <i>kolokwializm</i>, <i>zapożyczenie</i>, <i>związek frazeologiczny</i>, – odróżnia skrót od skrótowca, synonim od antonimu i homonimu, – wskazuje synonimy, antonimy i homonimy, – wskazuje wyrazy bliskoznaczne i wyrazy pokrewne, – rozpoznaje frazeologizmy, – zna znaczenie wybranych związków frazeologicznych, – wie, co odróżnia neologizmy artystyczne od obiegowych, – zna różne rodzaje neologizmów obiegowych, – zna funkcje neologizmów, – zna typy archaizmów, – zna funkcje archaizmów, – rozpoznaje archaizmy w utworze, – rozumie pojęcie <i>kolokwializm</i>, – rozpoznaje kolokwializmy w	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – podaje przykłady synonimów, antonimów i homonimów, – wskazuje różnicę między wyrazem bliskoznacznym a pokrewnym, – wskazuje związki frazeologiczne w utworze, rozumie ich znaczenie, – podaje przykłady neologizmów artystycznych i obiegowych, – wskazuje różne rodzaje neologizmów obiegowych, – wymienia funkcje neologizmów, – rozróżnia typy archaizmów i określa ich funkcje, – określa funkcje kolokwializmów, – wskazuje kolokwializmy w wypowiedzi, – poprawnie zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, – wymienia różne rodzaje zapożyczeń i wyjaśnia ich	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – definiuje pojęcia: <i>synonim</i> i <i>antonim</i>, <i>homonim</i>, <i>neologizm</i> i <i>archaizm</i>, <i>kolokwializm</i>, <i>zapożyczenie</i>, <i>związek frazeologiczny</i>, odwołuje się do przykładów, – tworzy synonimy, antonimy konkretnych słów, – wyjaśnia różnicę między wyrazem bliskoznacznym a pokrewnym, – podaje przykłady związków frazeologicznych, wyjaśnia ich znaczenia, – rozpoznaje w tekście neologizmy artystyczne i obiegowe, – podaje przykłady różnych neologizmów obiegowych, – wyjaśnia funkcje neologizmów, – omawia na przykładach typy i funkcje archaizmów, – interpretuje tekst, biorąc pod uwagę znaczenie i funkcję archaizmów, – omawia na przykładach	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – funkcjonalnie wykorzystuje zdobyte wiadomości, – urozmaica język swojej wypowiedzi, – świadomie stosuje neologizmy w swoich wypowiedziach, – świadomie używa kolokwializmów i archaizmów w celu stylizacji tekstu, – na bieżąco wzbogaca swoje słownictwo, – koryguje błędy swoje i innych.

	wypowiedzi, – zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, – zna różne rodzaje zapożyczeń, rozumie ich funkcje, – wypowiada się na temat przydatności zapożyczeń, – zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, – zna sposoby wzbogacania słownictwa.	funkcje, – omawia przydatność zapożyczeń, – poprawnie zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi.	funkcje kolokwializmów, – interpretuje użycie kolokwializmów w tekście, – bezbłędnie zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, – podaje przykłady wyrazów rodzimych i zapożyczeń, bezbłędnie zastępuje zapożyczenia, – omawia funkcje i znaczenie różnych typów zapożyczeń, ocenia ich przydatność, – stosuje różne sposoby wzbogacania słownictwa.	
--	---	--	---	--

II.3. Komunikacja językowa i kultura języka

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo dla klasy 7</i>				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
KOMUNIKACJA JĘZYKOWA I KULTURA JĘZYKA				
– zna pojęcie grzeczności językowej, – rozpoznaje niektóre zwroty grzecznościowe, – zna zasady pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach, – wie, że istnieje pojęcie normy językowej, – wie, że istnieje norma wzorcowa i norma użytkowa – zna pojęcie błędu językowego,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wie, na czym polega grzeczność językowa, – wskazuje zwroty grzecznościowe w liście, – omawia zasady pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach, – wie, co to jest norma językowa, – odróżnia normę wzorcową od normy użytkowej, – wie, czym jest błąd językowy,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wyjaśnia pojęcie grzeczności językowej, – podaje przykłady zwrotów grzecznościowych, – przestrzega zasad pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach, – wyjaśnia, czym jest norma językowa, – wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a normą użytkową,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – bezbłędnie stosuje zwroty grzecznościowe, w tym zaimki osobowe w liście, – podaje przykłady wskazujące różnicę między normą wzorcową a normą użytkową, – definiuje pojęcie błędu językowego, – rozpoznaje różne rodzaje błędów językowych, – wskazuje cechy i funkcje tekstów reklamowych,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – poprawia błędy w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek, – na co dzień wykorzystuje wiedzę o komunikacji językowej i kulturze języka, – świadomie posługuje się perswazją, – nie poddaje się manipulacji językowej ani jej nie używa.

– wie, że istnieją różne rodzaje błędów językowych, – rozpoznaje teksty reklamowe, – wskazuje slogany reklamowe, – wie, że w języku istnieje perswazja oraz manipulacja, – dostrzega manipulację językową.	– wymienia rodzaje błędów językowych, – zna cechy i funkcje tekstów reklamowych, – wie, co to jest slogan reklamowy, – odróżnia perswazję od manipulacji językowej, – rozpoznaje środki służące manipulacji	– wyjaśnia pojęcie błędu językowego, – omawia różne rodzaje błędów językowych, – określa cechy i funkcje tekstów reklamowych, – wyjaśnia, czemu służy slogan reklamowy, – wskazuje różnicę między perswazją a manipulacją, – wymienia środki służące manipulacji.	– wyjaśnia różnicę między perswazją a manipulacją, – dostrzega w tekście środki służące manipulacji.	
--	---	--	---	--

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
STRESZCZENIE, ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, RECENZJA, WYWIAD				
– rozpoznaje streszczenie, – podejmuje próbę streszczenia tekstu, – dostrzega informacje w streszczanym tekście, – wie, czym jest rozprawka, – zna pojęcia <i>teza</i> i <i>argument</i>, – wie, że argumenty należy hierarchizować, – wie, że argument powinien być uzasadniony i zawierać odwołanie do przykładu, – wie, czym jest plan kompozycyjny, – zna cechy przemówienia i cel tej formy wypowiedzi, – zna rodzaje argumentów, – zna zwroty do słuchaczy,	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – streszcza proste teksty, – wydobywa informacje z tekstu, – wymienia elementy kompozycyjne rozprawki, – formułuje tezę, – wie, czym jest argument, – odróżnia przykład od argumentu, – wie, na czym polega hierarchizacja argumentów, – wie, co to jest wniosek, – zna zasady tworzenia planu kompozycyjnego – zna etapy pracy nad przemówieniem, – dobiera argumenty i zwroty	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – pisze dobre streszczenie, – porządkuje informacje z tekstu, – dostrzega główną myśl tekstu, – wymienia cechy rozprawki, – odróżnia tezę od hipotezy, – odróżnia argument od kontrargumentu, – ilustruje argument przykładem, – próbuje uporządkować wywód, – pracuje nad planem kompozycyjnym, – podejmuje próbę wnioskowania, – pisze rozprawkę z hipotezą	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – logicznie porządkuje informacje z tekstu, – wskazuje główną myśl tekstu, – stawia ciekawe / oryginalne hipotezy, – formułuje kontrargumenty, – hierarchizuje argumenty, – zgadza się z cudzym poglądem lub z nim polemizuje, rzeczowo uzasadniając własne zdanie, – formułuje wnioski, – porządkuje wywód argumentacyjny, – sporządza plan kompozycyjny, – funkcjonalnie korzysta ze zwrotów do słuchaczy,	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst w celu napisania streszczenia, – samodzielnie pisze spójną i rozwiniętą rozprawkę z tezą oraz hipotezą, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, – samodzielnie pisze spójne przemówienie, używając różnych środków retorycznych i różnych rodzajów argumentów, – publicznie wygłasza swoje przemówienie,

– wie, że w przemówieniu wykorzystuje się głos i mowę ciała, – odróżnia opowiadanie twórcze od odtwórczego, – zna typy narracji, – wie, że opowiadanie trzeba odpowiednio skomponować, – zna pojęcia retrospekcji i puenty, – wie, że w recenzji używa się określonego słownictwa, – zna wybrane kryteria oceny tekstów kultury, – zna podstawowe zasady przygotowania wywiadu, – wie, że podczas wywiadu zadaje się różne rodzaje pytań, – pod kierunkiem nauczyciela i / lub w grupie pisze rozprawkę z tezą, proste przemówienie, opowiadanie twórcze oraz recenzję, – przeprowadza prosty wywiad.	- do słuchaczy, – wie, jak wykorzystać głos i mowę ciała, – rozróżnia typy narracji, – wie, na czym polega trójdzielna kompozycja opowiadania, rozprawki, przemówienia, recenzji, – rozumie znaczenie retrospekcji i puenty, – zna cechy i kompozycję recenzji, – zna słownictwo typowe dla recenzji, – wymienia kryteria oceny różnych tekstów kultury, – wymienia zasady przygotowania wywiadu, – rozpoznaje różne rodzaje pytań w wywiadzie, – pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze, przemówienie i recenzję, – przeprowadza wywiad zgodnie z zasadami.	- oraz przemówienie, w którym odpira przewidywany kontrargument, – uzasadnia dobór argumentów, – stosuje odpowiednie zwroty do słuchaczy, – wskazuje różnice między opowiadaniem twórczym a odtwórczym, – stosuje różne typy narracji w opowiadaniu, – stosuje akapity dla oznaczenia głównych elementów kompozycyjnych tekstu, – stosuje w opowiadaniu retrospekcję i puentę, – wskazuje słownictwo typowe dla recenzji, – ocenia różne teksty kultury, stosując poznane kryteria, – określa zasady przygotowania wywiadu, – formułuje różnego rodzaju pytania, – przeprowadzając wywiad, uwzględnia cechy gatunkowe tej formy wypowiedzi.	– używa środków retorycznych, – świadomie wykorzystuje głos i mowę ciała, – stosuje w opowiadaniu sześć elementów urozmaicania stylu, – używa słownictwa typowego dla recenzji, – rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych, – omawia zasady przygotowania wywiadu, – formułuje różnorodne i ciekawe pytania do wywiadu, – pisze rozwiniętą rozprawkę z tezą i hipotezą, ciekawe rozbudowane przemówienie i opowiadanie twórcze, pełną recenzję, – przeprowadza wywiad zgodnie ze wszystkimi wymogami.	– samodzielnie pisze spójne rozwinięte i ciekawe opowiadanie twórcze, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, – samodzielnie pisze spójną rozwiniętą recenzję, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, – projektuje i przeprowadza wywiad zgodnie z zasadami, wykorzystując do tego telefon, – na podstawie nagrania tworzy tekst wywiadu, – koryguje własne i cudze błędy związane z tworzeniem form wypowiedzi.
---	--	--	---	---

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy

Plan wynikowy umożliwia nauczycielowi, korzystającemu z podręcznika *New Teen Explorer new 7*, ustalenie kolejności oraz kontrolowanie realizacji szczegółowych celów kształcenia (w odniesieniu do oczekiwanych rezultatów, określonych w podstawie programowej).

Cele kształcenia zostały w nim ujęte w kontekście **poziomu podstawowego**, obejmującego wiedzę i umiejętności językowe niezbędne do kontynuacji kształcenia językowego, oraz **poziomu ponadpodstawowego**, zawierającego cele, bez spełnienia których uczeń będzie w stanie kontynuować naukę, stosując w dalszym toku nauki strategie kompensacyjne.

Rozpoczynając współpracę z grupą, nauczyciel może określić poziom wiedzy uczniów dzięki testowi poziomującemu (*Placement Test*) i dostosować do wyznaczonego poziomu stawiane cele, po czym modyfikować je, stosownie do progresu uczniów. Świadomy celów, stawianych na każdym etapie nauczania, nauczyciel może również obiektywnie ocenić postępy grupy uczniów oraz jednostek i zmodyfikować działania, stosownie do osiągniętych wyników, aby uczyć skuteczniej.

CELE OSIĄGANE PRZEZ UCZNIA	
UCZEŃ NA POZIOMIE PODSTAWOWYM	UCZEŃ NA POZIOMIE PONADPODSTAWOWYM
Placement Test: obudowa metodyczna online, str. 8–11 umożliwia nauczycielowi określenie stopnia zaawansowania uczniów i stosowny ich podział na grupy.	

STARTER		
PERSONAL AND IMPERSONAL PRONOUNS	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje zaimki osobowe w formie podmiotu i dopełnienia. Uzupełnia luki w zdaniach, wybierając odpowiednią formę zaimka osobowego w formie podmiotu lub dopełnienia. Sprawdza z nagraniem poprawność wykonania zadania. Tworzy krótki tekst o osobach i zwierzętach, które z nim zamieszkują, posiłkując się podanym przykładem; może popełniać błędy.	Zna i poprawnie stosuje zaimki osobowe w formie podmiotu i dopełnienia. Poprawnie tworzy tekst o osobach i zwierzętach, które z nim zamieszkują.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

NUMBERS	Zna i nazywa liczebniki główne. Słucha ze zrozumieniem: przyporządkowuje liczebniki główne z nagrania podanym w ramce cyfrom; może popełniać błędy. Przyporządkowuje liczebniki główne nazwane przez kolegę podanym w ramce cyfrom; może popełniać nieliczne błędy. Słucha ze zrozumieniem: uzupełnia luki w ciągu liczb liczebnikami głównymi podanymi w nagraniu; zapisuje liczebniki główne podane w nagraniach, popełniając nieliczne błędy. Zna i nazywa liczebniki porządkowe. Słucha ze zrozumieniem: przyporządkowuje liczebniki porządkowe z nagrania podanym w ramce cyfrom; zapisuje daty podane w nagraniach; może popełniać błędy. Odpowiada na pytanie o datę swoich urodzin oraz pozyskuje informacje dotyczące dat urodzin od kolegów z klasy – zapisuje te informacje, popełniając nieliczne błędy w zapisie liczebników porządkowych.	Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie tekstu ze słuchu. Poprawnie nazywa liczebniki główne oraz przyporządkowuje liczby nazwane przez kolegę podanym w ramce cyfrom. Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie tekstu ze słuchu. Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie tekstu ze słuchu. Swobodnie i poprawnie podaje i zapisuje daty urodzin.
PLURAL NOUNS	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje zasady dotyczące tworzenia liczby mnogiej rzeczowników. Dopasowuje słowa z ramki do właściwej grupy rzeczowników a następnie pisze ich formy w liczbie mnogiej – może popełniać błędy.	Zna i poprawnie stosuje zasady dotyczące tworzenia liczby mnogiej rzeczowników; potrafi je zilustrować własnymi przykładami. Bezbłędnie dopasowuje słowa z ramki do właściwej grupy rzeczowników a następnie pisze ich formy w liczbie mnogiej

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

POSSESSIVE ADJECTIVES AND PRONOUNS	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje zaimki i przymiotniki dzierżawcze. Słucha ze zrozumieniem: szereguje podane wyrazy w takiej kolejności, w jakiej pojawiają się w nagraniu; uzupełnia luki w zdaniach wyrazami z ramki, zgodnie z treścią nagrania; może popełniać błędy. Na podstawie przykładów pyta i odpowiada na pytania dotyczące stanu posiadania. Uzupełnia zdania, dobierając zaimek lub przymiotnik dzierżawczy; popełnia błędy.	Zna i poprawnie stosuje zaimki i przymiotniki dzierżawcze. Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie tekstu ze słuchu. Poprawnie i swobodnie prowadzi rozmowę dotyczącą stanu posiadania. Poprawnie uzupełnia zdania, dobierając zaimek lub przymiotnik dzierżawczy.
SAXON GENITIVE	Tłumaczy wyrazy w Kole Fortuny 1. Tworzy zdania dotyczące stanu posiadania stosując dopełniacz saksoński, popełnia błędy.	Bezbłędnie stosuje dopełniacz saksoński. Swobodnie tworzy zdania dotyczące stanu posiadania.
JOBS	Nazywa popularne profesje. Słucha ze zrozumieniem: odpowiada na pytanie z instrukcji do zadania, odnajdując na liście nazwy zawodów podanych w nagraniu oraz przyporządkowując ilustracje do nagrania; może popełniać błędy. Uzupełnia luki w zdaniach podanymi w ramce nazwami profesji, lub czasownikami. Przyporządkowuje opisy do podanych nazw profesji. Pyta i odpowiada na wskazane pytania dotyczące wyboru przyszłej profesji, popełniając błędy.	Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie tekstu ze słuchu. Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę dotyczącą wyboru przyszłej profesji.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

PRESENT SIMPLE, PRESENT CONTINUOUS	Odnajduje czasowniki w węzu wyrazowym. Uzupełnia zdania w tabeli odpowiednimi formami w czasie <i>present simple</i> lub <i>present continuous</i>, popełniając błędy. Uzupełnia zdania według własnego pomysłu, tak, żeby zawierały prawdziwą bądź fałszywą infromację; może popełniać błędy. Zadaje pytania i odgaduje, czy zdania kolegi są prawdziwe czy fałszywe; może popełniać błędy konstruując pytania. Dopasowuje określenia czasu do określonej kategorii: <i>present simple</i> lub <i>present continuous</i>.	Poprawnie uzupełnia zdania w tabeli odpowiednimi formami w czasie <i>present simple</i> lub <i>present continuous</i>. Bezbłędnie uzupełnia zdania według własnego pomysłu, tak, żeby zawierały prawdziwą bądź fałszywą infromację. Swobodnie zadaje pytania i odgaduje, czy zdania kolegi są prawdziwe czy fałszywe. Poprawnie dopasowuje określenia czasu do określonej kategorii: <i>present simple</i> lub <i>present continuous</i>.
MODAL VERBS	Zna wybrane słownictwo związane z obchodami świąt i astronomią; potrafi uzupełnić mapę myśli. Z pomocą nauczyciela rozumie przeczytane ogłoszenia i określa ich kontekst, oraz znajduje w nich określone informacje. Pisze zdania o zasadach obowiązujących na wybranym festiwalu stosując wybrane czasowniki modalne, ale może popełniać błędy.	Rozumie przeczytane ogłoszenia i określa ich kontekst, oraz znajduje w nich określone informacje. Pisze zdania o zasadach obowiązujących na wybranym festiwalu, bezbłędnie stosując wybrane czasowniki modalne.
PAST SIMPLE	Uzupełnia tabelę i tekst czasownikami w formie <i>past simple</i>; może popełniać błędy. Łączy wyrażenia z tabeli tworząc kolokacje. Pisze o sobie prawdziwe, lub fałszywe zdania w czasie <i>past simple</i> stosując podane wyrażenia i określenia czasu; może popełniać błędy.	Poprawnie uzupełnia tabelę i tekst czasownikami w formie <i>past simple</i>. Swobodnie pisze o sobie prawdziwe, lub fałszywe zdania w czasie <i>past simple</i> stosując podane wyrażenia i określenia czasu.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

SHOPS AND SHOPPING	Nazywa wybrane sklepy oraz artykuły, które można w nich kupić. Określa, czy podane zdania odpowiadają przedstawionym ilustracjom, czy nie; może popełniać błędy. Uzupełnia luki w zdaniach, przyporządkowując nazwy artykułów do sklepów i miejsc, w których można je zakupić, popełniając błędy. Po wysłuchaniu rozmowy układa zdania w porządku, w którym je słyszał. Określa, do których rzeczowników odnoszą się użyte w nagraniu zaimki <i>one / ones</i>; może popełniać błędy.	Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę się na temat wybranych sklepów oraz artykułów, które można w nich kupić. Poprawnie określa, czy podane zdania odpowiadają przedstawionym ilustracjom, czy nie. Poprawnie uzupełnia luki w podanych zdaniach. Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie tekstu ze słuchu. Poprawnie szereguje elementy dialogu, tak aby tworzyły spójną i logiczną całość. Swobodnie i poprawnie odgrywa rolę kupującego i sprzedawcy.
--------------------	--	---

UNIT 1: Time out!

READING	Rozumie wysłuchaną rozmowę i odpowiada na pytania otwarte. Zna wybrane słownictwo związane z czynnościami wykonywanymi w czasie wolnym i uzupełnia mapę myśli. Czyta tekst ze zrozumieniem i odpowiada na pytania otwarte; zna i stosuje strategie dotyczące poprawnego określania kluczowych elementów zadania; może popełniać błędy w odpowiedziach. Dobiera wyrazy z tekstu w pary synonimiczne. Opisuje siebie i innych ludzi, opowiada o czynnościach z teraźniejszości, opisuje swoje i innych ulubione formy spędzania czasu wolnego; popełnia błędy, ma problemy z płynnością wypowiedzi.	Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat czynności wykonywanych w czasie wolnym. Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie tekstu pisanego. Swobodnie opisuje siebie i innych ludzi, opowiada o czynnościach z teraźniejszości, opisuje swoje i innych ulubione formy spędzania czasu wolnego.
---------	--	--

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

	Dopasowuje zdania do fotografii. Tworzy kolokacje opisujące formy spędzania czasu wolnego, uzupełnia zdania odpowiednimi przymiotnikami, dobiera odpowiednie wyrazy w zdaniach; może popełniać błędy. Tworzy pytania na temat preferencji związanych ze spędzaniem czasu wolnego; nie zawsze poprawnie. Opisuje swoje upodobania i zainteresowania, oraz formy spędzania czasu wolnego; pyta o to innych; popełnia błędy, ma problemy z płynnością wypowiedzi.	Bezbłędnie tworzy kolokacje opisujące formy spędzania czasu wolnego, uzupełnia zdania odpowiednimi przymiotnikami, dobiera odpowiednie wyrazy w zdaniach. Poprawnie tworzy pytania na temat preferencji związanych ze spędzaniem czasu wolnego. Swobodnie pisuje swoje upodobania i zainteresowania, oraz formy spędzania czasu wolnego; pyta o to innych.
GRAMMAR 1	Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z użyciem różnych czasowników w czasie <i>present simple</i>, potrafi tworzyć zdania w trzeciej osobie liczby pojedynczej; stosuje przysłówki częstotliwości i dobiera w pytaniach właściwe zaimki pytające, ale wykonując związane z nimi zadania, popełnia błędy. Do podanych odpowiedzi tworzy pytania; może popełniać błędy. Tworzy pytania w czasie <i>present simple</i>, ale popełnia błędy. Nie zawsze poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje o faktach, zwyczajach i czynnościach rutynowych; ma problemy z płynnością wypowiedzi.	Swobodnie i poprawnie stosuje zdania oznajmujące, przeczące i pytające w czasie <i>present simple</i>. Swobodnie uzyskuje i przekazuje informacje o faktach, zwyczajach i czynnościach rutynowych; rozmawia na temat organizacji zajęć w klubie sportowym.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

LISTENING	Nie zawsze poprawnie rozróżnia liczebniki główne i porządkowe na podstawie akcentu. Zna strategie dotyczące wyszukiwania informacji o liczbach i datach, ale nie zawsze stosuje je poprawnie. Słucha ze zrozumieniem, popełniając czasami błędy: pozyskuje szczegółowe informacje (daty i liczby) na podstawie krótkich dialogów; rozumie wysłuchaną rozmowę i odpowiada na pytania otwarte; uzupełnia luki w notatce i dobiera właściwe odpowiedzi; zapisuje usłyszane liczby i daty.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu słuchanego. Zna strategie dotyczące wyszukiwania informacji o liczbach i datach i stosuje je poprawnie. Swobodnie wyszukiuje informacje o liczbach i datach oraz pozyskuje i udziela informacji o kursie; swobodnie rozmawia o klubie zainteresowań.
SPEAKING	Nie zawsze poprawnie określa kontekst przeczytanej rozmowy oraz znajduje w tekście określone informacje. Uzupełnia dialogi wyrazami z ramki, oraz według własnego pomysłu, nie zawsze poprawnie. Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje wskazane słowa i wyrażenia używane w wypowiedziach na temat preferencji, zainteresowań i form spędzania czasu wolnego. Zadaje pytania, oraz opowiada o zainteresowaniach swoich i innych, popełnia błędy. Na podstawie przedstawionego dialogu nie zawsze poprawnie tworzy własny; tworzy rozmowę na podstawie ilustracji i podpowiedzi, nie zawsze poprawnie.	Poprawnie określa kontekst przeczytanej rozmowy oraz znajduje w tekście określone informacje. Poprawnie uzupełnia dialogi wyrazami z ramki oraz według własnego pomysłu. Swobodnie i poprawnie zadaje pytania, oraz opowiada o zainteresowaniach swoich i innych. Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat preferencji, zainteresowań i form spędzania czasu wolnego.
VOCABULARY 2	Zna nazwy członków rodziny i ich używa; uzupełnia mapę myśli. Czyta ze zrozumieniem: uzupełnia luki w tekście podanymi wyrazami, lub zakreśla poprawną opcję w zdaniach, popełniając błędy. Zna, ale nie zawsze potrafi poprawnie zastosować strategie dotyczące tłumaczenia fragmentów zdań; tłumaczy na język angielski fragmenty zdań, popełniając błędy. Nie zawsze poprawnie opisuje członków swojej rodziny na podstawie fotografii.	Czyta ze zrozumieniem: poprawnie uzupełnia luki w tekście podanymi wyrazami, lub zakreśla poprawną opcję w zdaniach. Zna i potrafi poprawnie zastosować strategie dotyczące tłumaczenia fragmentów zdań; tłumaczy na język angielski fragmenty zdań. Swobodnie i poprawnie opisuje członków swojej rodziny na podstawie fotografii.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

GRAMMAR 2	Zna zasady stosowania czasów <i>present simple</i> i <i>present continuous</i>, ale zdarza się, że dobierając odpowiednią formę, popełnia błędy. Dopasowuje zdania do odpowiednich fotografii. Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z użyciem czasowników w czasie <i>present continuous</i>, potrafi tworzyć zdania, ale popełnia błędy. Uzupełnia luki w tekście, dobierając odpowiednią formę czasownika w czasie <i>present simple</i> albo <i>present continuous</i>. Z wykorzystaniem czasów <i>present simple</i> i <i>present continuous</i> przekazuje informacje o czynnościach wykonywanych rutynowo, lub w chwili obecnej, nie zawsze poprawnie. Współtworzy wypowiedź ustną składającą się z kilku zdań, dotyczącą wspólnego spędzania wakacji i czynności wykonywanych w danej chwili, w wypowiedzi popełnia błędy. Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje strategię dotyczące poprawnego dobierania w zdaniach brakującego słowa: uzupełnia luki w tekście, wybierając jedną z podanych odpowiedzi.	Zna zasady stosowania czasów <i>present simple</i> i <i>present continuous</i> i nie popełnia błędów dobierając odpowiednią formę. Swobodnie i poprawnie stosuje zdania oznajmujące, przeczące i pytające w czasie <i>present continuous</i>. Poprawnie wykonuje zadania na znajomość środków językowych. Współtworzy swobodną i poprawną wypowiedź ustną składającą się z kilku zdań, dotyczącą wspólnego spędzania wakacji i czynności wykonywanych w danej chwili.
-----------	--	---

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

WRITING	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje strategie dotyczące pisania notatki, lub wiadomości. Wie, jak wyjaśnić przyczynę, a jak przedstawić rezultat jakiegoś wydarzenia i rozpoznaje wyrażanie przyczyny i rezultatu w zdaniach, ale może mieć problemy z poprawnym uzupełnieniem zdań wyrażających przyczynę, bądź rezultat. Czyta ze zrozumieniem notatki przyjaciółek, porównuje i wyszukuje różnice w ich planach na wspólne spędzenie wolnego dnia. Czyta tekst notatki, tłumaczy fragmenty podane w języku polskim na język angielski, w tłumaczeniu popełnia błędy. Zna słowa i wyrażenia związane z przedstawianiem planów i preferencji co do wspólnego spędzania czasu wolnego, odmawiania i usprawiedliwiania się, tworzy notatkę lub wiadomość na wskazany temat, popełniając błędy.	Zna i poprawnie stosuje strategie dotyczące pisania notatki, lub wiadomości. Poprawnie uzupełnia zdania wyrażające przyczynę, bądź rezultat. Poprawnie wykonuje zadanie na tłumaczenie fragmentów zdań. Tworzy poprawną notatkę lub wiadomość na wskazany temat.
REVIEW 1	Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe, dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 1. podręcznika, popełniając przy tym błędy.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe, dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 1.
SKILLS CHECKPOINT 1	Nie zawsze poprawnie wykonuje zadania sprawdzające: • rozumienie ze słuchu: odpowiada na pytania do tekstów nagrania, wybierając jedną z trzech podanych odpowiedzi; na podstawie informacji zawartych w nagraniu dopasowuje do każdego dialogu odpowiadające mu zdanie; uzupełnia luki w notatce, zgodnie z treścią nagrania, • rozumienie tekstów pisanych – do każdego tekstu dobiera właściwe zdanie, • znajomość funkcji i środków językowych – do każdej z opisanych sytuacji dobiera właściwą reakcję; uzupełnia luki w dialogach brakującymi fragmentami wypowiedzi; tłumaczy na język angielski fragmenty podane w nawiasach; uzupełnia luki w opisie ilustracji, • umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej – tworzy, zgodnie z instrukcją, wypowiedź pisemną: notatkę / wiadomość.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze sprawdzanymi umiejętnościami.

Unit 2: Look at me!		
READING	Zna liczne nazwy zawodów i podczas burzy mózgu tworzy ich listy. Czyta ze zrozumieniem tekst dotyczący ludzi i ich profesji: nazywa zawody, którymi zajmują się bohaterowie tekstu; odpowiada na pytania do tekstu; zna i stosuje strategie dotyczące poprawnego określania kluczowych elementów zadania; określa, który z opisanych zawodów będzie najlepszy dla opisanej osoby, dobiera definicje do przymiotników z tekstu oraz tworzy z tymi przymiotnikami zdania; może popełniać błędy. Dobiera zdania do luk w tekstach; może popełniać błędy. Nazywa zawody przedstawione na zdjęciach, tłumaczy fragmenty zdań z języka polskiego na język angielski; może popełniać błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu pisanego i tłumaczenie fragmentów zdań. Swobodnie i poprawnie opisuje zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, swobodnie i poprawnie opowiada o swoich preferencjach związanych z wyborem wymarzonego zawodu.
VOCABULARY 1	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje słownictwo dotyczące wyrażania i opisywania uczuć i emocji a także cech charakteru człowieka: przyporządkowuje zdania i przymiotniki do ilustracji; dobiera właściwe przymiotki i przymiotniki w zdaniach; uzupełnia zdania według własnych pomysłów. Opisuje uczucia i emocje osoby pokazanej na zdjęciu, opisuje cechy charakteru różnych osób a także uczucia i emocje swoje i innych odczuwane w różnych sytuacjach, popełniając liczne błędy.	Swobodnie i poprawnie opisuje uczucia i emocje a także cechy charakteru człowieka. Zna i poprawnie stosuje połączenia przymiotników z przymiarkami. Swobodnie i poprawnie opisuje uczucia i emocje osoby pokazanej na zdjęciu, opisuje cechy charakteru różnych osób a także uczucia i emocje swoje i innych odczuwane w różnych sytuacjach.
GRAMMAR 1	Zna zasady tworzenia i stosowania czasu <i>past simple</i>: zapisuje regularne i nieregularne formy czasu przeszłego; tworzy zdania oznajmujące, przeczące i pytające; dobiera odpowiedzi krótkie do pytań; uzupełnia pytania; stosuje typowe określenia czasu dla czasu <i>past simple</i>, popełnia błędy. Tłumaczy fragmenty zdań z języka polskiego na język angielski; może popełniać błędy.	Poprawnie stosuje czas <i>past simple</i>. Poprawnie tłumaczy fragmenty zdań z języka polskiego na język angielski.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

LISTENING	Uzupełnia mapę myśli słowami opisującymi wygląd, dopasowuje opisy osób do fotografii, uzupełnia luki w opisach, nie zawsze poprawnie. Słucha ze zrozumieniem: uzupełnia luki w zdaniach zgodnie z treścią nagrania, wybierając jedną z dwóch podanych odpowiedzi; nie zawsze poprawnie. Stosuje strategie związane z rozpoznawaniem niewłaściwych odpowiedzi; uzupełnia zdania, wybierając jedną z trzech podanych odpowiedzi; popełnia błędy.	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu słuchanego. Poprawnie stosuje strategie związane z rozpoznawaniem niewłaściwych odpowiedzi; uzupełnia zdania, wybierając jedną z trzech podanych odpowiedzi.
SPEAKING	Odpowiada na pytania otwarte popełniając błędy. Dopasowuje zdjęcie do dialogu i odpowiada na pytania otwarte, może popełniać błędy. Zna strategie dotyczące poprawnego opisywania osób, ale nie zawsze je stosuje; zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje słowa i wyrażenia używane przy opisywaniu osób; opisuje osobę, posługując się podpowiedziami, popełnia błędy. Tworzy rozmowę na podstawie podpowiedzi; zadaje pytania zamknięte i otwarte o wybranej osobie i udziela odpowiedzi, popełnia błędy.	Bezbłędnie odpowiada na pytania otwarte. Poprawnie dopasowuje zdjęcie do dialogu i odpowiada na pytania otwarte. Poprawnie stosuje słowa i wyrażenia używane przy opisywaniu osób; swobodnie opisuje osobę, posługując się podpowiedziami. Swobodnie tworzy rozmowę na podstawie podpowiedzi; zadaje pytania zamknięte i otwarte o wybranej osobie i udziela odpowiedzi.
VOCABULARY 2	Tworzy przymiotniki od czasowników o różnym znaczeniu; uzupełnia luki w tekście; dobiera przyimki; dopasowuje początki zdań do ich zakończeń,, popełniając błędy. Opisuje swoje uczucia i emocje; dopytuje o uczucia i emocje innych i uzyskuje odpowiedzi; wyraża i uzasadnia swoją opinię na temat wartości wyglądu zewnętrznego, popełniając błędy.	Poprawnie tworzy przymiotniki od czasowników o różnym znaczeniu; uzupełnia luki w tekście; dobiera przyimki; dopasowuje początki zdań do ich zakończeń. Swobodnie i poprawnie opisuje swoje uczucia i emocje; dopytuje o uczucia i emocje innych i uzyskuje odpowiedzi; wyraża i uzasadnia swoją opinię na temat wartości wyglądu zewnętrznego.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

GRAMMAR 2	Zna zasady stosowania czasów <i>past simple</i> i <i>past continuous</i>, ale zdarza się, że dobierając odpowiednią formę, popełnia błędy. Dobiera odpowiednie formy czasownika i uzupełnia luki w tekście stosując czas <i>past simple</i> lub <i>past continuous</i>; rozpoznaje konieczność zastosowania czasu <i>past continuous</i>; tworzy zdania twierdzące, pytania i zdania przeczące w czasie <i>past continuous</i>, może popełniać błędy. Pisze pytania w czasie <i>past continuous</i>; uzupełnia zdania w czasie <i>past continuous</i>, może popełniać błędy. Na podstawie podpowiedzi i ilustracji tworzy rozmowę pomiędzy policjantem i świadkiem napadu na bank, popełnia liczne błędy.	Poprawnie stosuje czasy <i>past simple</i> i <i>past continuous</i>. Poprawnie dobiera odpowiednie formy czasownika i uzupełnia luki w tekście stosując czas <i>past simple</i> lub <i>past continuous</i>; rozpoznaje konieczność zastosowania czasu <i>past continuous</i>; tworzy zdania twierdzące, pytania i zdania przeczące w czasie <i>past continuous</i>. Pisze poprawne pytania w czasie <i>past continuous</i>; uzupełnia zdania w czasie <i>past continuous</i>. Na podstawie podpowiedzi i ilustracji swobodnie i poprawnie tworzy rozmowę pomiędzy policjantem i świadkiem napadu na bank. Poprawnie tworzy rozmowę pomiędzy mamą i córką na temat rodzinnego zdjęcia; swobodnie zadaje pytania i odpowiada na pytania o czynnościach z przeszłości.
WRITING	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje strategie dotyczące pisania listu prywatnego. Czyta list prywatny i układa jego części w określonym porządku. Uzupełnia luki w liście wyrazami łączącymi; stosuje wyrazy łączące w podawaniu kolejności wydarzeń; dobiera odpowiednie wyrażenia rozpoczynające i kończące list nieformalny; w opowiadaniu wydarzenia stosuje czasy <i>past simple</i> i <i>past continuous</i>, popełnia liczne błędy. Pisze list prywatny, opowiada o wydarzeniach z przeszłości; opisuje osoby, które uczestniczyły w wydarzeniu; stosuje czasy <i>past simple</i> i <i>past continuous</i>, opisuje emocje związane z tym wydarzeniem; stosuje nieformalny styl wypowiedzi; popełnia liczne błędy.	Zna i poprawnie stosuje strategie dotyczące pisania listu prywatnego. Zna i poprawnie stosuje wyrazy łączące w swoich wypowiedziach. Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu pisanego oraz znajomość środków językowych. Tworzy poprawną wypowiedź pisemną – list prywatny.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

REVIEW 2	Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 2. podręcznika, popełniając przy tym błędy.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 2.
SKILLS CHECKPOINT 2	Nie zawsze poprawnie wykonuje zadania sprawdzające: • rozumienie ze słuchu: odpowiada na pytania do tekstów nagrania wybierając jedną z trzech podanych odpowiedzi; dopasowuje podane zdania do fragmentów wypowiedzi zgodnie z treścią nagrania; uzupełnia luki w notatce, • rozumienie tekstów pisanych: uzupełnia w języku polskim luki w e-mailu zgodnie z treścią przeczytanego tekstu w języku angielskim, • znajomość funkcji językowych: do każdego z dialogów dobiera właściwe reakcje; uzupełnia luki w dialogach brakującymi fragmentami wypowiedzi; • znajomość środków językowych: uzupełnia luki w zdaniach wykorzystując podane wyrazy, • umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej – pisze list prywatny z opowiadaniem historii.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze sprawdzanymi umiejętnościami.
EXPLORERS' CLUB 1	Słucha ze zrozumieniem: odpowiada na pytania otwarte do treści nagrania, popełniając błędy. W rozmowie z kolegą odpowiada na pytania dotyczące filmu. Czyta ze zrozumieniem: odpowiada na pytania otwarte do tekstu, ale popełnia błędy. Przygotowuje ankietę dotyczącą kina; jej rezultaty prezentuje w formie wykresów.	Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie ze słuchu. Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat filmu. Bezbłędnie odpowiada na pytania otwarte do tekstu. Analizuje wyniki ankiety, wypowiadając się poprawnie na jej temat na forum klasy.

UNIT 3: <i>Let's Get Together</i>		
READING	Czyta ze zrozumieniem: przyporządkowuje pytania / nagłówki do poszczególnych fragmentów tekstu; zna strategie egzaminacyjne dotyczące określania kontekstu i myśli przewodniej tekstu; odnajduje w tekście określone informacje i odpowiada na pytania otwarte; popełnia błędy. Przekazuje w e-mailu napisanym w języku polskim informacje sformułowane w języku angielskim; może popełniać błędy. Zna wybrane kolokacje wyrazów, ale nie zawsze stosuje je poprawnie: uzupełnia zdania czasownikami z ramki, tworząc kolokacje; pisze pytania, stosując kolokacje. Zadaje utworzone przez siebie pytania i odpowiada na pytania zadane przez rówieśników; opisuje wybrane polskie święta narodowe i odgaduje święta narodowe opisane przez rówieśników; nie zawsze poprawnie.	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstów pisanych. Zna wybrane kolokacje wyrazów i poprawnie ich używa. Swobodnie i poprawnie zadaje utworzone przez siebie pytania i odpowiada na pytania zadane przez rówieśników; opisuje wybrane polskie święta narodowe i odgaduje święta narodowe opisane przez rówieśników.
VOCABULARY 1	Zna słownictwo związane z przyjęciem i dopasowuje je do ilustracji. Zna wybrane czasowniki frazowe, ale używając je, popełnia błędy: uzupełnia luki w zdaniach, wybierając jedną z podanych odpowiedzi; dopasowuje do czasowników frazowych odpowiadające im definicje. Zna znaczenie, ale nie zawsze poprawnie stosuje wskazane kolokacje: uzupełnia luki w zdaniach, dobierając wyrazy z ramki. Zna, ale nie zawsze potrafi zastosować strategie związane ze stosowaniem w zdaniach poprawnych wyrażen i zwrotów. Pisze prawdziwe zdania o sobie, swoim życiu i życiu swojej rodziny stosując nowe słownictwo; nie zawsze poprawnie.	Zna i poprawnie stosuje czasowniki frazowe. Zna i poprawnie stosuje wybrane kolokacje wyrazów. Poprawnie wykonuje zadanie na znajomość środków językowych. Potrafi zastosować strategie związane ze stosowaniem w zdaniach poprawnych wyrażen i zwrotów. Swobodnie i poprawnie pisze prawdziwe zdania o sobie, swoim życiu i życiu swojej rodziny stosując nowe słownictwo.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

GRAMMAR 1	Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z użyciem czasowników w czasie <i>present continuous</i> dla określania czynności przyszłych, ale nie zawsze stosuje je poprawnie. Uzupełnia luki w zdaniach dotyczących zaplanowanych czynności, wpisując odpowiednią formę czasownika w czasie <i>present continuous</i>; pyta i odpowiada na pytania dotyczące własnych planów na niedaleką przyszłość; stosuje określenia czasu typowe dla wyrażania niedalekiej zaplanowanej przyszłości; popełniając błędy. Czyta ze zrozumieniem treść biletów i odpowiada na pytania otwarte.	Zna i poprawnie stosuje czas <i>present continuous</i> dla określania czynności przyszłych. Poprawnie wykonuje zadania na znajomość środków językowych.
LISTENING	Nie zawsze poprawnie wykonuje zadania związane z zrozumieniem tekstu słuchanego: wskazuje podobieństwa i różnice pomiędzy zestawami fotografii; dobiera podane wyrazy i pytania do ilustracji oraz opisuje podane zdjęcia; słucha nagrania i z podanych ilustracji wybiera zgodną z jego treścią. Zna strategie dotyczące właściwego dobierania odpowiedzi-ilustracji, ale stosując je, popełnia błędy; zgodnie z treścią nagrania odpowiada na pytania, wybierając jedną z podanych ilustracji.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu słuchanego. Poprawnie stosuje strategie dotyczące właściwego dobierania odpowiedzi - ilustracji.
SPEAKING	Wypowiada się, popełniając błędy; szereguje wskazane wydarzenia od najbardziej do najmniej lubianych. Wyszukuje w dialogu określone informacje; określa, czy zdania na temat przeczytanej rozmowy są prawdziwe, czy fałszywe, nie zawsze poprawnie. Zna strategie dotyczące poprawnego prowadzenia rozmowy, ale stosując je, popełnia błędy. Nie zawsze poprawnie zaprasza i odpowiada na zaproszenie; dopytuje o szczegóły zaproszenia; prowadzi dialog według podanej instrukcji.	Swobodnie i poprawnie wypowiada się oraz prowadzi rozmowę na temat preferencji dotyczących różnych wydarzeń. Poprawnie formuje treść zaproszenia na wskazane wydarzenia. Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością funkcji językowych. Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę, pytając o szczegóły danych wydarzeń, oraz sprawdza poprawność zrozumienia wypowiedzi.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

VOCABULARY 2	Przekazuje informacje zawarte w e-mailu. Czyta ze zrozumieniem, popełniając błędy; uzupełnia luki w tekście, wybierając jedną z podanych odpowiedzi. Zna, ale nie zawsze potrafi zastosować strategie związane ze stosowaniem w zdaniach poprawnych wyrażeń i zwrotów. Tłumaczy fragmenty zdań z języka polskiego na język angielski, popełniając błędy. Rozmawia o sposobach komunikowania się kiedyś i dziś; stosując nowe słownictwo; nie zawsze poprawnie.	Poprawnie czyta ze zrozumieniem i uzupełnia luki w tekście. Potrafi zastosować strategie związane ze stosowaniem w zdaniach poprawnych wyrażeń i zwrotów. Poprawnie tłumaczy fragmenty zdań z języka polskiego na język angielski. Swobodnie i poprawnie rozmawia o sposobach komunikowania się kiedyś i dziś; stosując nowe słownictwo.
GRAMMAR 2	Zna przyimki i wyrażenia przyimkowe określające czas, miejsce i kierunek, ale stosując je, popełnia błędy; wskazuje w zdaniach wyrażenia z przyimkami i tłumaczy je na język polski; kategoryzuje te przyimki; uzupełnia zdania przyimkami <i>in, on, at</i>. Zna strategie dotyczące poprawnego dobierania wyrazów do luk, ale nie zawsze stosuje je poprawnie; uzupełnia luki w tekście wyrazami z ramki, dobierając do nich odpowiedni przymek. Tworzy historię o czymś, co wydarzyło się w przeszłości używając różnych przyimków; układa zdania z przyimkami o wybranych przedmiotach opisuje obrazek wykorzystując podane przyimki i wyrażenia przyimkowe; nie zawsze poprawnie.	Zna i poprawnie stosuje przyimki i wyrażenia przyimkowe określające czas, miejsce i kierunek. Poprawnie wykonuje zadania na znajomość środków językowych. Swobodnie i poprawnie tworzy historię o czymś, co wydarzyło się w przeszłości używając różnych przyimków; układa zdania z przyimkami o wybranych przedmiotach opisuje obrazek wykorzystując podane przyimki i wyrażenia przyimkowe.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

WRITING	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje strategie dotyczące pisania zaproszenia. Czyta ze zrozumieniem i sprawdza kluczowe informacje ujęte w zaproszeniu. Uzupełnia luki w tekście zaproszenia; dopasowuje kategori zaproszenia do podanych informacji; uzupełnia tabelę szczegółami o wydarzeniu; uzupełnia zdania informacjami podanymi w tabeli; uzupełnia tabelę z przymkami; popełnia liczne błędy. W szczegółach zapisuje informacje, które będą zawarte w zaproszeniu; pisze e-mail do przyjaciela z zaproszeniem na organizowane wydarzenie; pisze zaproszenie na przyjęcie urodzinowe siostry lub brata, popełniając błędy.	Poprawnie stosuje strategie dotyczące pisania zaproszenia. Poprawnie i starannie uzupełnia luki w tekście zaproszenia; dopasowuje kategori zaproszenia do podanych informacji; uzupełnia tabelę szczegółami o wydarzeniu; uzupełnia zdania informacjami podanymi w tabeli; uzupełnia tabelę z przymkami. Poprawnie i w szczegółach zapisuje informacje, które będą zawarte w zaproszeniu; pisze e-mail do przyjaciela z zaproszeniem na organizowane wydarzenie; pisze zaproszenie na przyjęcie urodzinowe siostry lub brata.
REVIEW 3	Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 3. podręcznika, popełniając przy tym błędy.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 3.
SKILLS CHECKPOINT 3	Nie zawsze poprawnie wykonuje zadania sprawdzające: • rozumienie ze słuchu: odpowiada na pytania otwarte; odpowiada na pytania zgodnie z treścią nagrania, wybierając jedną z podanych odpowiedzi; uzupełnia luki w notatce. • rozumienie tekstów pisanych: uzupełnia w języku polskim luki w e-mailu zgodnie z treścią przeczytanego tekstu w języku angielskim; do każdego z pytań dobiera odpowiadający mu tekst, • znajomość funkcji językowych: do każdego z nagranych pytań dobiera poprawną odpowiedź; wpisuje w luki w dialogach brakujące fragmenty wypowiedzi, • znajomość środków językowych: uzupełnia zdania, wykorzystując wyrazy podane w nawiasach w odpowiedniej formie; tłumaczy fragmenty zdań podane w nawiasach na język angielski, • umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej – pisze zaproszenie.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze sprawdzanymi umiejętnościami.

UNIT 4: A Day in the Life		
READING	Uzupełnia mapę myśli nazwami czynności wykonywanymi na co dzień. Czyta ze zrozumieniem: odpowiada na pytania otwarte do tekstu; zna strategie dotyczące dobierania zdań do luk w tekście i stosuje je, uzupełniając tekst zdaniami; popełnia błędy. Zna znaczenie czasownika <i>get</i> we wskazanych kolokacjach, ale nie zawsze potrafi je poprawnie używać. Opowiada o życiu codziennym osób przedstawionych na zdjęciach używając wyrażen z <i>get</i>; nie zawsze poprawnie.	Poprawnie wykonuje wszystkie zadania związane z rozumieniem tekstu pisanego. Zna znaczenia czasownika <i>get</i> we wskazanych kolokacjach i używa je poprawnie. Swobodnie i poprawnie opowiada o życiu codziennym osób przedstawionych na zdjęciach używając wyrażen z <i>get</i>.
VOCABULARY 1	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje nazwy codziennych czynności wykonywanych w domu: łączy podane nazwy czynności z odpowiadającymi im ilustracjami; uzupełnia luki w zdaniach, wybierając jeden z trzech czasowników; uzupełnia luki w dialogu, wybierając czasowniki z ramki. Opowiada o wybranej czynności domowej i odgaduje inną na podstawie wyjaśnień kolegi; nie zawsze poprawnie.	Poprawnie wykonuje wszystkie zadania związane ze znajomością środków językowych. Swobodnie i poprawnie opowiada o wybranej czynności domowej i odgaduje inną na podstawie wyjaśnień kolegi.
GRAMMAR 1	Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z użyciem konstrukcji <i>be going to</i> oraz czasu <i>future simple</i> dla określania czynności przyszłych; nie zawsze stosuje je poprawnie. Uzupełnia tekstem dymki do ilustracji; uzupełnia luki w zdaniach konstrukcją <i>be going to</i> lub <i>will</i> i czasownikami z nawiasów; dobiera zdania w pary; popełnia błędy. Zadaje pytania i odpowiada na pytania dotyczące przyszłości, nie zawsze poprawnie.	Poprawnie stosuje konstrukcję <i>be going to</i> oraz czas <i>future simple</i> dla określania czynności przyszłych. Poprawnie wykonuje wszystkie zadania związane ze znajomością środków językowych. Swobodnie i poprawnie zadaje pytania i odpowiada na pytania dotyczące przyszłości.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

LISTENING	Rozumie początki zdań, ale nie zawsze poprawnie dopasowuje kategorie do odpowiedzi; wybierają jedną z trzech podanych odpowiedzi; sprawdza z nagraniem poprawność wykonania zadania. Słucha ze zrozumieniem: zna strategie dotyczące określania celu słuchania; odpowiada na pytania zgodnie z treścią nagrania, wybierając jedną z trzech podanych odpowiedzi; uzupełnia luki w notatce. Rozmawia o przyszłości popełniając błędy.	Poprawnie wykonuje wszystkie zadania związane ze znajomością środków językowych. Poprawnie wykonuje wszystkie zadania związane z rozumieniem tekstów słuchanych. Swobodnie i poprawnie rozmawia o przyszłości.
SPEAKING	Zna nazwy posiłków, produktów żywnościowych oraz słownictwo związane ze spożywaniem posiłków poza domem, zamawianiem i przyjmowaniem zamówienia posiłków; w zadaniach związanych z użyciem tego słownictwa popełnia błędy. Przyporządkowuje nazwy produktów żywnościowych do ilustracji. Czyta i rozumie dialog; odpowiada na pytania; zna strategie związane z poprawnym zadawaniem pytań; przygotowuje i przedstawia dialog dotyczący restauracji i menu, popełniając błędy.	Zna i poprawnie stosuje nazwy posiłków, produktów żywnościowych oraz słownictwo związane ze spożywaniem posiłków poza domem, zamawianiem i przyjmowaniem zamówienia posiłków. Poprawnie wykonuje zadania dotyczące znajomości środków językowych. Swobodnie i poprawnie pozyskuje informacje dotyczące restauracji i menu.
VOCABULARY 2	Zna słownictwo związane z tematyką <i>sklepy i zakupy</i>, ale nie zawsze potrafi je poprawnie użyć: uzupełnia luki w zdaniach, dobierając podane czasowniki; uzupełnia luki w tekście, wybierając jeden z dwóch podanych wyrazów; dobiera wyrazy z ramki do podanych ilustracji; uzupełnia luki w tekście, dobierając wyrazy z ramki. Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje strategie dotyczące uzupełniania luk gramatycznych.	Poprawnie wykonuje wszystkie zadania związane ze znajomością środków językowych. Poprawnie stosuje strategie dotyczące uzupełniania luk gramatycznych.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

GRAMMAR 2	Zna czasowniki policzalne i niepoliczalne oraz wybrane zaimki i określniki ilościowe, ale stosując je, popełnia błędy. Czyta dialogi i je uzupełnia, wybierając jedną z trzech podanych odpowiedzi; sprawdza z nagraniem poprawność wykonania zadania; sporządza krótką notatkę z użyciem zaimków i określników ilościowych; dobiera właściwe określniki ilości; uzupełnia luki; odnajduje i poprawia błędy w zdaniach; uzupełnia opis obrazka, nie zawsze poprawnie.	Poprawnie wykonuje wszystkie zadania związane ze znajomością środków językowych.
WRITING	Pisze e-mail do przyjaciela, ale popełnia w nim błędy; zna strategie dotyczące urozmaicania tekstu e-maila przymiotnikami; szereguje czynności, które wykonuje podczas weekendu, od najbardziej do najmniej lubianej, i porównuje je z listą kolegi; czyta dwa teksty e-maili nieformalnych; odpowiada na pytania otwarte do ich treści; kategoryzuje wskazane słowa; uzupełnia luki w e-mailu, tłumacząc na język angielski wyrazy z nawiasów. Zna strategie dotyczące stosowania w e-mailach form skróconych, znaków interpunkcyjnych oraz powitań; zna słowa i wyrażenia używane przy mówieniu o planach, opiniowaniu i zapraszaniu.	Poprawnie, zgodnie i podaną instrukcją tworzy e-mail do przyjaciela.
REVIEW 4	Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 4. podręcznika, popełniając przy tym błędy.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 4.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

SKILLS CHECKPOINT 4	Nie zawsze poprawnie wykonuje zadania sprawdzające: • rozumienie ze słuchu: odpowiada na pytania, wybierając jedną z trzech podanych odpowiedzi, dopasowuje do każdej wypowiedzi odpowiadające mu zdanie, odpowiada na pytania otwarte. • rozumienie tekstów pisanych: uzupełnia luki w tekście, dobierając odpowiednie zdania; uzupełnia w języku polskim luki w e-mailu zgodnie z treścią przeczytanego tekstu w języku angielskim, • znajomość funkcji językowych: do każdej z nagranych wypowiedzi dobiera poprawną odpowiedź; do podanych sytuacji dobiera właściwą reakcję, • znajomość środków językowych: uzupełnia luki w tekście wybierając odpowiednie wyrazy z ramki; tłumaczy fragmenty zdań podane w nawiasach na język angielski, • umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej: pisze e-mail do przyjaciela.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze sprawdzanymi umiejętnościami.
EXPLORERS' CLUB 2	Słucha ze zrozumieniem, ale w wykonywanych zadaniach popełnia błędy; odpowiada na pytania do treści nagrania. Pyta i odpowiada na pytania dotyczące produktów żywnościowych i restauracji; popełnia błędy. Przygotowuje z kolegami ankietę na temat ulubionych produktów żywnościowych. Tworzy krótką wypowiedź pisemną – przepis na wybraną potrawę; vlog o tym, jak gotuje.	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem ze słuchu. Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę dotyczącą produktów żywnościowych i restauracji. Prezentuje efekty tej ankiety na forum klasy. Poprawnie tworzy krótką wypowiedź pisemną.

UNIT 5: <i>Home Sweet Home</i>		
READING	Określa, czego dotyczą ogłoszenia. Czyta ze zrozumieniem, popełniając błędy; odpowiada na pytanie do tekstu artykułu; decyduje, czy zdania do tekstu są prawdziwe czy fałszywe; uzupełnia luki w zdaniach zgodnie z treścią tekstu; do wpisów blogerek dopasowuje wypowiedzi autorek. Zna słownictwo z tekstów, dotyczące wyposażenia i elementów domu: uzupełnia luki w zdaniach wyrazami z ramki; rozmawia na temat niezwykłych domów; opisuje swoje upodobania; wyraża i uzasadnia swoje opinie; popełniając błędy. Uzupełnia luki w e-mailu w języku polskim na podstawie tekstów napisanych w języku angielskim; może popełniać błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu pisanego. Zna słownictwo z tekstów, dotyczące wyposażenia i elementów domu: poprawnie uzupełnia luki w zdaniach wyrazami z ramki; rozmawia na temat niezwykłych domów; opisuje swoje upodobania; wyraża i uzasadnia swoje opinie. Poprawnie uzupełnia luki w e-mailu w języku polskim na podstawie tekstów napisanych w języku angielskim.
VOCABULARY 1	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje słownictwo dotyczące pomieszczeń oraz wyposażenia domów: nazywa pomieszczenia na ilustracjach; przyporządkowuje podane nazwy wyposażenia domów pomieszczeniom na ilustracjach; określa, które z przedstawionych na ilustracjach pomieszczeń podoba mu się najbardziej, i uzasadnia swój wybór; odnajduje podane wyposażenie na ilustracjach; dobiera w zdaniach odpowiednie czasowniki frazowe. Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje strategie dotyczące uzupełniania luk w tekście właściwą formą wyrazu. Przyjmuje rolę agenta biura nieruchomości i opisuje dom na sprzedaż, składa propozycje zmian; opisuje wybraną rzecz z wyposażenia domu i mówi o jej zastosowaniu; odgaduje inną na podstawie opisu kolegi; rozmawia na temat wyposażenia idealnego pokoju dla nastolatka, nie zawsze poprawnie.	Zna słownictwo dotyczące rodzajów domów, pomieszczeń oraz wyposażenia domów oraz poprawnie wykonuje wszystkie zadania związane z użyciem tego słownictwa. Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością środków językowych. Swobodnie przyjmuje rolę agenta biura nieruchomości i opisuje dom na sprzedaż, składa propozycje zmian; opisuje wybraną rzecz z wyposażenia domu i mówi o jej zastosowaniu; odgaduje inną na podstawie opisu kolegi; poprawnie rozmawia na temat wyposażenia idealnego pokoju dla nastolatka.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

GRAMMAR 1	Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z użyciem czasu <i>present perfect simple</i>, ale nie zawsze stosuje je poprawnie. Uzupełnia luki w zdaniach, dobierając odpowiednią formę czasownika, uzupełnia luki w zdaniach wybierając <i>since</i> lub <i>for</i>; uzupełnia luki w zdaniach wybierając odpowiedni określnik czasu <i>present perfect simple</i> spośród podanych w ramce; uzupełnia luki w tekście odpowiednią formą czasowników w nawiasach w czasie <i>present perfect simple</i>, popełniając błędy. Nie zawsze poprawnie pisze pytania otwarte na temat doświadczeń życiowych; pisze dialog w czasie <i>present perfect simple</i> i typowych dla tego czasu określeń czasu; pisze notatki na temat doświadczenia zawodowego niani a także projektanta wnętrz używając czasu <i>present perfect simple</i>.	Swobodnie i poprawnie, adekwatnie do danej sytuacji, używa w swoich wypowiedziach czasu <i>present perfect simple</i>. Poprawnie wykonuje zadania związane z znajomością środków językowych. Swobodnie i poprawnie pisze pytania otwarte na temat doświadczeń życiowych; pisze dialog w czasie <i>present perfect simple</i> i typowych dla tego czasu określeń czasu; pisze notatki na temat doświadczenia zawodowego niani a także projektanta wnętrz używając czasu <i>present perfect simple</i>.
LISTENING	Czyta i rozumie teksty na temat pomysłów różnych osób i dobiera do nich ich plany. Wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu ze słuchu, popełniając błędy; wybiera właściwą odpowiedź, zgodnie z treścią nagrania, zna strategie związane z wykluczaniem błędnych odpowiedzi stosowane podczas wykonywania zadań związanych z rozumieniem tekstu ze słuchu, odpowiada na pytania, wybierając jedną z trzech odpowiedzi, zgodnie z treścią nagrania.	Poprawnie wykonuje ćwiczenia na rozumienie tekstu ze słuchu.
SPEAKING	Odpowiada na pytania otwarte na temat swojego pokoju. Rozumie przeczytaną rozmowę i odpowiada na podane pytania, nie zawsze poprawnie. Zna strategie dotyczące urozmaicania opisu pomieszczeń przymiotnikami; zna wskazane słownictwo używane przy opisach pomieszczeń, nie zawsze potrafi je poprawnie stosować. Przeprowadza rozmowę, w której opisuje swoją sypialnię; układa pytania na podstawie podpowiedzi; odpowiada na pytania ułożone i zadane przez kolegę na temat swojego pokoju; popełniając błędy.	Rozumie przeczytaną rozmowę i poprawnie odpowiada na podane pytania. Swobodnie i poprawnie przeprowadza rozmowę, w której opisuje swoją sypialnię; układa pytania na podstawie podpowiedzi; odpowiada na pytania ułożone i zadane przez kolegę na temat swojego pokoju stosując bogate słownictwo.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

VOCABULARY 2	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje słownictwo dotyczące rodzajów domów, pomieszczeń oraz wyposażenia domów: przyporządkowuje nazwy rodzajów domów do ilustracji; przyporządkowuje opisy pomieszczeń w domu do ilustracji; dopasowuje nazwy urządzeń domowych do pomieszczeń, gdzie zazwyczaj są przechowywane. Rozumie wysłuchany materiał i odpowiada na pytania otwarte, może popełniać błędy. Zna strategie związane z poprawnym dobieraniem wyrazów do luk w tekście, ale nie zawsze stosuje je poprawnie; uzupełnia luki w tekście dobierając odpowiednie wyrazy z ramki; nie zawsze poprawnie. Opowiada o wymarzonym domu; wyraża swoją opinię na temat zalet, bądź wad mieszkania w bloku; nie zawsze poprawnie.	Zna słownictwo dotyczące rodzajów domów, pomieszczeń oraz wyposażenia domów oraz poprawnie wykonuje wszystkie zadania związane z użyciem tego słownictwa. Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością środków językowych. Rozumie wysłuchany materiał i poprawnie odpowiada na pytania otwarte. Stosuje strategie związane z poprawnym dobieraniem wyrazów do luk w tekście; poprawnie uzupełnia luki w tekście dobierając odpowiednie wyrazy z ramki. Swobodnie i starannie opowiada o wymarzonym domu; wyraża swoją opinię na temat zalet, bądź wad mieszkania w bloku.
GRAMMAR 2	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje formy dzierżawcze: uzupełnia luki w zdaniach odpowiednią formą dopełniacza saksońskiego; uzupełnia zdania jedną z dwóch podanych odpowiedzi wybierając pomiędzy przymiotnikiem a zaimkiem dzierżawczym. Rozmawia z kolegami o przynależności – opowiada o przedmiotach, które należą do niego, oraz o tych, które należą do innych, popełniając błędy.	Swobodnie i poprawnie, adekwatnie do danej sytuacji używa w swoich wypowiedziach form dzierżawczych. Poprawnie wykonuje zadania związane z znajomością środków językowych. Swobodnie i poprawnie rozmawia z kolegami o przynależności – opowiada o przedmiotach, które należą do niego, oraz o tych, które należą do innych.
WRITING	Określa, czy przeczytane opisy do ogłoszenia są ogólne, czy szczegółowe; czyta ogłoszenie i odpowiada na pytania otwarte. Nie zawsze poprawnie wykonuje zadania związane z napisaniem ogłoszenia: tłumaczy fragmenty ogłoszenia z języka polskiego na język angielski; dobiera właściwe formy czasowników w zdaniach. Pisze ogłoszenie o sprzedaży starego roweru: opisuje szczegóły, zachęca do kupna, wyjaśnia dlaczego rower jest na sprzedaż; pisze ogłoszenie na wybrany przez siebie temat, popełniając błędy.	Poprawnie wykonuje zadanie związane ze znajomością środków językowych. Swobodnie i poprawnie pisze ogłoszenie o sprzedaży starego roweru: opisuje szczegóły, zachęca do kupna, wyjaśnia dlaczego rower jest na sprzedaż; pisze ogłoszenie na wybrany przez siebie temat.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

REVIEW 5	Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 5. podręcznika, popełniając przy tym błędy.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 5.
SKILLS CHECKPOINT 5	Nie zawsze poprawnie wykonuje zadania sprawdzające: • rozumienie ze słuchu: odpowiada na pytania, wybierając jedną z trzech podanych odpowiedzi, • znajomość funkcji językowych: uzupełnia dialogi, wpisując w każdą lukę brakujący fragment wypowiedzi, • rozumienie tekstów pisanych: do podanych zdań dobiera właściwy tekst, • znajomość środków językowych: tłumaczy na język angielski podane w nawiasach fragmenty zdań; dobiera odpowiednie odpowiedzi z trzech możliwości. • umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej: pisze ogłoszenie o sprzedaży domu.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze sprawdzanymi umiejętnościami.

UNIT 6: <i>The Place to Be</i>		
READING	Słucha instrukcji i decyduje, które z nich mogą być przekazywane w zamku. Rozumie przeczytany tekst i określa jego główną myśl; znajduje w tekście określone informacje i dobiera w zdaniach właściwe odpowiedzi; uzupełnia luki w tekście brakującymi zdaniami, zna wybrane nazwy miejsc publicznych i łączy je z tabliczkami informacyjnymi; znajduje określone informacje w tabliczkach informacyjnych; nie zawsze poprawnie. Słucha instrukcji i decyduje, które z nich mogą być przekazywane w zamku; pozyskuje dodatkowe informacje na temat zamku i odpowiada na pytania otwarte, popełniając błędy. Przetwarza tekst źródłowy i uzupełnia luki w treści prywatnego e-maila; przekazuje informacje zawarte w tablicach informacyjnych i odpowiada na pytania otwarte; wskazuje słowa określające tablice informacyjne i tłumaczy je na język polski; nie zawsze poprawnie.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu pisanego. Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu ze słuchu. Poprawnie wykonuje zadania na przetwarzanie tekstu.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

VOCABULARY 1	Dopasowuje czasowniki i przymyki ruchu do ilustracji; dobiera przymyki ruchu w zdaniach; uzupełnia luki w zdaniach czasownikami z ramki; czyta o usługach i określa, w jakim miejscu te usługi są oferowane; uzupełnia tekst z opisem, jak dostać się do wybranego miejsca, wykorzystując czasowniki z ramki; nie zawsze poprawnie. Wyraża swoją opinię na temat zasad obowiązujących w muzeach; oraz czy wieś jest lepszym miejscem do dorastania dla nastolatka niż miasto; wypytuje o doświadczenia i odpowiada na pytania kolegów, popełniając błędy.	Zna i poprawnie stosuje czasowniki i przymyki ruchu.. Poprawnie wykonuje zadania dotyczące znajomości środków językowych. Swobodnie i poprawnie wyraża swoją opinię na temat zasad obowiązujących w muzeach; oraz czy wieś jest lepszym miejscem do dorastania dla nastolatka niż miasto; wypytuje o doświadczenia i odpowiada na pytania kolegów.
GRAMMAR 1	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje zaimki wskazujące: uzupełnia dialogi i tekst zaimkami wskazującymi; wskazuje błędnie napisane zdania; sprawdza poprawność z nagraniem, popełniając błędy. Nie zawsze poprawnie dopasowuje określniki wskazujące do odpowiednich ilustracji; wskazuje na przedmioty w klasie, nazywa je i dodaje odpowiednie określniki wskazujące.	Zna i poprawnie stosuje zaimki wskazujące. Poprawnie wykonuje zadania dotyczące znajomości środków językowych. Swobodnie i poprawnie dopasowuje określniki wskazujące do odpowiednich ilustracji; wskazuje na przedmioty w klasie, nazywa je i dodaje odpowiednie określniki wskazujące.
LISTENING	W zadaniach związanych z rozumieniem tekstu słuchanego popełnia błędy: słucha i określa, o jakich rzeczach przedstawionych na ilustracjach jest mowa; łączy w pary wyrazy związane z określaniem czasu; słucha wypowiedzi o planach wstąpienia do określonych miejsc w mieście i układa miejsca w określonym porządku. Zna strategie związane z odnajdowaniem w tekście określonych informacji: opinii i odczuć; słucha ze zrozumieniem: dobiera opinie do wypowiedzi osób; dobiera odpowiednie zdania do wysłuchanych wypowiedzi; po wysłuchaniu wywiadu uzupełnia luki w notatce; popełnia błędy. Opisuje swoje ulubione miejsce w mieście.	Poprawnie wykonuje zadanie dotyczące znajomości środków językowych. Poprawnie wykonuje zadania dotyczące rozumienia tekstu ze słuchu. Swobodnie i poprawnie opisuje swoje ulubione miejsce w mieście.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

SPEAKING	Zna nazwy miejsc publicznych oraz słownictwo dotyczące opisu trasy i pytania o nią, ale używając ich, popełnia błędy. Rozumie przeczytaną rozmowę i określa jej kontekst, oraz odpowiada na pytania zamknięte, popełniając błędy. Przeprowadza rozmowę, w której pyta o drogę do określonych miejsc w mieście, lub udziela wskazówek jak dotrzeć do tych miejsc, upewnia się, czy dobrze zrozumiał instrukcje, popełniając błędy.	Zna i poprawnie stosuje nazwy miejsc publicznych oraz słownictwo związane z pytaniem o drogę. Poprawnie rozumie przeczytaną rozmowę i określa jej kontekst, oraz odpowiada na pytania zamknięte. Swobodnie i poprawnie przeprowadza rozmowę, w której pyta o drogę do określonych miejsc w mieście, lub udziela wskazówek jak dotrzeć do tych miejsc, upewnia się, czy dobrze zrozumiał instrukcje.
VOCABULARY 2	Dobiera nazwy miejsc do podanych definicji i ich zastosowania; określa znaczeni podanych czasowników frazowych; dopasowuje znaczeni do czasowników frazowych; zakreśla poprawne opcje w zdaniach; odnajduje w wykreślanec wyrazy związane z budynkami w mieście; popełniając błędy. Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje strategie dotyczące uzupełniania luk w opisie ilustracji; na podstawie ilustracji uzupełnia luki w jej opisie; uzupełnia luki w przekształconych zdaniach, tak aby zachować sens zdania wyjściowego; tłumaczy na język angielski fragmenty zdań napisane w języku polskim. Rozumie wysłuchany materiał i określa o jakie miejsca w mieście chodzi.	Poprawnie wykonuje zadania dotyczące znajomości środków językowych.
GRAMMAR 2	Zna, ale nie zawsze poprawnie stosuje przedimki: dobiera zasady o stosowaniu przedimków do podanych zdań z przedimkami; uzupełnia luki w tekście brakującymi przedimkami; uzupełnia zdania brakującymi przedimkami i łączy te zdania w pary; dobiera odpowiednie przedimki do podanych rzeczowników. Wspólnie z kolegami opisuje swoją szkołę i opowiada o jej wyposażeniu stosując odpowiednie przedimki, może popełniać błędy. Czyta teksty i uzupełnia je odpowiednimi przedimkami w zależności od kontekstu i treści, może popełniać błędy.	Zna i poprawnie stosuje przedimki. Poprawnie wykonuje zadania dotyczące znajomości środków językowych. Swobodnie i poprawnie razem z kolegami opisuje swoją szkołę i opowiada o jej wyposażeniu stosując odpowiednie przedimki. Poprawnie czyta teksty i uzupełnia je odpowiednimi przedimkami w zależności od kontekstu i treści.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

WRITING	Zna strategie dotyczące poprawnego stosowania różnych czasów teraźniejszych i przeszłych w pocztówce z wakacji, ale nie zawsze stosuje je właściwie; wie jak wzmacniać znaczenie przymiotników za pomocą wyrazów <i>so</i> i <i>too</i>, oraz jak stosować <i>so</i> do wykazania rezultatu sytuacji. Czyta teksty pocztówek i decyduje z jakich miejsc zostały wysłane. Tworzy wypowiedź pisemną – pocztówkę, przekazując podane w poleceniu informacje; popełnia błędy.	Poprawnie wykonuje zadania dotyczące znajomości funkcji językowych. Samodzielnie i poprawnie pisze pocztówkę z wakacji.
REVIEW 6	Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 6. podręcznika, popełniając przy tym błędy.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 6.
SKILLS CHECKPOINT 6	Nie zawsze poprawnie wykonuje zadania sprawdzające: • rozumienie ze słuchu: uzupełnia luki w notatce po wysłuchaniu nagrania; dobiera właściwą odpowiedź z trzech możliwych; odpowiada na pytania otwarte, • znajomość funkcji językowych: do nagranych pytań dobiera właściwą odpowiedź, uzupełnia luki w dialogach brakującymi fragmentami wypowiedzi; • rozumienie tekstów pisanych: uzupełnia w języku polskim luki w e-mailu zgodnie z treścią tekstu; uzupełnia luki w tekście wybranymi zdaniami, • znajomość środków językowych: tłumaczy na język angielski fragmenty zdań podane w nawiasach; uzupełnia luki w opisie ilustracji, uzupełnia zdania z luką, tak aby zachować sens zdania wyjściowego, • umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej: pisze pocztówkę z wakacji.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze sprawdzanymi umiejętnościami.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

EXPLORERS' CLUB 3	Słucha ze zrozumieniem, ale w wykonywanych zadaniach popełnia błędy; odpowiada na pytania do treści nagrania. Pyta i odpowiada na pytania dotyczące urządzeń elektrycznych; popełnia przy tym błędy. Czyta tekst o polskich wynalazkach i odpowiada na pytanie, których z nich używał. Odpowiada na pytania otwarte dotyczące podanych znaków-symboli, popełniając błędy. Pracując w grupie, wybiera jeden z wynalazków, których używa codziennie, a następnie projektuje dla niego znak-symbol. Tworzy vlog dotyczący instrukcji użytkowania wybranego urządzenia.	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem ze słuchu. Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę dotyczącą urządzeń elektrycznych. Swobodnie i poprawnie mówi o znaczeniu znaków-symboli. Prezentuje na forum klasy zaprojektowany przez siebie znak-symbol wynalazku oraz swobodnie i poprawnie wypowiada się na jego temat.
-------------------	--	--

UNIT 7: Save the Planet

READING	Wykonuje zadania związane z umiejętnością czytania ze zrozumieniem, popełniając błędy; zna słowa i wyrażenia związane z ochroną środowiska; dobiera zakończenie zdania do fotografii; rozumie przeczytany tekst i decyduje czy podane zdania są prawdziwe czy fałszywe; określa jego główną myśl; znajduje w tekście określone informacje i dobiera w zdaniach właściwe odpowiedzi. Zna strategie dotyczące czytania ze zrozumieniem: wie jak pracować z dwoma tekstami; uzupełnia w języku polskim luki w e-mailu zgodnie z treścią broszury napisanej w języku angielskim, popełniając błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu pisanego.
---------	---	--

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

VOCABULARY 1	Nie zawsze poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością słownictwa na temat: zagrożenie i ochrona środowiska naturalnego: dopasowuje słowa do ilustracji; uzupełnia luki w dialogach i pojedynczych zdaniach; uzupełnia tabelę słowami tworzącymi rodzinę wyrazów; dobiera właściwe wyrazy w zdaniach; dopasowuje wyrazy do ich definicji; układa zdania z wyrazami z ramki. Omawia istniejące zagrożenia ekologiczne dla zwierząt, lasu, wody, ziemi, ludzi; wyraża swoją opinię na temat konieczności ochrony zagrożonych gatunków zwierząt; opisuje, w jaki sposób ludzie krzywdzą zwierzęta, popełniając błędy.	Zna i poprawnie stosuje słownictwo związane tematem: zagrożenie i ochrona środowiska naturalnego. Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością środków językowych. Swobodnie i poprawnie omawia istniejące zagrożenia ekologiczne dla zwierząt, lasu, wody, ziemi, ludzi; wyraża swoją opinię na temat konieczności ochrony zagrożonych gatunków zwierząt; opisuje, w jaki sposób ludzie krzywdzą zwierzęta.
GRAMMAR 1	Zna zasady tworzenia trybów warunkowych typu 0 i I, ale nie zawsze stosuje je poprawnie: łączy połówki zdań i tworzy tryb warunkowy 0; uzupełnia luki w zdaniach w trybie warunkowym I odpowiednimi czasownikami; uzupełnia luki w zdaniach w trybie warunkowym I według swoich własnych pomysłów. Zna zasady tworzenia trybu warunkowego typu II, ale nie zawsze stosuje je poprawnie: uzupełnia luki w zdaniach w II trybie warunkowym; przekształca podane zdania na zdania w trybie warunkowym II, zapisuje je; tworzy zdania z <i>if</i> i <i>when</i> z podanymi wyrazami; rozpoznaje tryby warunkowe; uzupełnia luki w zdaniach z wykorzystaniem słów podanych w nawiasach; odnajduje i poprawia błędy w zdaniach; tworzy zakończenia zdań w różnych trybach warunkowych; układa zdania z rozsypanki wyrazowej.	Zna zasady tworzenia trybów warunkowych typu 0, I i II i poprawnie je stosuje. Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością środków językowych.
LISTENING	Uzupełnia notatkę informacjami z kwizu. Zna strategie dotyczące dopasowywania informacji do określonej kategorii, ale nie zawsze poprawnie je stosuje. Rozumie wysłuchany materiał i uzupełnia luki w notatce; po wysłuchaniu rozmów określa, czy podane zdania są prawdziwe, czy fałszywe; dobiera właściwą odpowiedź; nie zawsze poprawnie.	Poprawnie stosuje strategie dotyczące dopasowywania informacji do określonej kategorii. Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie tekstu słuchanego.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

SPEAKING	Rozumie znaczenie zdań odnoszących się do ekologii; opisuje ilustrację, słucha opisu ilustracji kolegi i decyduje, w którym miejscu wolałby mieszkać; nie zawsze poprawnie. Rozumie przeczytaną rozmowę i określa jej główną myśl, oraz łączy połówki zdań; nie zawsze poprawnie. Prowadzi rozmowę, w której wyraża swoją opinię na temat problemów ekologicznych i możliwości ich rozwiązania; przedstawia kolegom swoje pomysły na zmienianie świata; pyta innych o opinię; zgadza się, bądź nie zgadza z rozmówcą; mówi, co sądzi na temat ekologicznego trybu życia, popełniając błędy.	Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę powiązaną z ilustracją. Poprawnie rozumie przeczytaną rozmowę i określa jej główną myśl, oraz łączy połówki zdań. Swobodnie prowadzi rozmowę, w której wyraża swoją opinię na temat problemów ekologicznych i możliwości ich rozwiązania; przedstawia kolegom swoje pomysły na zmienianie świata; pyta innych o opinię; zgadza się, bądź nie zgadza z rozmówcą; mówi, co sądzi na temat ekologicznego trybu życia.
VOCABULARY 2	Nie zawsze poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością słownictwa na temat: zagrożenie i ochrona środowiska naturalnego: dopasowuje synonimy do czasowników frazowych; dobiera właściwe czasowniki frazowe w zdaniach; tworzy czasowniki frazowe; odpowiada na pytania z użyciem czasowników frazowych; uzupełnia zdania w I trybie warunkowym; dobiera odpowiedzi do luk w tekście; dopasowuje czasowniki frazowe do ilustracji; uzupełnia zdanie z luką, tak aby zachować sens zdania wyjściowego. Rozmawia na temat możliwych sposobów ponownego użycia różnych produktów; popełniając błędy.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością środków językowych. Swobodnie i poprawnie rozmawia na temat możliwych sposobów ponownego użycia różnych produktów.
GRAMMAR 2	Zna zasady tworzenia form rzeczowników odczasownikowych (<i>gerunds</i>), bezokolicznika z <i>to</i> (<i>full infinitive</i>) i bezokolicznika bez <i>to</i> (<i>bare infinitive</i>), ale stosując je, popełnia błędy: uzupełnia zdania poprawnymi formami czasowników; łączy zdania w spójną całość; dobiera odpowiedzi do luk w zdaniach; określa kiedy należy zastosować różne formy czasowników; uzupełnia luki w zdaniach wyrazami z nawiasów w odpowiedniej formie. Odpowiada na pytania otwarte stosując odpowiednie formy czasowników; uzupełnia zdania o sobie, tak aby przedstawiały prawdę; zadaje pytania koledze i odpowiada na pytania stosując odpowiednie formy czasowników; tworzy zdania według wytycznych stosując odpowiednie formy czasowników; popełniając błędy.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością danych środków językowych. Swobodnie i poprawnie rozmawia na zadany temat, stosując formy rzeczownika odczasownikowego i bezokolicznika.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

WRITING	Wykonuje określone zadania związane z napisaniem e-maila do organizacji, ale popełnia w nich błędy: wie jak łączyć zdania za pomocą spójników; uzupełnia zdania według własnych pomysłów; czyta ze zrozumieniem ogłoszenie; układa części e-maila w określonym porządku, a następnie przyporządkowuje części zdań z e-maila określonym kategoriom. Pisze pisze e-mail do organizacji, ale popełnia błędy.	Zna i poprawnie stosuje spójniki przy łączeniu zdań. Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstów pisanych. Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością środków językowych. Samodzielne i poprawnie tworzy tekst e-maila do organizacji, uwzględniając w nim wskazane informacje.
REVIEW 7	Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 7. Podręcznika, popełniając przy tym błędy.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 7.
SKILLS CHECKPOINT 7	Nie zawsze poprawnie wykonuje zadania sprawdzające: • rozumienie ze słuchu: uzupełnia notatkę po wysłuchaniu nagrania; do każdej osoby dopasowuje odpowiednie hobby, zgodnie z treścią nagrania; odpowiada na pytania do tekstu, wybierając jedną z trzech podanych odpowiedzi, • znajomość tekstów pisanych: uzupełnia luki w e-mailu w języku polskim zgodnie z treścią postów; dobiera właściwe dokończenie zdania, zgodnie z treścią przeczytanych tekstów, • znajomość funkcji językowych: do opisanych sytuacji dobiera właściwe zdania, wybierając jedną z trzech podanych odpowiedzi, • znajomość środków językowych: uzupełnia zdania, wykorzystując podane w nawiasach wyrazy w odpowiedniej formie, • umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej: pisze e-mail do organizacji.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze sprawdzanymi umiejętnościami.

UNIT 8: Personal Best		
READING	Wykonując zadania dotyczące czytania ze zrozumieniem, popełnia błędy; zna i stosuje nazwy dyscyplin sportowych; rozumie pytania do tekstu i próbuje na nie odpowiedzieć. Czyta teksty i sprawdza odpowiedzi do pytań; decyduje, czy podane zdania są prawdziwe, czy fałszywe; uzupełnia w języku polskim luki w e-mailu zgodnie z treścią tekstu napisanego w języku angielskim; uzupełnia luki w tekście brakującymi zdaniami; dobiera sporty do tabliczek informacyjnych; dopasowuje zdania do tabliczek. Rozmawia o swoich preferencjach i upodobaniach, popełniając błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu pisanego. Poprawnie wykonuje zadania dotyczące przetwarzania informacji. Poprawnie i swobodnie buduje wypowiedź dotyczącą preferencji w sporcie.
VOCABULARY 1	Zna słownictwo dotyczące sportu, ale wykonując związane z nim zadania, popełnia błędy: przyporządkowuje słowa do ilustracji; przyporządkowuje podane słowa do dyscypliny sportowej, której dotyczą; od podanych czasowników tworzy nazwy dyscyplin sportowych oraz osób, które tę dyscyplinę uprawiają; uzupełnia luki w zdaniach, stosując te wyrazy; uzupełnia zdania czasownikami <i>go / do</i>, tworząc kolokacje z nazwami dyscyplin sportowych; uzupełnia luki nazwami osób związanych ze sportem; tworzy listę sportów, w których różne zwierzęta byłyby dobre i podaje przyczynę.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością środków językowych.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

GRAMMAR 1	Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z użyciem czasowników modalnych <i>can, could, shall, should, may, would</i>, ale nie zawsze stosuje je poprawnie: przyporządkowuje pytania do odpowiedzi; od podanych zdań oznajmujących tworzy zdania przeczące; uzupełnia luki w dialogu odpowiednimi czasownikami modalnymi; dopasowuje czasowniki modalne do ich zastosowań; dobiera poprawne opcje; poprawia błędy w podkreślonych częściach zdań. Nie zawsze poprawnie tworzy zdania przeczące; pisze dialog, w którym prosi o pozwolenie, udziela zgody albo odmawia, pyta o radę i jej udziela; uzupełnia rozmowy brakującymi wypowiedziami; pisze zdania z użyciem podanych słów według instrukcji; pisze zakończenia zdań w karcie bingo. Przekształca pisemnie zdania używając właściwych czasowników modalnych; tłumaczy pytania na język angielski; z kolegą przedstawia przygotowany dialog; odpowiada na pytania zamknięte; gra w bingo, popełniając błędy.	Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z użyciem czasowników modalnych <i>can/could, shall, should</i> i stosuje je poprawnie. Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością środków językowych. Poprawnie i swobodnie posługuje się czasownikami modalnymi w swoich wypowiedziach.
LISTENING	Zna strategie dotyczące udzielania poprawnych odpowiedzi na pytania otwarte, ale nie zawsze je stosuje. Słucha ze zrozumieniem: dobiera odpowiedzi do pytań; odpowiada na pytania otwarte; dobiera wyrażenia o podobnym znaczeniu, ale popełnia w zadaniach błędy. Nie zawsze poprawnie opisuje wybrany sport używając dziesięciu słów; odgaduje sport opisany przez kolegę.	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstów ze słuchu. Poprawnie i swobodnie opisuje wybrany sport używając dziesięciu słów; odgaduje sport opisany przez kolegę.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.
Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

SPEAKING	W wypowiedziach ustnych popełnia błędy: określa, który ze wskazanych sportów lubi najbardziej, a który najmniej; odpowiada na pytania dotyczące spotkania znanego sportowca. Rozumie przeczytaną rozmowę; określa jej kontekst, decyduje, czy podane zdania są prawdziwe, czy fałszywe, może popełniać błędy. Zna słowa i wyrażenia oraz strategie związane z poprawnym pytaniem o upodobania, udzielaniem rad i reagowaniem na nie. Zgodnie z instrukcją tworzy i odgrywa z kolegą dialog dotyczący rozpoczęcia uprawiania nowej dyscypliny sportowej, popełniając błędy.	Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat preferencji dotyczących dyscyplin sportowych. Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością funkcji językowych. Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat rozpoczęcia uprawiania nowej dyscypliny sportowej.
VOCABULARY 2	Zna słownictwo dotyczące sportu, ale wykonując związane z nim zadania, popełnia błędy: uzupełnia zdania opisujące ilustracje odpowiednimi czasownikami z ramki; dobiera właściwe czasowniki w tekście; dopasowuje czasowniki frazowe do odpowiednich definicji; dopisuje czasowniki do odpowiednich grup rzeczowników; układa chmury wyrazowe; uzupełnia luki słowami z ramki w odpowiedniej formie; uzupełnia luki w dialogu; uzupełnia luki w zdaniach czasownikami frazowymi z ramki; uzupełnia zdanie z luką, tak aby zachować sens zdania wyjściowego. Gra w bingo, opisując i odgadując różne czasowniki frazowe; może popełniać błędy.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością środków językowych. Swobodnie i poprawnie gra w bingo, opisując i odgadując różne czasowniki frazowe.
GRAMMAR 2	Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z użyciem czasowników modalnych <i>have to</i>, <i>must</i>, <i>mustn't</i>, <i>needn't</i>, ale nie zawsze stosuje je poprawnie: dobiera odpowiedzi do pytań; uzupełnia luki w zdaniach i dialogach odpowiednimi czasownikami modalnymi; uzupełnia zdania na temat zachowania się w parku biegaczy na podstawie przeczytanej broszury; przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w znakach drogowych. Pracując w parach, tworzy listę reguł obowiązujących w wybranym sporcie; opisuje zasady obowiązujące w wybranym sporcie; opisuje zasady obowiązujące w szkole stosując odpowiednie czasowniki modalne, może popełniać błędy.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością środków językowych. Swobodnie i poprawnie pracując w parach, tworzy listę reguł obowiązujących w wybranym sporcie; opisuje zasady obowiązujące w wybranym sporcie; opisuje zasady obowiązujące w szkole stosując odpowiednie czasowniki modalne.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

WRITING	W zadaniach związanych z redagowaniem bloga popełnia błędy: wie, że opisując wydarzenia z przeszłości, powinien zastosować czas przeszły; czyta blog i uzupełnia go jedną z dwóch podanych form czasownika; wskazuje przymiotniki i przysłówki w tekście postu; uzupełnia podane; uzupełnia luki w poście przymiotnikami i przysłówkami z ramki. Czyta tekst i kategoryzuje podkreślone w nim wyrażenia na te, które wyrażają pozytywne i negatywne emocje. Redaguje blog o wybranym wydarzeniu sportowym, uwzględniając w nim elementy wskazane w instrukcji; zna słowa i wyrażenia oraz strategie służące pozytywnemu bądź negatywnemu wyrażaniu emocji; tłumaczy wskazane fragmenty zdań na język angielski.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze znajomością środków językowych. Samodzielnie i poprawnie opisuje wybrane przez siebie wydarzenie sportowe.
REVIEW 8	Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 8. podręcznika, popełniając przy tym błędy.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstów słuchanych i czytanych oraz komunikacji językowej z rozdziału 8.
SKILLS CHECKPOINT 8	Nie zawsze poprawnie wykonuje zadania sprawdzające: • rozumienie ze słuchu: odpowiada na pytania, zgodnie z treścią nagrania, wybierając jedną trzech podanych odpowiedzi; kończy podane zdania, zgodnie z treścią nagrania, wybierając jedną z trzech podanych odpowiedzi, uzupełnia notatkę, zgodnie z treścią nagrania, • znajomość tekstów pisanych – uzupełnia luki w tekście wybranymi zdaniami; uzupełnia luki w e-mailu zgodnie z treścią tekstu powyżej, • znajomość funkcji językowych – do podanych sytuacji dobiera odpowiednią reakcję; uzupełnia luki w dialogu, tak aby otrzymać spójny tekst, • znajomość środków językowych – uzupełnia zdania z luką wykorzystując podane wyrazy, tak aby zachować sens zdania wyjściowego; spośród podanych trzech wyrazów wybiera właściwe, poprawne pod względem gramatycznym i leksykalnym uzupełnienie luk; tłumaczy na język angielski fragmenty zdań podane w nawiasach, • umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej – redaguje wpis na blogu na wskazany temat.	Poprawnie wykonuje zadania związane ze sprawdzanymi umiejętnościami.

Teen Explorer new 7 Plan wynikowy.

Poziom kompetencji językowej wg ESOKJ: A2+

EXPLORERS' CLUB 4	Słucha ze zrozumieniem, ale w wykonywanych zadaniach popełnia błędy; odpowiada na pytania do treści nagrania. Pyta i odpowiada na pytania dotyczące pracy nastolatków; popełnia błędy. Czyta tekst o pracy wakacyjnej: odpowiada na pytania otwarte do tekstu; może popełniać błędy. Czyta fragment powieści autorstwa Marka Twaina pt. <i>Tom Sawyer</i>; w zadaniach z nim związanych popełnia błędy: odpowiada na pytania otwarte do tekstu; uzupełnia zdania związane z tekstem. Na podstawie tekstu odpowiada na pytania dotyczące wyboru pracy wakacyjnej. Pracując w grupie pozyskuje informacje dotyczące idealnej pracy dla nastolatków; sporządza listę takich prac; wyraża i uzasadnia opinię dotyczącą możliwości pozyskania takich prac przez nastolatków. Tworzy vlog o wymarzonej profesji.	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem ze słuchu. Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat pracy nastolatków. Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu pisanego. Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat pracy wakacyjnej. Swobodnie i poprawnie prezentuje efekty prac grupy na forum klasy. Udostępnia swój vlog przyjaciołom w sieci.
-------------------	---	---

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO DLA KLASY VII

Podręcznik: Deuschtour FIT klasa 7 (podstawa programowa II.2)

Nauczyciel: Anna Anikiej

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Starter	zna niemiecki alfabet, zna głoski charakterystyczne dla języka niemieckiego, zna internacjonalizmy, wymienia kraje niemieckiego obszaru językowego i ich stolice w języku polskim	zna podstawowe informacje na temat krajów niemieckiego obszaru językowego, wskazuje na mapie główne miasta i stolice krajów niemieckojęzycznych	stosuje niemiecki alfabet przy literowaniu internacjonalizmów, poprawnie artykułuje głoski charakterystyczne dla języka niemieckiego, nazywa kraje niemieckiego obszaru językowego i ich stolice w języku polskim i niemieckim.	wymienia informacje oraz ciekawostki na temat krajów niemieckiego języka niemieckiego, posługuje się mapą krajów niemieckojęzycznych	opanował materiał na ocenę bardzo dobrą w przedziale od 98%- 100%, bierze udział w konkursach przedmiotowych
ROZDZIAŁ I „Familien in Deutschland“	zna formy powitania i pożegnania, pyta o dane osobowe innych osób, informuje, jakie ma hobby, zna powitania typowe dla krajów niemieckiego obszaru językowego, zna liczebniki główne do 100, zna odmianę czasownika sein w liczbie pojedynczej. – zna nazwy członków rodziny, zna	podaje podstawowe informacje o sobie i innych, zadaje pytania w formie grzecznościowej, zna zasady odmiany czasowników regularnych w liczbie pojedynczej i mnogiej, zna zasady tworzenia zdań pytających oraz oznajmujących, zna zawody znanych osób z niemieckiego obszaru językowego, potrafi	stosuje w wypowiedziach odpowiednie formy powitania i pożegnania przedstawia dokładnie siebie i inne osoby oraz zadaje pytania szczegółowe, opowiada o swoim hobby, wymienia wybrane kluby Bundesligi, stosuje w wypowiedziach odpowiednie formy powitania typowe dla krajów niemieckiego	zna niemieckie imiona zna nazwy wybranych klubów Bundesligi, stosuje w zdaniach liczebniki główne do 100, zna odmianę czasowników regularnych w liczbie pojedynczej i mnogiej i stosuje odpowiednie formy czasowników w zdaniach, zna odmianę czasownika sein w liczbie pojedynczej i stosuje odpowiednie	

	internacjonalizmy, zna nazwy zawodów, zna nazwy pozytywnych i negatywnych cech charakteru, zna przymiotniki określające wygląd zewnętrzny człowieka, zna niemieckie marki samochodów Benz, zna odmianę czasownika sein w liczbie pojedynczej i mnogiej, zna formy rodzajników nieokreślonych oraz określonych w mianowniku,	wymienić członków rodziny, zna zaimki dzierżawcze mein / meine, dein / deine w mianowniku, zna odmianę czasownika mögen, – zna zasady tworzenia pytań rozstrzygających, – udziela odpowiedzi twierdzących i przeczących zadaje pytania w formie grzecznościowej,	obszaru językowego, rozróżnia męskie i żeńskie imiona niemieckie, stosuje w wypowiedziach formę grzecznościową, opowiada o rodzinie znanego piłkarza na podstawie drzewa genealogiczne-go, podaje stopień pokrewieństwa, charakteryzuje wybranych członków rodziny, podając ich wiek, zainteresowania i miejsce zamieszkania, stosuje w wypowiedziach internacjonalizmy, wymienia niemieckie marki samochodów, zna odmianę czasownika sein w liczbie pojedynczej i mnogiej i stosuje odpowiednie formy i czasownika w zdaniach, stosuje w wypowiedziach internacjonalizmy,	formy czasownika w zdaniach, tworzy zdania pytające oraz oznajmujące, określa zawód, stopień pokrewieństwa, cechy charakteru innych osób, opisuje niemiecką modelkę Toni Garn, opowiada o swoim wyglądzie, cechach charakteru i zainteresowaniach, opowiada o rodzinie Benz, stosuje w zdaniach rzeczowniki z rodzajnikiem nieokreślonym oraz określonym w mianowniku, stosuje w zdaniach zaimki dzierżawcze mein / meine, dein / deine w mianowniku, stosuje w zdaniach odpowiednie formy czasownika mögen, tworzy pytania rozstrzygające, tworzy zdania twierdzące i przeczące.	
ROZDZIAŁ II „Deutsche Schule“	nazywa pomieszczenia szkolne i czynności w nich wykonywane, nazywa przedmioty i	zna pomieszczenia na łódce w Bangladeszu, umie wyrazić swoje zdanie na temat	nazywa pomieszczenia szkolne i czynności w nich wykonywane, Stosuje w	opowiada o szkole na łódce w Bangladeszu, wyraża własne zdanie oraz uzasadnia swoje	

	przybory szkolne, zna nazwy dni tygodnia, wymienia przybory szkolne, które ma w teczce oraz te, których nie ma, zna nazwy kół zainteresowań, zna odmianę czasownika haben, zna odmianę czasownika finden, zna zaimki dzierżawcze	przedmiotów szkolnych, kolegów i koleżanek ze szkoły, wie, jaki jest system oceniania w Niemczech, wymienia przykładowe imprezy szkolne, zna zasady tworzenia rzeczowników złożonych, zna szyk w zdaniu oznajmującym, zna rodzajniki i przeczenia kein / keine w mianowniku i bierniku, zna zaimki dzierżawcze w mianowniku i bierniku	wypowiedziach dni tygodnia, opisuje swój plan lekcji, wyraża opinię o swojej szkole oraz ulubionych przedmiotach, opisuje teczkę szkolną swoją oraz innej osoby, porównuje polski i niemiecki system oceniania, tworzy rzeczowniki złożone, stosuje w zdaniach odpowiednie formy czasownika haben i finden	stanowisko, wyraża opinię o koleżankach i kolegach ze szkoły, opowiada o niemieckim gimnazjum ze strony internetowej, opowiada o imprezach szkolnych, stosuje szyk zdania oznajmującego, stosuje w zdaniach rodzajniki, przeczenia kein / keine, zaimki dzierżawcze w mianowniku i bierniku	
ROZDZIAŁ III „Alltag in Deutschland“	nazywa pory dnia, wymienia czynności dnia powszedniego, zna zasady określania czasu zegarowego, zna proste słowa grzecznościowe, nazywa kontynenty i wybrane państwa, nazywa wybrane miejsca w mieście, wymienia czasowniki rozdzielnie złożone	podaje czas zegarowy oficjalnie i potocznie, stosuje w wypowiedziach słowa grzecznościowe, odpowiada na pytania w podstawie zdjęcia, krótko opowiada o swoim czasie wolnym, nazywa atrakcje turystyczne Berlina, nazywa czynności charakterystyczne dla kibicowania, zna zasady odmiany czasowników nieregularnych, zna zasady określania przemieszczania (się)	opowiada o rozkładzie dnia swojego i innych, opowiada o czasie wolnym swoim i innych, wie, jak kanclerz Niemiec spędza swój czas, wie, jak wygląda rozkład dnia reprezentacji Niemiec w piłce nożnej, wie jak tworzyć zdania z czasownikami nieregularnymi, zna przemieszczanie się	informuje o godzinie rozpoczęcia zajęć w szkole w wybranych krajach na świecie, opisuje zdjęcie na podstawie pytań, opowiada o czasie wolnym kanclerza Niemiec, nazywa atrakcje turystyczne Berlina i wyraża opinię o nich, opisuje rozkład dnia reprezentacji Niemiec w piłce nożnej, krótko opisuje zachowania kibiców	

ROZDZIAŁ IV „Essen in Deutschland“	nazywa artykuły spożywcze, wymienia artykuły, które się je i pije na śniadanie oraz na kolację w Niemczech oraz w Polsce, nazywa opakowania oraz miary wybranych artykułów spożywczych, zna zasady tworzenia zdań w trybie rozkazującym, nazywa elementy zastawy stołowej, zna nazwy potraw charakterystycznych dla krajów niemieckojęzycznych, zna zasady stosowania zaimka nieokreślonego man, zna zasady odmiany formy möchte... oraz czasownika nieregularnego nehmen	zna potrawy oferowane w stołówkach szkolnych w wybranych krajach, informuje, jak smakuje jedzenie w stołówce szkolnej, wie, które produkty są zdrowe, zna zwroty niezbędne do złożenia zamówienia w restauracji, zna wyrażenia niezbędne do redagowania przepisu kulinarnego, rozumie porady udzielane innym osobom, wie, jakie są ulubione dania znanych osób z niemieckiego obszaru językowego, wie, z czego znany jest Wiedeń, zna wyrażenia związane z robieniem zakupów.	opowiada, co się je i pije na śniadanie oraz na kolację w Polsce i Niemczech, nazywa potrawy oferowane w stołówkach szkolnych w wybranych krajach, informuje o zdrowych produktach, stosuje w wypowiedziach nazwy opakowań, miary oraz elementów zastawy stołowej, nazywa potrawy charakterystyczne dla krajów niemieckojęzycznych, informuje o ulubionych daniach znanych osób z niemieckiego obszaru językowego, nazywa atrakcje turystyczne Wiednia, odgrywa scenki tematyczne „W sklepie”, stosuje w wypowiedziach zaimek nieokreślony man, tworzy rzeczowniki złożone	wyraża opinię na temat jedzenia w stołówkach szkolnych, zamawia jedzenie i picie w restauracji, wyraża opinie na temat posiłków, redaguje przepis na sałatkę, potrafi udzielać porad innym, stosuje formę czasownika möchte oraz odmianę czasownika nehmen, tworzy zdania w trybie rozkazującym	
ROZDZIAŁ V „Sport und Rekorde nicht nur in Deutschland“	nazywa popularne dyscypliny sportu, nazywa miejsca uprawiania sportu, mówi, jaki sport uprawia oraz jak często, nazywa	zna sportowców z niemieckiego obszaru językowego oraz wie, jakie dyscypliny sportu uprawiają, mówi, kto jest jego ulubionym	stosuje w wypowiedziach nazwy dyscyplin sportowych, opowiada o dyscyplinie sportowej, którą uprawia, informuje, co umie dobrze robić,	informuje o dyscyplinach sportu uprawianych przez sportowców z niemieckiego obszaru językowego, opowiada o swoim ulubionym	

	czynności, które umie dobrze robić, zna liczebniki główne do 1 000 000, zna wyrażenia niezbędne do redagowania pocztówki, zna zasady odmiany czasowników modalnych, zna zasady stopniowania przymiotników	sportowcem, zna wyrażenia niezbędne do porównywania osiągnięć sportowych, zna rekordy świata, wie, jak wygląda życia codzienne gimnastyczki, zna atrakcje turystyczne Monachium oraz atrakcje Parku Olimpijskiego w Monachium, wie, jakie są ulubione cele podróży Niemców, wie, z czego słynie zamek Neuschwanstein, zna zasady tworzenia zdań porównawczych.	stosuje w zdaniach liczebniki główne do 100 000, informuje o rekordach świata, nazywa atrakcje turystyczne Monachium, informuje o ulubionych celach podróży Niemców, redaguje pocztówkę, stosuje w zdaniach czasowniki modalne.	sportowcu, porównuje osiągnięcia sportowe, opowiada o życiu codziennym gimnastyczki, wymienia atrakcje Parku Olimpijskiego w Monachium, opowiada krótko o zamku Neuschwanstein, tworzy zdania porównawcze.	
ROZDZIAŁ VI „Natur, Sonne und Sommerferien in Deutschland“	nazywa miesiące i pory roku, nazywa elementy krajobrazu, nazywa zwierzęta domowe oraz żyjące w zoo, zna odmianę czasownika werden, zna tworzenia dat, zna konstrukcję zdań złożonych ze spójnikami wymagającymi szyku prostego i przestawnego, zna tworzenia liczebników [porządkowych, zna zaimek bezosobowy es, zna atrakcje turystyczne Bawarii	zna niezwykle psy z obszaru DACHL, stosuje w wypowiedziach zaimek bezosobowy es, używa w zdaniach czasownik werden, zna zasady pisania pocztówki z wakacji, potrafi krótko opisać bieżącą pogodę i pory roku, tworzy liczebniki porządkowe, podaje datę	stosuje w wypowiedziach nazwy pór roku i miesięcy, opisuje zwierzęta domowe i w zoo, potrafi użyć zdań złożonych ze spójnikiem wymagającym szyku prostego i przestawnego, opisuje w zdaniach pogodę w poszczególnych porach roku, opowiada o elementach krajobrazu	informuje o dyscyplinach sportu w krajach DACHL, opowiada o swojej ulubionej porze roku opisuje pogodę w danej porze roku, stosuje w zdaniach liczebniki porządkowe i daty, potrafi napisać pocztówkę z wakacji, opisać swoje ulubione zwierzę i uzasadnić swój wybór opowiada o planach wakacyjnych,	

2 Sposoby oceniania i sprawdzania osiągnięć uczniów

Sposób oceniania w znaczący sposób wpływa na stosunek uczniów do przedmiotu, a co za tym idzie – także na efektywność procesu nauczania. Na lekcjach muzyki, która jako przedmiot artystyczny wymaga szczególnego podejścia do tej kwestii, ocena proponowana przez nauczyciela powinna przede wszystkim motywować ucznia do działania i rozwijania swoich umiejętności.

Ocena z muzyki powinna mobilizować uczniów do pełnego zaangażowania i systematycznej pracy.

Formy sprawdzania wiedzy

Predyspozycje i umiejętności muzyczne uczniów można ocenić na podstawie sprawdzianu przeprowadzonego na początku i przed końcem każdego roku szkolnego. Na początku pierwszego roku nauki muzyki w klasach 4–7 powinien to być sprawdzian predyspozycji i umiejętności muzycznych, m.in. słuchu wysokościowego, poczucia rytmu i rozróżniania wartości rytmicznych (w zakresie obowiązującym w klasach 1–3), pamięci muzycznej, znajomości solmizacji. Sprawdzian ten może przyjąć formę atrakcyjnej zabawy lub quizu muzycznego. Nie chodzi tu bowiem o wystawienie ocen szkolnych, lecz o uzyskanie orientacji, jaki poziom reprezentują uczniowie, na które zagadnienia trzeba będzie położyć nacisk, jak dobierać repertuar wokalny i instrumentalny, jakich przykładów literatury muzycznej słuchać. Również na koniec każdego roku szkolnego nauczyciel muzyki powinien możliwie dokładnie określić poziom wiedzy i umiejętności ucznia. Podobnie jak na początku roku, może odbyć się to w formie zabawy lub gry dydaktycznej. Wynik sprawdzianu należy uzupełnić informacjami dotyczącymi zainteresowań muzycznych ucznia, jego systematyczności i efektów pracy w klasie. Te elementy powinno się porównać z wynikami

innych uczniów. Ocena taka może być podstawą do podejmowania trafnych decyzji dotyczących właściwego, indywidualnego doboru ćwiczeń i piosenek przeznaczonych dla konkretnego ucznia. Pozwala też na poprawną samoocenę nauczyciela.

Inaczej należy oceniać uczniów na koniec semestru, a inaczej na koniec roku szkolnego. Oceny z muzyki dotyczą poziomu wiedzy i umiejętności w kontekście indywidualnych zdolności i zainteresowań muzycznych ucznia, a także jego aktywności na lekcjach. Ocena nie powinna być obniżana z powodu niewielkich postępów dziecka w nauce, jeśli źródłem tych niepowodzeń jest brak uzdolnień muzycznych.

Ostateczny wybór sposobu i kryteriów oceniania należy do nauczyciela. Trzeba jednak pamiętać, że ocena może zarówno pomóc w budowaniu właściwej motywacji ucznia do pracy, jak i stać się powodem zniechęcenia i bezpodstawnego przekonania źle ocenionego ucznia o braku słuchu, zdolności muzycznych itp. Ocena w dzienniku nie może więc być rezultatem pomiaru, lecz powinna spełniać funkcje wychowawcze – przede wszystkim zachęcać do nauki muzyki.

Ocenianie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

Przy ocenianiu ucznia należy oddzielić jego postępy w **opanowywaniu wiedzy teoretycznej**, niewymagające aktywności muzycznej, od umiejętności śpiewu, gry na instrumentach i tworzenia muzyki. Znajomość elementów teorii i historii muzyki powinna być oceniana według jednakowych kryteriów dla całej klasy. Dotyczy to także umiejętności pisania nut (z wyłączeniem dzieci z dysgrafią). Oceniając umiejętności i wiedzę teoretyczną, można zachęcić do aktywnego muzykowania, na przykład podwyższając ocenę za poprawne zapisanie rytmu ćwiczenia, jeśli uczeń potrafi wykonać podane wartości rytmiczne.

W celu sprawdzenia wiedzy muzycznej nauczyciel może wykorzystać:

- **ćwiczenia utrwalające** – dają możliwość określenia stopnia opanowania przez uczniów wiedzy muzycznej;
- **ćwiczenia jako sprawdziany** – niektóre zadania (np. krzyżówki, quizy) nadają się do szybkiego sprawdzenia wiadomości. Uczniowie chętnie uczestniczą w tego rodzaju „sprawdzianach”. Nauczyciel natomiast nie traci cennego czasu przeznaczonego na zajęcia.

Umiejętności praktyczne muszą być oceniane w kontekście predyspozycji muzycznych dziecka. W tym przypadku ewaluacja nie może wynikać z bezwzględnej skali osiągnięć. Każdy uczeń powinien mieć możliwość uzyskania oceny bardzo dobrej, jeśli tylko będzie zaangażowany i staranny. Duże trudności sprawia ocena postępów w sytuacji, kiedy dziecko musi pokonywać bariery psychiczne utrudniające aktywne muzykowanie. Dotyczy to przede wszystkim śpiewu.

Przy ocenianiu umiejętności praktycznych należy pamiętać o indywidualizowaniu poszczególnych ocen – powinno się porównywać nie uczniów między sobą, lecz efekty pracy każdego z nich w stosunku do jego możliwości.

Najtrudniejszym rodzajem muzycznej aktywności dzieci jest **twórczość**, dlatego przy jej ocenie należy zwracać uwagę na zaangażowanie oraz staranność uczniów. Należy im umożliwić szybkie osiągnięcie satysfakcji z rezultatu własnych wysiłków twórczych. Nie można także skąpić pochwał. Nauczyciel często imponuje uczniom swoją wiedzą i umiejętnościami, toteż pochwała z jego ust jest dla nich szczególnie ważna.

System oceniania w programie nauczania

W programie nauczania muzyki w klasach 4–7 szkoły podstawowej autorstwa Moniki Gromek i Grażyny Kilbach została zamieszczona propozycja systemu oceniania. Chcąc wyjść naprzeciw oczekiwaniom nauczycieli (jak również rodziców i uczniów), proponujemy skorzystać z przedstawionych poniżej rozbudowanych kryteriów oceny.

Zgodnie z założeniami reformy programowej nowy system oceniania powinien zapewnić:

- pobudzenie rozwoju umysłowego ucznia,
- ukierunkowanie jego dalszej, samodzielnej pracy oraz wdrażanie do systematyczności, samokontroli i samooceny,
- nabywanie umiejętności rozróżniania zachowań pozytywnych i negatywnych,
- dostarczanie rodzicom bieżącej informacji o osiągnięciach dzieci, a nauczycielom wiedzy, w jakim stopniu założone cele kształcenia zostały zrealizowane.

Dobrze przemyślane ocenianie wewnątrzszkolne powinno chronić przed niesystematycznym uczeniem się, np. tylko do sprawdzianu, klasówki bądź egzaminu.

Tradycyjne ocenianie postrzegane jest powszechnie jako represyjne, czyli takie, które akcentuje przede wszystkim braki, a nie osiągnięcia. Przedstawiona w omawianym programie propozycja oceniania uwzględnia wiele ważnych aspektów edukacyjnych, w tym sprawdzanie wiedzy oraz umiejętność zastosowania jej w praktyce.

Nowy system oceniania określa wymagania edukacyjne dotyczące:

- poziomu i zakresu wiedzy,
- stopnia rozwoju umiejętności,
- przejawianych zachowań, szczególnie stosunku ucznia do zadań edukacyjnych.

Znalazło to odzwierciedlenie w programie Moniki Gromek i Grażyny Kilbach.

Relatywna, elastyczna i zindywidualizowana ocena z muzyki

Wystawianie ocen jest zadaniem trudnym, podlega bowiem wielu uwarunkowaniom. Ustalając wymagania na poszczególne oceny, należy brać pod uwagę, że za oceną kryje się informacja zarówno o poziomie osiągnięć, jak i o postępach ucznia. Dlatego kryteria ocen powinny być na tyle elastyczne, aby można było uwzględnić zdolności danego ucznia i odnieść ocenę do nich, a nie do średniego poziomu klasy. Zatem przy wystawianiu oceny z muzyki należy brać pod uwagę przede wszystkim wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć. Dlatego też zaleca się zindywidualizowanie skali ocen na podstawie dokładnego rozpoznania możliwości każdego z uczniów oraz obserwacji jego jednostkowego rozwoju.

Ocena powinna być więc relatywna, uzależniona od potencjału uczniów i prezentowanej przez nich postawy.

Wystawiając konkretną ocenę z muzyki, trzeba koniecznie pamiętać o tym, że jednym z podstawowych celów tego przedmiotu jest przygotowywanie uczniów do świadomego korzystania z dorobku rodzimej i światowej kultury muzycznej oraz aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu muzycznym kraju.

Przy ocenie powinno się uwzględniać przede wszystkim zaangażowanie i wkład pracy, znajomość literatury muzycznej i związaną z tym wiedzę, a także umiejętność śpiewania i gry na instrumentach. Głośne czytanie nut oraz podawanie wiadomości z zakresu teorii i historii muzyki nie mogą stanowić podstawy do oceny ucznia. Niedopuszczalne jest również odpytywanie uczniów i stawianie ocen wyłącznie ze znajomości tekstu piosenki.

Stosowanemu dotychczas systemowi oceniania zarzuca się niespójność wynikającą z dowolności doboru kryteriów. Brak ujednoliconych zasad oceniania prowadzi z kolei do wielu nieporozumień i zakłóca relacje między nauczycielami, uczniami oraz rodzicami. Dlatego ocenie powinny podlegać następujące elementy:

- śpiew,
- gra (na instrumencie melodycznym, np. na flecie, dzwonkach, fłażolecie, oraz na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych),
- wypowiedzi ucznia na temat utworów muzycznych,
- działania twórcze,
- znajomość terminów i wiedza muzyczna,
- aktywność na lekcjach,
- prowadzenie zeszytu przedmiotowego.

Kryteria i zakres oceniania na lekcjach muzyki

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- prawidłowo i całkowicie samodzielnie śpiewa piosenki z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego,
- prawidłowo gra na różnych instrumentach melodycznych melodii z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego,
- samodzielnie odczytuje i wykonuje dowolny utwór,
- potrafi rozpoznać budowę utworu muzycznego,

- posiada wiedzę i umiejętności przekraczające poziom wymagań na ocenę bardzo dobrą,
- bierze czynny udział w pracach szkolnego zespołu muzycznego lub chóru,
- jest bardzo aktywny muzycznie,
- wykonuje różne zadania twórcze, np. układa melodię do wiersza, akompaniament perkusyjny do piosenki.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- prawidłowo i samodzielnie śpiewa większość piosenek przewidzianych w programie nauczania,
- prawidłowo i samodzielnie gra na instrumentach melodycznych większość melodii przewidzianych w programie nauczania,
- umie bezbłędnie wykonywać rytmy – gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych,
- potrafi rytmizować teksty,
- rozumie zapis nutowy i potrafi się nim posługiwać,
- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy,
- podaje nazwiska wybitnych kompozytorów z programu danej klasy.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela śpiewa pieśni i piosenki jednogłosowe,
- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela gra kilka melodii oraz akompaniamentów do piosenek na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym,
- wykonuje proste rytmy – gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych,
- rytmizuje łatwe teksty,
- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy i wie, co one oznaczają,
- prowadzi systematycznie i starannie zeszyt przedmiotowy lub zeszyt ćwiczeń.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela śpiewa niektóre piosenki przewidziane w programie nauczania,
- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela gra na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym niektóre melodie przewidziane w programie nauczania,
- wykonuje najprostsze ćwiczenia rytmiczne – gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych,
- zna tylko niektóre terminy i pojęcia muzyczne,
- prowadzi zeszyt niesystematycznie i niestarannie.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- niedbale, nie starając się poprawić błędów, śpiewa kilka najprostszych piosenek przewidzianych w programie nauczania,
- niedbale, nie starając się poprawić błędów, gra na instrumencie melodycznym gamę i kilka najprostszych utworów przewidzianych w programie nauczania,
- niechętnie podejmuje działania muzyczne,
- myli terminy i pojęcia muzyczne,
- dysponuje tylko fragmentaryczną wiedzą,
- najprostsze polecenia – ćwiczenia rytmiczne – wykonuje z pomocą nauczyciela.

Ocenę niedostateczną uczeń otrzymuje tylko w sytuacjach wyjątkowych, np. gdy, mimo usilnych starań nauczyciela, wykazuje negatywny stosunek do przedmiotu oraz ma bardzo duże braki w zakresie podstawowych wymagań edukacyjnych dotyczących wiadomości i umie-

jętności przewidzianych dla danej klasy. Mimo pomocy nauczyciela nie potrafi i nie chce wykonać najprostszych poleceń wynikających z programu danej klasy. Nie prowadzi również zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ucznia.

Kryteria oceniania – co oceniamy

1. Podczas wystawiania oceny za śpiew należy wziąć pod uwagę: poprawność muzyczną, znajomość tekstu piosenki, ogólny wyraz artystyczny.
2. Przy wystawianiu oceny za grę na instrumencie trzeba uwzględnić: poprawność muzyczną, płynność i technikę gry, ogólny wyraz artystyczny.
3. Wystawiając ocenę za wypowiedzi na temat utworów muzycznych, połączoną ze znajomością podstawowych wiadomości i terminów muzycznych, należy wziąć pod uwagę:
 - zaangażowanie i postawę podczas słuchania,
 - rozpoznawanie brzmienia poznanych instrumentów i głosów,
 - rozpoznawanie w słuchanych utworach polskich tańców narodowych,
 - podstawową wiedzę na temat poznanych kompozytorów,
 - wyrażanie muzyki środkami pozamuzycznymi (np. na rysunku, w opowiadaniu, dramie).
4. Przy wystawianiu oceny za działania twórcze – wokalne i instrumentalne (zaleca się odpytywanie tylko ochotników) – należy wziąć pod uwagę:
 - rytmizację tekstów,
 - improwizację: rytmiczną, melodyczną (wokálną i instrumentalną) oraz ruchową,
 - umiejętność korzystania ze zdobytych wiadomości i umiejętności przy wykonywaniu zadań twórczych, np. wymagających korelacji działań muzyczno-plastycznych,
 - umiejętność przygotowywania ilustracji dźwiękowej do opowiadania, komiksu, grafiki itp. (dobieranie efektów dźwiękowych),
 - umiejętność tworzenia prostych akompaniamentów perkusyjnych.
5. Ocena aktywności na lekcji oraz za udział w muzycznych zajęciach pozalekcyjnych.
Za aktywną postawę na lekcji uczeń może otrzymać ocenę dobrą lub bardzo dobrą. Jeśli dodatkowo wykaże się wiedzą lub umiejętnościami wykraczającymi poza ustalone wymagania, otrzymuje ocenę celującą. Za systematyczną i bardzo dobrą pracę w szkolnym zespole muzycznym lub chórze oraz za udział w ich występach, należy podwyższyć uczniowi ocenę z muzyki o jeden stopień.
6. Przy wystawianiu oceny za zeszyt przedmiotowy lub zeszyt ćwiczeń należy wziąć pod uwagę:
 - estetykę ogólną,
 - systematyczność,
 - prace domowe odrabiane przez ucznia samodzielnie.
 Uwaga! Ocena za zeszyt, w zależności od opinii nauczyciela, może, ale nie musi wpływać na końcową ocenę z muzyki.

WYMAGANIA EDUKACYJNE I KRYTERIA OCENIANIA Z PLASTYKI KLASA VII

Uczeń kończący klasę VII powinien opanować wiadomości i umiejętności z zakresu:

Stylowe dzieła

- malarstwo romantyczne: ruchy narodowowyzwoleńcze, wolność jednostki, dokumentowanie na obrazach wydarzeń współczesnych artystom,
- symbolizm – symbole i alegorie w sztuce.,
- impresjonizm – geneza nazwy, wpływ światła na barwę,
- postimpresjonizm ekspresja; technika *impasto*,
- dzikie bestie – fowizm,
- abstrakcjonizm – sztuka nieprzedstawiająca,
- kubizm – geneza nazwy kierunku, cechy charakterystyczne: geometryzacja kształtu, uproszczenie, ➤ popular-art (pop-art) – podniesienie cywilizacyjnych osiągnięć ludzkości do rangi dzieł sztuki, ➤ Op-art. Komiks.
- Rzeźba XX wieku:
 - łączenie różnorodnych elementów i korzystanie z „przedmiotów gotowych”,
 - rzeźba kinetyczna – instalacje z elementów wprawianych w ruch przez wiatr,
 - rzeźba abstrakcyjna.
- Architektura XX wieku:
 - funkcjonalne budowle o geometrycznych kształtach, zbudowane z wykorzystaniem nowoczesnej technologii i materiałów,
 - analiza dzieła architektonicznego w najbliższym otoczeniu.

Nowoczesne formy realizacji artystycznych

- Happening,
- Instalacja,
- Video art.

Sztuka użytkowa i styl

- moda i fryzury na przestrzeni ostatnich dwustu lat,
- inspiracje sztuką ludową we współczesnym projektowaniu przedmiotów użytkowych (etno design).

Muzeum realne i wirtualne

- największe muzea świata.

Jak odczytywać dzieła sztuki? -wprowadzenie

- zarys analizy dzieła sztuki: tworzywo dzieła, forma i treść,
- mapa myśli jako narzędzie analizy dzieła sztuki.

Tworzywo dzieła sztuki

- techniki rysunkowe i graficzne,
- techniki malarskie,
- techniki rzeźbiarskie – tradycyjne i nowoczesne,
- materiał i konstrukcja architektury,
- technologie sztuki nowych mediów.

Forma dzieła sztuki

- linia i kontur,
- barwa – jasność, nasycenie, walor
- kompozycja,
- kształt i światło
- faktura w rzeźbie i malarstwie,
- perspektywa i głębia,
- ekspresja, kontrast, deformacja.

Treść dzieła sztuki

- tematy dzieł sztuki,
- symbol i znak w dziele sztuki (alegoria, vanitas),
- dzieła – abstrakcyjne i realistyczne,
- cechy stylowe.

Przy określaniu poziomu nabytych umiejętności i stopnia opanowania wiadomości uwzględnia się:

- poziom uzdolnień i indywidualne możliwości ucznia,
- jego wysiłek wkładany w wywiązywanie się z powierzonych zadań,
- stosunek do zajęć,
- aktywność i zaangażowanie w czasie zajęć,
- uzyskany poziom umiejętności w zakresie różnych form aktywności plastycznej i wiadomości z zasad plastyki oraz historii sztuki,
- rozwijanie własnych umiejętności i zainteresowań plastycznych,
- podejmowanie dodatkowych zadań,
- włączanie się w życie artystyczne szkoły i środowiska,
- postawę wobec wytworów sztuki i dóbr kultury.

Elementy oceniane:

1. Umiejętności praktyczne:

- rysunek, praca malarska, graficzna, formowanie kształtu, przestrzeni, kompozycje plastyczne wykorzystujące różne materiały i formy,
- efekt końcowy jak i sam proces twórczy – zaangażowanie ucznia, stopień przekraczania samego siebie, barier twórczych, poznawczych i komunikacyjnych.

2. Wiedza teoretyczna z zakresu sztuki i aktywności plastycznej:

- plastyczne ćwiczenia, quizy, zagadki,
- porządkowanie własnej wiedzy, kojarzenie faktów, dostrzeganie analogii,
- stopień przyswojenia wiadomości na określony temat,
- przygotowanie materiałów do lekcji na określony temat.

3. Aktywność na zajęciach.

4. Stosunek ucznia do przedmiotu.

5. Praca pozalekcyjna, np.: udział w konkursach, kołach zainteresowań, pracy na rzecz szkoły i środowiska, itp.

KRYTERIA OCENY OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW W SKALI OCEN SZKOLNYCH

Ocenę **celujący** otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a także:

- posiada pełne wiadomości i umiejętności objęte programem, a także wykazuje się wiedzą ponadprogramową, uzupełnianą wiadomościami z różnych źródeł,
- zawsze jest przygotowany do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały,
- w zauważalny sposób interesuje się sztuką: uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych, bierze aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły,
- z zaangażowaniem uczestniczy w różnorodnych formach lekcji: bierze udział w dyskusjach, broni swoich poglądów, dostrzega analogie, z szacunkiem odnosi się do działalności twórczej kolegów, ➤ potrafi pracować w grupie, odpowiedzialnie traktuje powierzone zadania,
- wykonuje oryginalne prace plastyczne, stosuje niekonwencjonalne rozwiązania w działaniach twórczych.

Ocenę **bardzo dobry** otrzymuje uczeń, który opanował na wysokim poziomie zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania plastyki, ponadto:

- zawsze jest przygotowany do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały,
- zaangażowaniem uczestniczy w różnorodnych formach lekcji: jest zainteresowany tematem, uczestniczy w dyskusjach,
- potrafi pracować w grupie, odpowiedzialnie traktuje powierzone zadania,
- zadania dotyczące wiedzy o sztuce wykonuje z pełną znajomością tematu,
- wykonuje estetyczne prace plastyczne, zgodnie z tematem, wykazuje się umiejętnością celowego stosowania środków formalnych i oryginalnością,
- posiada pełne wiadomości i umiejętności objęte programem.

Ocenę **dobry** otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy w stopniu dobrym, a także: ➤ poważnie traktuje swoje obowiązki: jest przygotowany do lekcji, przynosi wymagane materiały plastyczne, podręcznik itp.

- jest zainteresowany lekcją i umiarkowanie zaangażowany w jej formy,
- systematycznie wykonuje zadania dotyczące wiedzy o sztuce,
- prace plastyczne wykonuje starannie i zgodnie z tematem,
- posługuje się wiadomościami i umiejętnościami objętymi programem.

Ocenę **dostateczny** otrzymuje uczeń, który częściowo opanował zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania plastyki oraz:

- swoje obowiązki traktuje poważnie: najczęściej jest przygotowany do lekcji, przynosi wymagane materiały plastyczne, podręcznik itp.,
- mało aktywnie uczestniczy w zajęciach, nie zawsze jest zainteresowany tym, co się dzieje na lekcji, ➤ dość systematycznie i w sposób poprawny wykonuje ćwiczenia i polecenia dotyczące wiedzy o sztuce,
- wykonuje prace plastyczne, najczęściej zgodnie z tematem i założeniami, ale na niskim poziomie osiągnięć,
- posiada podstawowe wiadomości i umiejętności objęte programem.

Ocenę **dopuszczający** otrzymuje uczeń, który na poziomie elementarnym opanował zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania plastyki, a także:

- lekceważy swoje obowiązki: rzadko przynosi wymagane materiały plastyczne, podręcznik itp., ➤ niechętnie podejmuje działania plastyczne na lekcji,
- nie jest zainteresowany przedmiotem: sporadycznie bierze czynny udział w lekcji,
- nie wykonuje systematycznie ćwiczeń i poleceń dotyczących wiedzy o sztuce,
- fragmentarycznie opanował wiadomości i umiejętności objęte programem,
- nie wykazuje woli uzupełnienia wiadomości i poprawy oceny.

Ocenę **niedostateczny** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum wiadomości określonych programem nauczania oraz:

- lekceważy swoje obowiązki: nie przynosi wymaganych materiałów plastycznych, podręcznika itp.,
- nie uczestniczy w działaniach plastycznych,
- nie wykonuje ćwiczeń i poleceń dotyczących wiedzy o sztuce,
- biernie uczestniczy w lekcjach – nie bierze udziału w dyskusjach, pogadankach,
- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności objętych programem,
- nie wykazuje woli poprawy oceny.

Ocena niedostateczna nie wynika z braku możliwości czy braku uzdolnień ucznia. Należy ją traktować wyłącznie jako skutek całkowitej niechęci ucznia do przedmiotu i do pracy na lekcjach oraz braku zaangażowania, mimo usilnych starań nauczyciela.

Wymagania na oceny do historii dla szkoły podstawowej „Wczoraj i dziś” kl. 7

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej.

Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.

Temat lekcji	Materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej. Uczeń:	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I: Europa po kongresie wiedeńskim							
1. Kongres wiedeński	– okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego – uczestnicy kongresu wiedeńskiego i ich rola w podejmowaniu decyzji – „sto dni” Napoleona, jego klęska pod Waterloo i ostateczny upadek cesarza Francuzów – postanowienia kongresu wiedeńskiego – zmiany ustrojowe i terytorialne – Święte Przymierze – jego cele i uczestnicy – znaczenie terminów: <i>restauracja</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i>	– omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich (XIX.1)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>restauracja</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i>; – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815); – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim; – podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze; – zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815); – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego; – przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich.	– wyjaśnia znaczenie terminu Związek Niemiecki; – zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815); – identyfikuje postać Aleksandra I; – przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim.	– wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”; – identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I; – omawia przebieg „stu dni” Napoleona; – ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład wiedeński; – przedstawia działalność Świętego Przymierza.	– ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju; – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński; – ocenia działalność Świętego Przymierza; – wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza.

2. Rewolucja przemysłowa	– przyczyny rewolucji przemysłowej – uwarunkowania i kierunki rozwoju przemysłu w Europie – pierwsze wielkie ośrodki przemysłowe w Europie – rozwój transportu – skutki gospodarcze rewolucji przemysłowej – wynalazki XIX w. – elektryczność i początki telekomunikacji – znaczenie terminów: <i>fabryka, industrializacja, urbanizacja, kapitaliści, kapitalizm</i> – postaci historyczne: James Watt, Michael Faraday, Samuel Morse	– charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynalazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktury społecznej i warunków życia) (XIX.2)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja przemysłowa, maszyna parowa, manufaktura</i>; – zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763); – identyfikuje postać Jamesa Watta; – wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, urbanizacja, kapitalizm; – identyfikuje postacie: Samuela Morse’a; – wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej; – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji.	– zna daty: skonstruowania telegrafu (1837); – identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego; – zna zasady kapitalizmu; – wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy; – przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu.	– wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia; – przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji; – wyjaśnia znaczenie wynaleźienia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji; – opisuje sposób działania maszyny parowej.	– wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.; – ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.
3. Nowe idee polityczne	– nowe ideologie: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm i komunizm	– omawia główne założenia nowoczesnych ruchów politycznych	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ideologia</i>,	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona,	– wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja,	– ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne

	– teoretycy nowych ideologii – aspekty gospodarcze i społeczno-polityczne nowych ideologii – narodziny ruchu robotniczego – związki zawodowe – znaczenie terminów: <i>ideologia, wolna konkurencja, strajk, związek zawodowy</i> – postacie historyczne: Adam Smith, Edmund Burke, Robert Owen, Karol Marks	(socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIII.4)	<i>proletariat, strajk, fabrykanci;</i> – wymienia ideologie społeczno- polityczne w XIX wieku.	<i>liberalizm, konserwatyzm, socjalizm, komunizm, związek zawodowy;</i> – identyfikuje postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa, Adama Smitha; – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu.	Roberta Owena, Fryderyka Engelsa; – przedstawia warunki pracy dzieci w XIX wiecznych fabrykach; – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego.	liberalizm ekonomiczny, <i>manifest komunistyczny;</i> – zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848); – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami; – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego.	w pierwszej połowie XIX w.;
Rozdział II: Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim							
1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	– podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim – podstawowe zasady ustrojowe w Królestwie Polskim, Wielkim Księstwie Poznańskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej – sytuacja społeczno-gospodarcza Polaków	– charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego – ustrój, osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji (XX.1) – omawia położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i>; – zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815); – wymienia ustalenia kongresu	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>autonomia, Galicja, unia personalna</i>; – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego; – wymienia organy władzy określone	– wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat; – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego;	– zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848); – wskazuje na mapie najważniejsze	– ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim; – ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego; – wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego.

	w zaborach pruskim, austriackim i w Królestwie Polskim – reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Królestwie Polskim – reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim i austriackim – znaczenie terminu: <i>autonomia</i>, <i>protektorat</i> – znaczenie terminu: <i>ziemie zabrane</i>	obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej (XX.3)	wiedeńskiego w sprawie ziem polskich.	w konstytucji Królestwa Polskiego; – wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego; – wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim; – wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim.	– charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego; – opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej; – charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego; – omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim i austriackim.	okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim; – porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami.	
--	--	---	--	--	---	---	--

2. Powstanie listopadowe	– znaczenie terminów: <i>cenzura, konspiracja, kaliszanie</i> – przyczyny wybuchu powstania listopadowego – przebieg powstania i charakterystyka władz powstańczych – wojna polsko-rosyjska – wielkie bitwy powstania listopadowego – walki powstańcze poza Królestwem Polskim – przyczyny klęski powstania listopadowego – znaczenie terminów: <i>noc listopadowa, detronizacja, dyktator</i> – postacie historyczne: Piotr Wysocki, Emilia Plater, Józef Sowiński, car Mikołaj I	– przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania (XX.2)	– wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa; – zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830); – identyfikuje postać Piotra Wysockiego; – wymienia przyczyny powstania listopadowego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>cenzura, kaliszanie, konspiracja, dyktator</i>; – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I; – wymieni miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; – omawia przyczyny klęski powstania listopadowego.	– zna daty: bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II–X 1831), bitwy pod Ostrołką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831); – identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater; – wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I; – opisuje przebieg nocy listopadowej – charakteryzuje poczynania władz	– zna daty: bitwy pod Stoczekiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiem i Boremlem (IV 1831); – identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego; – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty; – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej; – przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności;	– ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej; – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia.
--------------------------	--	---	--	--	---	--	--

					powstańców do wybuchu wojny polsko-rosyjskiej;	– przedstawia przebieg walk powstańców poza Królestwem Polskim.	
3. Polacy po powstaniu listopadowym	– rozmiary i znaczenie Wielkiej Emigracji – skutki powstania listopadowego w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych – represje – powstaniowe zmiany ustrojowe w Królestwie Polskim – początki rusyfikacji – represje w zaborze pruskim – znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, kontrybucja, Kościół greckokatolicki, rusyfikacja, katonga</i>	– charakteryzuje znaczenie Wielkiej Emigracji (XX.4) – przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania (XX.2)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Wielka Emigracja</i>; – identyfikuje postaci: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego; – wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji; – wymienia główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zsyłka, represja</i>; – identyfikuje postać Zygmunta Krasińskiego; – wymienia formy działalności Polaków na emigracji; – omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, kontrybucja</i>;	– zna datę wprowadzenia Statutu organicznego (1832); – omawia represje powstaniowe w zaborze pruskim;	– zna daty: wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847); – opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji; – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego.

			– wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego.				
4. [5.] Kultura polska pod zaborami	– kultura polska i oświata w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej – kultura polska po rozbiorach – idee romantyzmu – osiągnięcia kultury polskiej doby romantyzmu – polski mesjanizm – początki badań historii Polski – znaczenie terminów: <i>racjonalizm</i>, <i>romantyzm</i>, <i>mesjanizm</i> – postacie historyczne: Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Andrzej Towiański, Artur Grottger, Joachim Lelewel	– charakteryzuje znaczenie Wielkiej Emigracji (XX.4)	– wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm; – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina; – wymienia poglądy romantyków.	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>racjonalizm</i>, <i>mesjanizm</i>; – identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego; – wymienia przykłady dzieł polskich romantyków; – wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim.	– identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera; – charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm; – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami.	– identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera, Antoniego Młczyńskiego; – przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości.	– zna datę: otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817), otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego (1816); – ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków
Rozdział III: Europa i świat po Wiośnie Ludów							

1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	– rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych – rozwój demograficzny, napływ imigrantów, osadnictwo i los rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej – dualizm gospodarczy i polityczny Stanów Zjednoczonych w połowie XIX w. – problem niewolnictwa i ruch abolicjonistyczny – przyczyny i przebieg wojny secesyjnej – skutki wojny domowej – znaczenie terminów: <i>abolicjonizm, secesja, Unia, Konfederacja, dyskryminacja</i> – postać historyczna: Abraham Lincoln	– prezentuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych (XXII.2)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, Północ, Południe, dyskryminacja</i>; – zna datę wojny secesyjnej (1861–1865); – identyfikuje postać Abrahama Lincolna; – wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna secesyjna, Konfederacja, Unia</i>; – zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863); – identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta; – charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa; – wymienia skutki wojny secesyjnej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie</i>; – zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861); – opisuje przebieg wojny secesyjnej; – wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa; – dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne,	– zna daty: bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861); – wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.; – porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa.	– ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.
----------------------------------	---	---	--	--	--	--	---

					polityczne i gospodarcze.		
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec	– rola Piemontu w procesie jednoczenia Włoch – przebieg wojny z Austrią i rola Francji w procesie jednoczenia Włoch – wyprawa „tysiąca czerwonych koszul” – zjednoczenie Włoch i powstanie Królestwa Włoch – koncepcje zjednoczenia Niemiec – rola Prus w procesie jednoczenia Niemiec – polityka Ottona von Bismarcka – wojny Prus z Danią, Austrią i Francją oraz ich znaczenie dla poszerzania wpływów pruskich w Niemczech – proklamacja Cesarstwa Niemieckiego – znaczenie terminów: „czerwone koszule”	– opisuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec (XXII.1)	– zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871); – identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiego; – wymienia, jakie wojny stoczono podczas jednoczenia Niemiec; – wymienia wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Włoch.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”</i>; – zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871); – identyfikuje postacie: Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bismarcka; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck.	– zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), bitwy pod Sadową (1866), bitwy pod Sedanem (1870); – przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy; – opisuje przebieg procesu jednoczenia Niemiec; – wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch; – omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec;	– zna daty: wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870); – identyfikuje postacie: Henriego Dunant’a; – wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec.	– ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw.

	– postacie historyczne: Wiktor Emanuel II, Giuseppe Garibaldi, Otto von Bismarck, Wilhelm I				– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej.		
3. Kolonializm w XIX wieku	– przyczyny ekspansji kolonialnej w XIX w. – kolonizacja Afryki – polityka kolonialna w Azji – gospodarcza i społeczna rola kolonii w XIX w. – konflikty kolonialne – imperium kolonialne Wielkiej Brytanii – znaczenie terminu <i>kolonializm, wojny burskie</i> – postacie historyczne: królowa Wiktoria	– wyjaśnia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku (XXII.3)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>kolonializm</i> , <i>metropolia</i> ; – identyfikuje postać królowej Wiktorii; – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>kompania handlowa</i> – wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii; – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspansja</i> , <i>eksterminacja</i> , <i>Kompania Wschodnioindyjska</i> ; – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.; – wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych; – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powstanie sipajów</i> , <i>wojny opiumowe</i> , <i>wojny burskie</i> , <i>powstanie bokserów</i> ; – porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji.	– ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.

					– przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji; – wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych.		
4. Przemiany polityczno-społeczne w Europie	– demokratyzacja życia politycznego – rozwój ruchu robotniczego – narodziny nurtu socjaldemokratycznego – ideologia anarchistyczna – początki chrześcijańskiej demokracji – rozwój ideologii nacjonalistycznych – wpływ przemian cywilizacyjnych na proces emancypacji kobiet – znaczenie terminów: <i>społeczeństwo industrialne, anarchizm, nacjonalizm, syjonizm</i> ,	– wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXII.4)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system republikański, monarchia parlamentarna, demokratyzacja</i> ; – wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji; – wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja (chadecja), emancypantki, sufrażystki</i> ; – identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII; – wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>nacjonalizm, szowinizm, syjonizm</i> ; – przedstawia założenia programowe socjalistów; – charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji; – przedstawia cele i metody działania anarchistów; – omawia różnice między	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>solidaryzm społeczny, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, encyklika</i> ; – zna datę ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891); – przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych;	– zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889); – porównuje systemy ustrojowe w XIX-wiecznej Europie.

	<i>emancypacja, sufrażystki</i> – postać historyczna: papież Leon XIII				zwolennikami socjaldemokracji a komunistami; – wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet.	– przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia.	
5. Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku	– teoria ewolucji i jej znaczenie dla rozwoju nauki – rozwój nauk przyrodniczych oraz medycyny i higieny w drugiej połowie XIX w. – odkrycia z dziedziny fizyki – promieniotwórczość pierwiastków – rozwój komunikacji i środków transportu – budowa wielkich kanałów morskich i ich znaczenie (Kanał Sueski i Panamski) – nowe nurty w literaturze, malarstwie, muzyce i architekturze drugiej połowy XIX w. (impresjonizm, secesja)	– wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXII.4)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>teoria ewolucji, promieniowanie X, kultura masowa</i> ; – identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie; – wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku; – przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej; – wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>pasteryzacja</i> ; – zna datę ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859), – identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Auguste’a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa Diesela; – przedstawia założenia teorii ewolucji;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, realizm, impresjonizm, naturalizm, kubizm</i> ; – identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Wilhelma Roentgena, Charelsa Dickensa, Pierre’a Curie; – charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu; – charakteryzuje nowe kierunki w	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>historyzm, symbolizm, futurizm, ekspresjonizm</i> ; – zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich (1896); – identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza, Gottlieba Daimlera, – wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i	– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu; – ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji; – wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.

	– postacie historyczne: Karol Darwin, Maria Skłodowska-Curie, Ludwik Pasteur, bracia Wright, bracia Lumière – narodziny kultury masowej (radio, kino) – upowszechnienie sportu i kultury fizycznej – znaczenie terminów: <i>realizm, naturalizm, impresjonizm, historyzm, secesja</i>			– wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne; – wymienia wynalazki, które miały wpływ na rozwój medycyny i higieny.	sztuce i architekturze; – wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów; – wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.; – przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.	śmiertelności w XIX w.;	
Rozdział IV: Ziemie polskie po Wiośnie Ludów							
1. Powstanie styczniowe	– początki idei pracy organicznej na ziemiach polskich – odwilż posewastopolska w Rosji i Królestwie Polskim – manifestacje patriotyczne i „rewolucja moralna” – wzrost aktywności politycznej polskiego społeczeństwa	– omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania, w tym „rewolucję moralną” 1861–1862 (XXI.1) – dokonuje charakterystyki działań powstańczych z uwzględnieniem,	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>praca organiczna, branka, dyktator</i> ; – zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864); – identyfikuje postać Romualda Traugutta;	– wyjaśnia znaczenie terminów: „ <i>czerni</i> ”, „ <i>biali</i> ”, <i>wojna partyzancka, ukaz</i> ; – identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego, Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza;	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>odwilż (wiosna) posewastopolska</i> ; – identyfikuje postacie: Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda Kronenberga; – zna datę ogłoszenia	– wyjaśnia znaczenie terminu „ <i>rewolucja moralna</i> ”; – zna daty: aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864), objęcia dyktatury przez Mariana	– ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego; – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego.

	– stronnictwa polityczne w Królestwie Polskim – „biali” i „czerwoni” – polityka A. Wielopolskiego i jego reformy – bezpośrednie przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego – wymowa i znaczenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego – przebieg i charakter walk powstańczych w Królestwie Polskim i na Litwie – rola dyktatorów i Rządu Narodowego – kwestia chłopska podczas powstania styczniowego – dekret cara o uwłaszczeniu – znaczenie terminów: „rewolucja moralna”, biali, czerwoni, branka, dyktator, państwo podziemne, wojna partyzancka	jeśli to możliwe, przebiegu powstania w swoim regionie (XXI.2) – omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach (XXI.3)	– wymienia założenia pracy organicznej; – określa przyczyny powstania styczniowego; – wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego.	– wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej; – przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”; – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego; – wskaże na mapie miejsca walk powstańczych; – omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim.	manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863); – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim; – wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”; – omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego; – wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska.	Langiewicza (III 1863); – identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke-Bosaka; – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania; – porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”.	
--	--	---	---	--	---	--	--

	– postacie historyczne: Aleksander Wielopolski, Romuald Traugutt, Ludwik Mierosławski						
2. Po powstaniu styczniowym	– represje wobec uczestników powstania styczniowego – likwidacja odrębności Królestwa Polskiego i polityka Rosji na ziemiach zabranych – polityka rusyfikacji urzędów i szkolnictwa – represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego – sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji – znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Uniwersytet Latający, tajne komplety, kibitka, trójłojalizm</i> – polityka germanizacji w zaborze pruskim – rugi pruskie – autonomia Galicji i jej przejawy – polonizacja oświaty i rozwój kultury	– charakteryzuje formy represji popowstaniowych (XXI.4) – omawia politykę zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – [...] germanizacja, autonomia galicyjska (XXIII.1) – opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójłojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIII.2) – opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIII.3)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, germanizacja</i>; – identyfikuje postać Michała Drzymały; – wymienia bezpośrednio represje wobec uczestników powstania styczniowego; – charakteryzuje politykę germanizacji.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójłojalizm, Kraj Przywiślański, autonomia, strajk szkolny, rugi pruskie</i>; – zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901); – identyfikuje postać Marii Konopnickiej; – wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji; – przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych; – wymienia instytucje autonomiczne w Galicji.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kibitka, tajne komplety, Komisja Kolonizacyjna, Hakata</i>; – identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Piotra Wawrzyniaka; – zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886); – omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem; – omawia postawę Polaków wobec	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Uniwersytet Latający, Towarzystwo Czytelni Oświatowych, nowela osadnicza, ustawa kagańcowa</i>; – zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904), – przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie;	– ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych; – ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji; – ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego.

	– postawy Polaków wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim – świadomość narodowa Polaków pod zaborami i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego – znaczenie terminów: <i>rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna, Kulturkampf, ustawa kagańcowa, strajk szkolny, germanizacja, rusyfikacja</i> – postać historyczna: Michał Drzymała				rusyfikacji i germanizacji;		
3. Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich	– przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – specyfika sytuacji gospodarczej poszczególnych zaborów. – inne narodowości na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej	– opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójjózłizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIII.2) – opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>emigracja zarobkowa, robotnicy</i>; – identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego; – wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo</i>; – zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864); – wymienia przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe</i>; – zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851);	– porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów; – zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848); – wyjaśnia, na czym polegał proces	– ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami;

	– postęp cywilizacyjny na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – znaczenie terminów: <i>emigracja zarobkowa, ziemiaństwo</i> – postacie historyczne: Hipolit Cegielski, Ignacy Łukasiewicz, Franciszek Stefczyk	narodowej Polaków (XXIII.3)	– wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w.	- pruskim i wymienia jej przykłady; – charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji; – omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.	– identyfikuje postać Franciszka Stefczyka; – przedstawia rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim; – omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego; – omawia rozwój spółdzielczości w Galicji; – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich.	- asymilacji Żydów i jakie były jego skutki; – opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim;	
4. Działalność polityczna na ziemiach polskich	– okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich – założenia programowe i działalność partii socjalistycznych, nacjonalistycznych i ludowych,	– omawia główne założenia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIII.4) – wyjaśnia społeczne i narodowe aspekty	– zna datę rewolucji 1905–1907; – rozwinie skrót: SDKP, SDKPiL, PPS, PSL; – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela, solidaryzm narodowy</i>; – zna datę krwawej niedzieli (22 I 1905); – identyfikuje postacie: Ludwika	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>endecja</i>; – zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Duma Państwowa, Macierz Szkolna</i>; – zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji	– wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami; – ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.

	– podziały na polskiej scenie politycznej na przełomie XIX i XX w. – przyczyny rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich oraz jej kontekst narodowy i społeczny – przebieg rewolucji lat 1905–1907 – powstanie organizacji niepodległościowych (Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki) – znaczenie terminów: <i>solidaryzm narodowy</i>, <i>antysemityzm</i> – postacie historyczne: Ludwik Waryński, Józef Piłsudski, Roman Dmowski – znaczenie terminu: <i>organizacja paramilitarna</i> – postacie historyczne: Józef Mirecki, Stefan Okrzeja	rewolucji w latach 1905–1907 (XXIII.5)	– wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego;	Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego; – wymienia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich; – wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim; – wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami.	Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903); – wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS; – przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego; – przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.	Królestwa i Polskiego i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej w Galicji i Śląska (1897); – identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojąłowskiego, Franciszka Stefczyka, Marii i Bolesława Wystouchów; – omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich; – wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji;	
--	--	--	--	---	--	--	--

						– porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL; – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.	
5. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku	– program polskiego pozytywizmu i jego teoretycy – znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla społeczeństwa polskiego – wzrost popularności powieści i malarstwa historycznego – Młoda Polska i jej wkład w rozwój kultury polskiej przełomu wieków – początki kultury masowej na ziemiach polskich – znaczenie terminów: <i>modernizm, Młoda Polska, realizm,</i>	– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIII.3)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, Młoda Polska;</i> – identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego; – wyjaśnia, na czym polegała literatura	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>modernizm;</i> – wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury; – charakteryzuje kulturę Młodej Polski; – wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>literatura postyczniowa, skauting;</i> – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury; – wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>ogródki jordanowskie,</i> – identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego; – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego;	– ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc.

	– postacie historyczne: Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Jan Matejko, Stanisław Wyspiański, Helena Modrzejewska		i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc; – podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc.			– charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w.	
Rozdział V: I wojna światowa							
1. Świat na drodze ku wojnie	– rola nowych mocarstw (Stany Zjednoczone, Niemcy i Japonia) w zmianie układu sił na świecie – wojna rosyjsko-japońska i jej znaczenie – wyścig zbrojeń – nowe rozwiązania techniczne w służbie armii – narastanie konfliktów politycznych, gospodarczych i militarnych między mocarstwami europejskimi – powstanie trójprzymierza i trójp porozumienia – znaczenie terminów: <i>trójprzymierze</i> , <i>trójp porozumienie</i>	– wymienia główne przyczyny wojny (XXIV.1)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójprzymierze/państwa centralne</i> , <i>trójp porozumienie/ententa</i> ; – wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójp porozumienia; – wskazuje cele trójprzymierza i trójp porozumienia; – wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń.	– zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójp porozumienia (1907); – wymienia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami; – przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach;	– wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.; – opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójp porozumienia;		

2. Na frontach I wojny światowej	– rola zamachu w Sarajewie dla losów Europy – działania na froncie zachodnim (bitwy nad Marną, pod Verdun) – przebieg walk na froncie wschodnim (bitwy pod Tannenbergiem i Gorlicami) – działania wojenne na morzach i ich znaczenie dla przebiegu wojny – okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny – zakończenie działań wojennych – traktat brzeski, rozejm w Compiègne – znaczenie terminów: <i>wojna błyskawiczna</i>, <i>wojna pozycyjna</i>, <i>państwa centralne</i> – postać historyczna: arcyksiążę Franciszek Ferdynand Habsburg	– wymienia główne przyczyny wojny (XXIV.1) – omawia specyfikę działań wojennych: wojna pozycyjna, manewrowa, działania powietrzne i morskie (XXIV.2) – charakteryzuje postęp techniczny w okresie I wojny światowej (XXIV.3)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Wojna</i>, <i>front</i>; – identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga; – zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918); – wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny; – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ultimatum</i>, <i>wojna błyskawiczna</i>, <i>wojna pozycyjna</i>, <i>wojna manewrowa</i>, <i>nieograniczona wojna podwodna</i>; – zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918); – wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych; – wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny; – wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>U–boot</i>, <i>ofensywa</i>; – identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriło Principa; – przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy; – przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych.	– zna daty: przyłączenia się Włoch do ententy (1915), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917); – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro-Węgrzech; – opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim; – przedstawia przebieg walk	– ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej; – ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów broni; – porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim.
----------------------------------	---	--	---	--	--	--	--

				nowych rodzajów broni; – wskazuje przyczyny klęski państw centralnych.		na Bałkanach i we Włoszech.	
3. Rewolucje w Rosji	– przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji – konflikt wewnętrzny w okresie dwuwładzy (działalność Lenina, ogłoszenie tzw. tez kwietniowych) – rewolucja październikowa i jej skutki – wojna domowa i interwencje sił ententy – następstwa polityczne i międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej – znaczenie terminów: <i>mienszewicy, bolszewicy, Biała Gwardia, Armia Czerwona, Czeka</i> – postacie historyczne: Aleksander Kiereński,	– opisuje rewolucję i wojnę domową w Rosji (XXIV.4)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bolszewicy, Armia Czerwona, łagry</i>; – zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917); – identyfikuje postać Włodzimierza Lenina; – rozwinięcie skrót ZSRS.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja lutowa, rewolucja październikowa</i>; – zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922); – identyfikuje postać Mikołaja II; – wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej; – wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej; – wymienia, kto sprawuje władzę w	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Rada Komisarzy Ludowych, dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czeka, tezy kwietniowe</i>; – zna datę obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917); – identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego; – omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej; – określa przyczyny, omawia przebieg	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eserowcy, mienszewicy</i>; – zna datę powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917); – identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin; – wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych;	– ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy.

	Włodzimierz Lenin, Feliks Dzierżyński			Rosji po rewolucji październikowej.	i skutki wojny domowej w Rosji.	– omawia przebieg rewolucji lutowej; – charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji.	
4. Sprawa polska podczas I wojny światowej	– postawy Polaków w sytuacji nadchodzącej wojny – działania Kompanii Kadrowej i Legionów Polskich – kryzys przysięgowy i jego znaczenie – działalność polskich formacji zbrojnych u boku Rosji – powstanie Błękitnej Armii – postawa państw zaborczych wobec sprawy polskiej – Akt 5 listopada i jego znaczenie dla sprawy polskiej – stanowisko państw ententy w sprawie polskiej – znaczenie orędzie prezydenta T.W.	– charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny (XXV.1) – ocenia polski wysiłek zbrojny i dyplomatyczny podczas I wojny światowej (XXV.2)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Legiony Polskie</i>; – zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; – wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kryzys przysięgowy, Błękitna Armia</i>; – zna datę kryzysu przysięgowego (VII 1917); – omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy), Rada Regencyjna</i>; – zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918); – wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.; – przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności.	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Kompania Kadrowa, Legion Puławski, I II Brygada Legionów Polskich</i>; – zna daty: odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Legionu Puławskiego (1914); – przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji.	– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim; – ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków.

	Wilsona dla sprawy polskiej – udział Polaków w obradach konferencji pokojowej w Paryżu i jej decyzje w kwestii ziem polskich – znaczenie terminów: <i>Legiony Polskie, kryzys przysięgowy, Akt 5 listopada, Rada Regencyjna, linia Curzona</i> – postacie historyczne: Józef Haller, Ignacy Jan Paderewski, Thomas Woodrow Wilson, Roman Dmowski, Władysław Grabski						
Rozdział VI: Świat w okresie międzywojennym							
1. Świat po I wojnie światowej	– skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej – traktat wersalski i traktaty pokojowe z państwami centralnymi oraz ich postanowienia – powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie w okresie międzywojennym	– charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej; ocenia funkcjonowanie ładu wersalskiego (XXVI.2)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy</i>; – zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); – wymienia państwa europejskie	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Czwórka, demilitaryzacja, ład wersalski, czarny czwartek, New Deal</i>; – zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920),	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt, wolne miasto, mały traktat wersalski</i>; – charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego;	– zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934) – identyfikuje postacie: Davida Lloyd George’a,	– ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego; – ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie; – wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu

	– powstanie nowych lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, Królestwo SHS, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Irlandia) – konferencja w Locarno i jej postanowienia – wielki kryzys gospodarczy – przyczyny i jego skutki polityczne – znaczenie terminów: <i>ład wersalski, mały traktat wersalski, demilitaryzacja, państwo monoetniczne, Liga Narodów, czarny czwartek, New Deal</i> – postacie historyczne: Franklin Delano Roosevelt		- decydujące o ładzie wersalskim; – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego – przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej;	- układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia <i>New Deal</i> (1933); – identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta; – wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej; – wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów.	– charakteryzuje działalność Ligi Narodów; – charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim; – charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno.	- Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando; – omawia postanowienia pokoi podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec;	wersalskiego odegrał układ w Locarno.
2. Narodziny faszystów	– przyczyny powojennego kryzysu demokracji – powstanie i rozwój niemieckiego	– charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (niemieckiego narodowego	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>faszizm, narodowy socjalizm (nazizm), obóz</i>	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>marsz na Rzym, antysemityzm, ustawy norymberskie,</i>	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>noc długich noży, ustawy</i>	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne;

	narodowego socjalizmu (ideologia, działalność partii narodowosocjalistycznej) – okoliczności przejęcia władzy przez A. Hitlera, budowa państwa i społeczeństwa totalitarnego w Niemczech – represje i zbrodnie nazistów w pierwszych latach sprawowania władzy w Niemczech – znaczenie terminów: <i>faszyzm, narodowy socjalizm (nazizm), system monopartyjny, propaganda, totalitaryzm, autorytaryzm, antysemityzm, ustawy norymberskie, „noc długich noży”, obóz koncentracyjny, „noc kryształowa”, hitlerjugend</i> – postacie historyczne: Adolf Hitler, Josef Goebbels, Heinrich Himmler	socjalizmu [...]) (XXVI.3)	<i>koncentracyjny, führer;</i> – zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933); – identyfikuje postać Adolfa Hitlera; – wymienia cechy charakterystyczne nazizmu.	<i>totalitaryzm, Gestapo;</i> – zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938); – identyfikuje postać Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera; – opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Adolfa Hitlera; – charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów.	<i>norymberskie, noc kryształowa, totalitaryzm;</i> – zna daty: przejęcia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934); – wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli.	<i>korporacja, pucz, indoktrynacja;</i> – zna daty: puczu monachijskiego (1923), podpalenia Reichstagu (II 1933); – przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej; – omawia przyczyny popularności nazistów w Niemczech.	– ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.; – ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Adolfa Hitlera na życie obywateli.
--	--	-----------------------------------	--	---	---	--	--

3. ZSRS – imperium komunistyczne	– ekspansja terytorialna Rosji Radzieckiej – utworzenie ZSRS – okoliczności przejęcia władzy przez J. Stalina i metody jej sprawowania – funkcjonowanie gospodarki w ZSRS w okresie międzywojennym – terror komunistyczny i wielka czystka – propaganda komunistyczna – stosunki sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym i znaczenie współpracy tych państw – powstanie, cele i działalność Kominternu – znaczenie terminów: <i>stalinizm, NKWD, kultura jednostki, wielka czystka, komunizm wojenny, Nowa Ekonomiczna Polityka, kolektywizacja, gospodarka planowa, Gułag, łagry</i>	– charakteryzuje oblicza totalitaryzmu ([...] systemu sowieckiego) (XXVI.3)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>stalinizm, kultura jednostki, łagier</i>; – zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939); - rozwinięcie skrót NEP; – identyfikuje postać Józefa Stalina; – wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, Gułag</i>; – zna datę układu w Rapallo (1922); – wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kulturę jednostki; - rozwinięcie skrót NKWD; – wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kołchoz, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa, czystka</i>; – zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936–1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933); - rozwinięcie skrótów: WKP(b); – identyfikuje postacie: Władysława Mołotowa, Joachima Ribbentropa; – omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>komunizm wojenny</i>; – wskazuje na mapie największe skupiska łagrów; – wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy; – charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina.	– ocenia politykę Stalina wobec przeciwników; – ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina.
----------------------------------	--	---	---	--	--	---	---

	– postać historyczna: Józef Stalin						
4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym	– przemiany społeczne i obyczajowe po I wojnie światowej – przemiany w modzie i życiu codziennym – rozwój nauki i techniki (wynalazki, środki transportu publicznego, motoryzacja, kino, radio, telewizja) – kultura masowa i jej wpływ na społeczeństwo – nowe kierunki w architekturze i sztuce – znaczenie terminów: <i>emancypacja, kultura masowa, mass media, produkcja taśmowa, indoktrynacja, funkcjonalizm</i> – postacie historyczne: Orson Wells, Charlie Chaplin	– opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny (XXVI.1)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mass media, emancypacja, prawa wyborcze</i>; – identyfikuje postać Charliego Chaplina; – wymienia rodzaje mass mediów; – wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce; – przedstawia społeczne skutki I wojny światowej.	– przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym; – charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>modernizm, dadaizm, surrealizm, futurizm</i>; – identyfikuje postać Orsona Wellesa; – wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>funkcjonalizm, socrealizm, indoktrynacja</i>; – identyfikuje postać Rudolfa Valentino ; – zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918); – wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym.	– ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej.

5. Świat na drodze ku II wojnie światowej	– militaryzacja Niemiec i jej konsekwencje – znaczenie zbliżenia politycznego Włoch, Niemiec i Japonii – okoliczności <i>Anschlusu</i> Austrii – polityka ustępstw Zachodu wobec Niemiec – konferencja w Monachium i jej następstwa – Europa w przededniu wojny – aneksja Czechosłowacji, zajęcie Kłajpedy przez III Rzeszę – znaczenie terminów: <i>remilitaryzacja</i>, <i>Anschluss</i>, <i>państwa osi</i>, <i>polityka ustępstw</i> – postać historyczna: Neville Chamberlain	– opisuje politykę hitlerowskich Niemiec służącą rozbijaniu systemu wersalskiego w Europie (XXX.1) – charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXX.2)	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>aneksja</i>, <i>Anschluss</i>, <i>oś Berlin-Rzym-Tokio</i> (<i>państwa osi</i>); – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera; – wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch; – podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>appeasement</i>; – zna daty: <i>Anschlusu</i> Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938); – wymienia postanowienia konferencji w Monachium.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>remilitaryzacja</i>; – zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939); – przedstawia przyczyny <i>Anschlusu</i> Austrii; – identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina; – przedstawia proces militaryzacji Niemiec; – omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej.	– zna daty: proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939); – przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej.	– ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium; – ocenia skutki polityki <i>appeasementu</i> dla Europy.
Rozdział VII: Polska w okresie międzywojennym							
1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	– sytuacja ziem polskich pod koniec I wojny światowej	– omawia proces formowania się centralnego ośrodka władzy	– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Tymczasowy Naczelnik Państwa</i>;	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>nacjonalizacja</i>;	– przedstawia założenia programowe	– charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich

	– powstanie lokalnych ośrodków polskiej władzy: Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie – powrót J. Piłsudskiego z Magdeburga i przejęcie władzy – powołanie i pierwsze reformy rządów J. Moraczewskiego i I.J. Paderewskiego – znaczenie terminów: <i>Naczelnik Państwa</i> – postacie historyczne: Ignacy Daszyński, Jędrzej Moraczewski	państwowej (XXVIII.1) – charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego (XXVIII.1)	przez Radę Regencyjną (11 XI 1918); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego; – wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich; – wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczną datą odzyskania przez Polskę niepodległości.	– identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego.	– umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego (18 XI 1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919); – wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę.	tymczasowych ośrodków władzy; – przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego.	w pierwszym roku niepodległości; – ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości; – ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości.
2. Kształtowanie się granic odrodzonej Polski	– spór o kształt odrodzonej Polski – koncepcje granic i koncepcje państwa R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego	– przedstawia proces kształtowania się granic (decyzje wersalskie, powstanie wielkopolskie,	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>plebiscyt</i>; – zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Orlęta lwowskie</i>; – zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>linia Curzona</i>, „<i>cud nad Wisłą</i>”, <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja</i>	– zna daty: zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920);	– ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej; – ocenia przyczyny klęski Polski w

– konflikt polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią – przebieg i skutki powstania wielkopolskiego – zaślubiny z morzem i odzyskanie Pomorza przez Polskę – wyniki plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu – wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, Bitwa Warszawska, pokój w Rydze i jego postanowienia) – problem Litwy Środkowej, „bunt” gen. L. Żeligowskiego i jego skutki – przyczyny wybuchu III powstania śląskiego oraz jego skutki – konflikt z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński – znaczenie terminów: <i>koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna,</i>	powstania śląskie) (XXVII.2) – opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki (XXVII.3)	1920), pokoju w Rydze (18 III 1921); – identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego; – wymienia postanowienia pokoju ryskiego; – wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego.	XII 1918), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920), trzeciego powstania śląskiego (1921); – identyfikuje postacie: Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Ignacego Jana Paderewskiego; – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego; – omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej; – przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską;	<i>federacyjna, „bunt” Żeligowskiego;</i> – zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), – identyfikuje postacie: Wojciecha Korfanteo, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego; – wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim; – porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną; – charakteryzuje przebieg wojny	– identyfikuje postać Józefa Hallera; – charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy; – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.; – omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki; – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki.	plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu; – ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska; – omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem.
--	--	---	--	--	--	---

	<i>Orlęta Lwowskie, „cud nad Wisłą”, linia Curzona, bunt Żeligowskiego, plebiscyt</i> – postacie historyczne: Symon Petlura, Lucjan Żeligowski, Wojciech Korfanty			– omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego; – omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku.	polsko-bolszewickiej; – wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich, – przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich.		
3. Rządy parlamentarne	– początki odbudowy państwowości polskiej – trudności w unifikacji państwa – postanowienia małej konstytucji z 1919 r. – ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej z 1921 r. – sytuacja międzynarodowa odrodzonego państwa na początku lat dwudziestych – sojusze z Francją i Rumunią – elekcja G. Narutowicza na prezydenta i jego zabójstwo	– omawia proces formowania się centralnego ośrodka władzy państwowej (XXVII.1) – charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r. (XXVIII.2) – przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (XXVIII.5)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Naczelnik Państwa</i>; – zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), układu polsko-francuskiego (II 1921),; – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mała konstytucja, konstytucja marcowa, hiperinflacja</i>; – zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922);	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna celna, system parlamentarny, Kresy Wschodnie</i>; – wymienia postanowienia małej konstytucji; – omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza; – charakteryzuje rządy parlamentarne w	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sejm ustawodawczy, Zgromadzenie Narodowe, kontrasygnata, dywersja</i>; – identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya;	– ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926; – charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej.

	– rząd W. Grabskiego i jego reformy – charakterystyka rządów parlamentarnych w latach 1919–1926 – znaczenie terminów: <i>mała konstytucja, konstytucja marcowa, kontrasygnata, Kresy Wschodnie, dywersja, Korpus Ochrony Pogranicza</i> – postacie historyczne: Wincenty Witos, Wojciech Korfanty, Roman Rybarski, Gabriel Narutowicz, Stanisław Wojciechowski		– wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej; – wymienia państwa , z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze.	– wymienia postanowienia konstytucji marcowej; – wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią; – identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfantego, Władysława Grabskiego.	Polsce w latach 1919–1926.	– charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej;	
4. Zamach majowy i rządy sanacji	– przyczyny i przejawy kryzysu rządów parlamentarnych w II Rzeczypospolitej – przebieg i skutki zamachu majowego – wybór I. Mościckiego na prezydenta – wzmocnienie władzy wykonawczej poprzez wprowadzenie noweli sierpniowej i	– omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce – przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego (XXVIII.3) – opisuje polski autorytaryzm (XXVIII.4)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zamach majowy, sanacja</i>; – zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935); – identyfikuje postacie: Józefa	– zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934); – wyjaśnia znaczenie terminów: nowela sierpniowa, autorytaryzm,	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, wybory brzeskie</i>; – zna datę dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego	– zna datę procesu brzeskiego (1932); – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>partyjniactwo „cuda nad urną”, grupa pułkowników</i>;	– charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie; – ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli.

konstytucji kwietniowej z 1935 r. – stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej (proces brzeski, wybory brzeskie) – stosunki międzynarodowe władz sanacyjnych – koncepcja Międzymorza, polityka równowagi – relacje Polski z Niemcami i ZSRR (traktat o nieagresji z ZSRR, deklaracja o niestosowaniu przemocy z Niemcami) – śmierć J. Piłsudskiego i rywalizacja o władzę w obozie sanacji – polski autorytaryzm na tle europejskim – znaczenie terminów: <i>przewrót majowy, piłsudczycy, sanacja, autorytaryzm, nowela sierpniowa, BBWR, Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski, konstytucja</i>	– przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (XXVIII.5)	Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego; – wymienia nazwy traktatu z ZSRS i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi;	konstytucja kwietniowa, polityka równowagi; – identyfikuje postać Józefa Becka; – wymienia przyczyny zamachu majowego; – charakteryzuje przebieg zamachu majowego; – przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej.	(14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930); – identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego Sławka, Edwarda Rydza- Śmigłego; – opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego;	– porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej; – charakteryzuje rządy sanacyjne; – przedstawia politykę sanacji wobec opozycji; – omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego.	
---	---	---	---	--	---	--

	kwietniowa, Bereza Kartuska – postacie historyczne: Ignacy Mościcki, Walery Sławek, Józef Beck, Edward Rydz-Śmigły						
5. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej	– problemy gospodarki II RP (różnice w rozwoju gospodarczym ziem polskich, trudności w ich integracji, podział na Polskę A i B) – reformy gospodarcze dwudziestolecia międzywojennego – reformy W. Grabskiego (walutowa) i E. Kwiatkowskiego (budowa Gdyni oraz COP) – wielki kryzys gospodarczy w Polsce – struktura społeczna, narodowościowa i wyznaniowa II Rzeczypospolitej – polityka II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych	– ocenia życie społeczno-gospodarcze II Rzeczypospolitej, uwzględniając kryzysy i osiągnięcia (XXIX.3) – charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego (XXIX.1)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy</i> ; – wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię; – wymienia różnice między Polską A i Polską B; – rozwinie skrót COP; – charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej pod względem narodowościowym; – przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>reforma rolna, reforma walutowa, hiperinflacja, magistrala węglowa</i> ; – identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego; – na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej; – omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja narodowa, getto ławkowe, hiperinflacja</i> ; – zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937); – wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej; – przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi	– zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931); – opisuje sposoby przezwycięzania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej; – charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców.	– ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej; – ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej; – ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego; – ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych.

	– znaczenie terminów: <i>magistrala węglowa, reforma walutowa, Centralny Okręg Przemysłowy, asymilacja narodowa, getto ławkowe, numerus clausus</i> – postać historyczna: Eugeniusz Kwiatkowski, Władysław Grabski			– wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego; – przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni;	- borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości; – omawia założenia i realizację reformy rolnej; – omawia stosunki polsko– żydowskie; – wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa;		
6. Kultura i nauka II RP	– rozwój szkolnictwa w II Rzeczypospolitej – osiągnięcia polskiej nauki (filozofia, matematyka, chemia) – dorobek i twórcy polskiej kultury w dwudziestoleciu międzywojennym (literatura, poezja, malarstwo, architektura) – rozwój polskiej kinematografii – postacie historyczne: Stefan Banach,	– wymienia najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym (XXIX.3)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>analfabetyzm</i>; – identyfikuje postacie: Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego; – wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła; – wymienia nurty, które powstały w	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspresjonizm, impresjonizm</i>; – identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima; – omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>formizm, modernizm, funkcjonalizm</i>; – identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury; – wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>skamandryci, awangarda</i>; – zna datę reformy szkolnictwa (1932); – identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Hanki Ordonówny;	– ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym.

	Władysław Reymont, Stefan Żeromski, Witold Gombrowicz, Bruno Schulz, Stanisław Ignacy Witkiewicz, Julian Tuwim, Zofia Nałkowska, Maria Dąbrowska, Franciszek Żwirko, Stanisław Wigura – znaczenie terminów: <i>analfabetyzm</i> , <i>awangarda</i> , <i>Enigma</i> , <i>Luxtorpeda</i>		malarstwie i architekturze.	– wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych.	– wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej;	– wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia; – charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze i literaturze II Rzeczypospolitej.	
7. Schyłek niepodległoś ci	– postawa Polski wobec decyzji konferencji monachijskiej – zajęcie Zaolzia przez Polskę – niemieckie żądania wobec Polski – stanowisko władz polskich wobec roszczeń Hitlera – zacieśnienie współpracy Polski z Francją i Wielką Brytanią	– przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (XXVIII.5) – charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXX.2) – wymienia konsekwencje paktu Ribbentrop– Mołotow (XXX.3)	– zna datę paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939); – wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym; – przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.; – wymienia postanowienia paktu Ribbentrop- Mołotow.	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Zaolzie</i> , <i>eksterytorialność</i> ; – zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938); – identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Józefa Becka; – wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na mocy paktu	– charakteryzuje stosunki polsko- -radzieckie i polsko- -niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym; – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej; – wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej	– zna datę przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939); – przedstawia przyczyny konfliktu polsko- czechosłowackiego o Zaolzie; – charakteryzuje relacje polsko- brytyjskie i polsko- francuskie w przededniu II wojny światowej;	– ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej; – ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia.

	– pakt Ribbentrop–Mołotow i jego konsekwencje – postawa społeczeństwa polskiego wobec zagrożenia wybuchem wojny – postacie historyczne: Joachim von Ribbentrop, Władysław Mołotow			Ribbentrop–Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS; – omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop–Mołotow.	Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r.	– wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop–Mołotow.	
--	---	--	--	--	--	--	--

Rozkład opracowany przez p. Lidię Leszczyńską, oparty na programie nauczania *Wczoraj i dziś* autorstwa Tomasza Maćkowskiego

Wymagania edukacyjne z biologii dla klasy 7 szkoły podstawowej opracowane na podstawie *Programie nauczania biologii Puls życia* autorstwa Anny Zdziennickiej

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Organizm człowieka. Skóra – powłoka organizmu	1. Organizm człowieka jako funkcjonalna całość	- wskazuje komórkę jako podstawowy element budowy ciała człowieka - wyjaśnia, czym jest tkanka - wyjaśnia, czym jest narząd - wymienia układy narządów człowieka	- wymienia rodzaje tkanek zwierzęcych - określa najważniejsze funkcje poszczególnych tkanek zwierzęcych - opisuje podstawowe funkcje poszczególnych układów narządów	- charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych - wyjaśnia funkcje poszczególnych układów narządów - wskazuje rozmieszczenie przykładowych tkanek zwierzęcych w organizmie	- przyporządkowuje tkanki narządom i układom narządów - analizuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka - rozpoznaje pod mikroskopem lub na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych	- analizuje związek między budową a funkcją poszczególnych tkanek zwierzęcych - wykazuje zależność między poszczególnymi układami narządów
	2. Budowa i funkcje skóry	- wymienia warstwy skóry - przedstawia podstawowe funkcje skóry - wymienia wytwory naskórka - z pomocą nauczyciela omawia wykonane doświadczenie, wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	- omawia funkcje skóry i warstwy podskórnej - rozpoznaje warstwy skóry na ilustracji lub schemacie - samodzielnie omawia wykonane doświadczenie, wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	- wykazuje na konkretnych przykładach związek między budową a funkcjami skóry - z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	- na podstawie opisu wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu - opisuje funkcje poszczególnych wytworów naskórka	wyszukuje odpowiednie informacje i planuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu

	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Organizm człowieka. Skóra – powłoka ciała.	3. Higiena i choroby skóry	- wymienia choroby skóry - podaje przykłady dolegliwości skóry - omawia zasady pielęgnacji skóry młodzieńczej	- wskazuje konieczność dbania o dobry stan skóry - wymienia przyczyny grzybicy skóry - wskazuje metody zapobiegania grzybicom skóry - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń i odmrożeń skóry	- omawia objawy dolegliwości skóry - wyjaśnia zależność między ekspozycją skóry na silne nasłonecznienie a rozwojem czerniaka - uzasadnia konieczność konsultacji lekarskiej w przypadku pojawienia się zmian na skórze	- ocenia wpływ promieni słonecznych na skórę - wyszukuje informacji o środkach kosmetycznych z filtrem UV przeznaczonych dla młodzieży - demonstruje zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń skóry	- przygotowuje pytania i przeprowadza wywiad z lekarzem lub pielęgniarką na temat chorób skóry oraz profilaktyki czerniaka i grzybicy - wyszukuje w różnych źródłach informacje do projektu edukacyjnego na temat chorób, profilaktyki i pielęgnacji skóry młodzieńczej
	4. Aparat ruchu. Budowa szkieletu	- podaje nazwy wskazanych elementów budowy szkieletu - wymienia część bierną i czynną	- wskazuje części bierną i czynną aparatu ruchu - omawia na schemacie, rysunku i modelu szkielet osiowy oraz szkielet obręczy i kończyn	- wyjaśnia sposób działania części biernej i czynnej aparatu ruchu - wskazuje na związek budowy kości z ich funkcją w organizmie	- wyjaśnia związek budowy kości z ich funkcją w organizmie - rozpoznaje różne kształty kości	- klasyfikuje podane kości pod względem kształtów - na przykładzie własnego organizmu wykazuje związek budowy kości z ich funkcją
II. Aparat ruchu.	5. Budowa kości	- wymienia elementy budowy kości - wymienia nazwy kształtów kości	- podaje funkcje elementów budowy kości - rozpoznaje wśród kości podane przez nauczyciela kształty	- wskazuje zmiany zachodzące w obrębie kości człowieka wraz z wiekiem - wymienia typy tkanki kostnej	- wyjaśnia związek pomiędzy budową kości a funkcją - opisuje zmiany zachodzące w obrębie szkieletu człowieka wraz z wiekiem	- charakteryzuje oba typy szpiku kostnego - udowadnia wytrzymałość kości na złamanie

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II. Układ ruchu	6. Budowa i rola szkieletu osiowego	- wymienia elementy szkieletu osiowego - wymienia elementy budujące klatkę piersiową - nazywa odcinki kręgosłupa	- wskazuje na modelu lub ilustracji mózgoczaszkę i trzewioczaszkę - wymienia narządy chronione przez klatkę piersiową - wskazuje na schemacie, rysunku i modelu elementy szkieletu osiowego	- wymienia kości poszczególnych elementów szkieletu osiowego - charakteryzuje funkcje szkieletu osiowego - wyjaśnia związek budowy czaszki z pełnionymi przez nią funkcjami	- omawia rolę chrząstek w budowie klatki piersiowej - porównuje budowę poszczególnych odcinków kręgosłupa - rozpoznaje elementy budowy mózgoczaszki i trzewioczaszki	- analizuje związek budowy poszczególnych kręgów kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją - wykazuje związek budowy odcinków kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją
	7. Szkielet kończyn	- wymienia elementy budowy szkieletu kończyn oraz ich obręczy - wymienia rodzaje połączeń kości - rozpoznaje rodzaje stawów	- wskazuje na modelu lub schemacie kości kończyny górnej i kończyny dolnej - opisuje budowę stawu - odróżnia staw zawiasowy od stawu kulistego	- wymienia kości tworzące obręcz: barkową i miedniczną - porównuje budowę kończyny górnej i dolnej - charakteryzuje połączenia kości	- wykazuje związek budowy szkieletu kończyn z funkcjami kończyn: górnej i dolnej - wyjaśnia związek budowy stawu z zakresem ruchu kończyny	charakteryzuje funkcje kończyn: górnej i dolnej oraz wykazuje ich związek z funkcjonowaniem człowieka w środowisku
	8. Budowa i rola mięśni	- wymienia rodzaje tkanki mięśniowej - wskazuje położenie w organizmie człowieka tkanek: mięśniowej gładkiej i mięśniowej poprzecznie prążkowanej szkieletowej	- określa funkcje wskazanych mięśni szkieletowych - opisuje cechy tkanki mięśniowej - z pomocą nauczyciela wskazuje na ilustracji najważniejsze mięśnie szkieletowe	- rozpoznaje mięśnie szkieletowe wskazane na ilustracji - opisuje czynności mięśni wskazanych na schemacie - omawia warunki prawidłowej pracy mięśni	- określa warunki prawidłowej pracy mięśni - charakteryzuje budowę i funkcje mięśni gładkich i poprzecznie prążkowanych - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie mięśni	na przykładzie własnego organizmu analizuje współdziałanie mięśni, ścięgien, kości i stawów w wykonywaniu ruchów
	9. Higiena i choroby układu ruchu	- wymienia naturalne krzywizny kręgosłupa - opisuje przyczyny powstawania wad postawy - wymienia choroby aparatu ruchu	- rozpoznaje przedstawione na ilustracji wady postawy - opisuje urazy mechaniczne kończyn - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn - omawia przyczyny chorób aparatu ruchu	- rozpoznaje naturalne krzywizny kręgosłupa - wyjaśnia przyczyny powstawania wad postawy - charakteryzuje zmiany zachodzące wraz z wiekiem w układzie kostnym - określa czynniki wpływające na prawidłowy rozwój muskulatury ciała	- planuje i demonstrowuje czynności udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn - przewiduje skutki przyjmowania nieprawidłowej postawy ciała	- prezentuje prawidłową postawę siedzenia zapobiegającą deformacjom kręgosłupa - uzasadnia konieczność regularnych ćwiczeń gimnastycznych dla prawidłowego funkcjonowania aparatu ruchu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III. Układ pokarmowy	10. Pokarm – budulec i źródło energii	- wymienia podstawowe składniki odżywcze - nazywa produkty spożywcze zawierające białko - podaje przykłady pokarmów, które są źródłem cukrów - wymienia pokarmy zawierające tłuszcze	- klasyfikuje składniki odżywcze na budulcowe i energetyczne - wskazuje pokarmy zawierające te składniki - wskazuje rolę tłuszczów w organizmie	- wyjaśnia znaczenie składników odżywczych dla organizmu - określa znaczenie błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu układu pokarmowego - uzasadnia konieczność systematycznego spożywania owoców i warzyw	- ilustruje na przykładach źródła składników odżywczych i wyjaśnia ich znaczenie dla organizmu - wyjaśnia związek między spożywaniem produktów białkowych a prawidłowym wzrostem ciała	- analizuje zależność między rodzajami spożywanych pokarmów a funkcjonowaniem organizmu - wyszukuje informacje dotyczące roli błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu przewodu pokarmowego
	11. Witaminy, sole mineralne, woda	- wymienia przykłady witamin rozpuszczalnych w wodzie i w tłuszczach - wskazuje wodę jako ważny składnik organizmu	- wymienia wszystkie witaminy rozpuszczalne w wodzie i w tłuszczach - omawia znaczenie makroelementów i mikroelementów w organizmie człowieka	- charakteryzuje rodzaje witamin - przedstawia rolę makroelementów: Mg, Fe, Ca	- przewiduje skutki niedoboru wody w organizmie - przedstawia rolę mikro- i makroelementów - porównuje wartość energetyczną węglowodanów i tłuszczów	- wyjaśnia skutki nadmiernego spożywania tłuszczów - analizuje etykiety produktów spożywczych pod kątem zawartości różnych składników odżywczych

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III. Układ pokarmowy	12. Budowa i rola układu pokarmowego	- wyjaśnia, na czym polega trawienie pokarmów - nazywa rodzaje zębów u człowieka - wymienia odcinki przewodu pokarmowego człowieka	- opisuje rolę poszczególnych rodzajów zębów - wskazuje odcinki przewodu pokarmowego na planszy lub modelu - rozpoznaje wątrobę i trzustkę na schemacie - lokalizuje położenie wątroby i trzustki we własnym ciele	- rozpoznaje poszczególne rodzaje zębów człowieka - lokalizuje odcinki przewodu pokarmowego i wskazuje odpowiednie miejsca na powierzchni swojego ciała - omawia budowę i funkcje gruczołów trawiennych	- omawia funkcje poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego - wykazuje rolę zębów w mechanicznej obróbce pokarmu	- omawia znaczenie procesu trawienia - opisuje etapy trawienia pokarmów w poszczególnych odcinkach przewodu pokarmowego - analizuje miejsca wchłaniania strawionego pokarmu i wody
	13. Higiena i choroby układu pokarmowego	- określa zasady zdrowego żywienia i higieny żywności - wymienia przykłady chorób układu pokarmowego - wymienia zasady profilaktyki chorób układu pokarmowego - wymienia przyczyny próchnicy zębów	- wskazuje grupy pokarmów w piramidzie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej - wskazuje na zależność diety od zmiennych warunków zewnętrznych - układa jadłospis w zależności od zmiennych warunków zewnętrznych - wymienia choroby układu pokarmowego	- wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>wartość energetyczna pokarmu</i> - wykazuje zależność między dietą a czynnikami, które ją warunkują - przewiduje skutki złego odżywiania się - omawia zasady profilaktyki, raka jelita grubego oraz WZW A, WZW B i WZW C	- wykazuje zależność między higieną odżywiania się a chorobami układu pokarmowego - wskazuje zasady profilaktyki próchnicy zębów - wyjaśnia, dlaczego należy stosować zróżnicowaną i dostosowaną do potrzeb organizmu	- prezentuje wystąpienie w dowolnej formie na temat chorób związanych z zaburzeniami łąknienia i przemiany materii - uzasadnia konieczność badań przesiewowych w celu wykrywania wczesnych stadiów raka jelita grubego - uzasadnia konieczność stosowania zróżnicowanej diety dostosowanej do potrzeb organizmu - uzasadnia konieczność dbania o zęby

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IV. Układ krążenia	14. Budowa i funkcje krwi	- nazywa elementy morfotyczne krwi - wymienia grupy krwi	- omawia funkcje krwi - wymienia grupy krwi i wyjaśnia, co stanowi podstawę ich wyodrębnienia	- omawia znaczenie krwi - charakteryzuje elementy morfotyczne krwi - omawia rolę hemoglobiny - przedstawia społeczne znaczenie krwiodawstwa	- wyjaśnia mechanizm krzepnięcia krwi - rozpoznaje elementy morfotyczne krwi na podstawie obserwacji mikroskopowej	- odczytuje i interpretuje wyniki laboratoryjnego badania krwi - omawia zasady transfuzji krwi
	15. Krążenie krwi	- wymienia narządy układu krwionośnego - z pomocą nauczyciela omawia na podstawie ilustracji mały i duży obieg krwi	- omawia funkcje wybranego naczynia krwionośnego - porównuje budowę i funkcje żył, tętnic oraz naczyń włosowatych - opisuje funkcje zastawek żylnych	- porównuje krwiobiegi: mały i duży - opisuje drogę krwi płynącej w małym i dużym krwiobiegu	- rozpoznaje poszczególne naczynia krwionośne na ilustracji - wykazuje związek budowy naczyń krwionośnych z pełnionymi przez nie funkcjami	analizuje związek przepływu krwi w naczyniach z wymianą gazową
	16. Budowa i działanie serca	- lokalizuje położenie serca we własnym ciele - wymienia elementy budowy serca - wyjaśnia, czym jest puls	- rozpoznaje elementy budowy serca i naczynia krwionośnego na schemacie (ilustracji z podręcznika) - podaje prawidłową wartość pulsu i ciśnienia zdrowego człowieka	- opisuje mechanizm pracy serca - omawia fazy cyklu pracy serca - mierzy koledze puls - wyjaśnia różnicę między ciśnieniem skurczowym a ciśnieniem rozkurczowym krwi	- wykazuje rolę zastawek w funkcjonowaniu serca - omawia doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi	- planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi - porównuje wartości ciśnienia skurczowego i ciśnienia rozkurczowego krwi
	17. Higiena i choroby układu krwionośnego	- wymienia choroby układu krwionośnego - omawia pierwszą pomoc w wypadku krwawień i krwotoków	- wymienia przyczyny chorób układu krwionośnego - wymienia czynniki wpływające korzystnie na funkcjonowanie układu	- analizuje przyczyny chorób układu krwionośnego - charakteryzuje objawy krwotoku żylnego i tętniczego - przedstawia znaczenie aktywności fizycznej i prawidłowej diety dla właściwego funkcjonowania układu krwionośnego	- demonstruje pierwszą pomoc w wypadku krwotoków - wyjaśnia znaczenie badań profilaktycznych chorób układu krwionośnego	wyszukuje i prezentuje w dowolnej formie materiały edukacyjne oświaty zdrowotnej na temat chorób społecznych: miażdżycy, nadciśnienia tętniczego i zawałów serca
	18. Układ limfatyczny (Układ odpornościowy)	- wymienia cechy układu limfatycznego - nazywa narządy tworzące układ	- opisuje budowę układu limfatycznego - omawia rolę węzłów chłonnych	- opisuje rolę układu limfatycznego - wskazuje przykładową lokalizację węzłów chłonnych	- rozpoznaje na ilustracji lub schemacie narządy układu limfatycznego - porównuje układ limfatyczny z układem krwionośnym	- wykazuje, że układy krwionośny i limfatyczny stanowią integralną całość - wyjaśnia mechanizm powstawania chłonki

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IV. Układ krążenia	19. Budowa i funkcjonowanie układu odpornościowego	- wymienia rodzaje odporności - wyjaśnia rolę szczepionki	- wyróżnia odporności wrodzoną i nabytą - określa szczepionkę czynnik odpowiadający za odporność nabytą	- omawia rolę elementów układu odpornościowego - charakteryzuje rodzaje odporności - określa zasadę działania szczepionki	- opisuje rodzaje leukocytów - uzasadnia konieczność obowiązkowych szczepień	- analizuje wykaz szczepień w swojej książeczce zdrowia - ocenia znaczenie szczepień
	20. Zaburzenia funkcjonowania układu odpornościowego	- wymienia czynniki mogące wywołać alergię - opisuje objawy alergii	- określa przyczynę choroby AIDS - wyjaśnia, na czym polega transplantacja narządów - podaje przykłady narządów, które można przeszczepiać	- wskazuje drogi zakażeń HIV - wskazuje zasady profilaktyki zakażeń HIV	- uzasadnia, że alergię jest związana z nadwrażliwością układu odpornościowego - ilustruje przykładami znaczenie transplantologii	- przedstawia znaczenie przeszczepów - ocenia wyrażanie zgody na transplantację narządów po śmierci
V. Układ oddechowy	21. Budowa i rola układu oddechowego	- wymienia odcinki układu oddechowego - rozpoznaje na ilustracji narządy układu oddechowego	- omawia funkcje elementów układu oddechowego - opisuje rolę nagłośni - na podstawie własnego organizmu przedstawia mechanizm wentylacji płuc	- wyróżnia drogi oddechowe i narządy wymiany gazowej - wykazuje związek budowy elementów układu oddechowego z pełnionymi funkcjami	- odróżnia głośnię i nagłośnię - demonstruje mechanizm modulacji głosu - definiuje płuca jako miejsce zachodzenia wymiany gazowej - wykazuje związek między budową a funkcją płuc	- wykonuje z dowolnych materiałów model układu oddechowego - wyszukuje odpowiednie metody i bada pojemność własnych płuc
	22. Mechanizm oddychania	- wymienia narządy biorące udział w procesie wentylacji płuc - demonstruje na sobie mechanizm wdechu i wydechu - z pomocą nauczyciela omawia doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu	- wskazuje różnice w ruchach klatki piersiowej i przepony podczas wdechu i wydechu - przedstawia rolę krwi w transporcie gazów oddechowych - omawia zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu	- rozróżnia procesy wentylacji płuc i oddychania komórkowego - opisuje dyfuzję O₂ i CO₂ zachodzącą w pęcherzykach płucnych - na przygotowanym sprzęcie samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - określa znaczenie oddychania komórkowego	- interpretuje wyniki doświadczenia wykrywającego CO₂ w wydychanym powietrzu - analizuje proces wymiany gazowej w płucach i tkankach - samodzielnie przygotowuje zestaw laboratoryjny i przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu	- definiuje mitochondrium jako miejsce oddychania komórkowego - opisuje zależność między ilością mitochondriów a zapotrzebowaniem narządów na energię - zapisuje za pomocą symboli chemicznych równanie reakcji ilustrujące utlenianie glukozy

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	23. Higiena i choroby układu oddechowego	- wymienia choroby układu oddechowego - wymienia czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego	- wskazuje źródła infekcji górnych i dolnych dróg oddechowych - określa sposoby zapobiegania chorobom układu oddechowego - omawia wpływ zanieczyszczeń pyłowych na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego	- opisuje objawy wybranych chorób układu oddechowego - wyjaśnia związek między wdychaniem powietrza przez nos a profilaktyką chorób układu oddechowego - rozdzieli czynne i bierne palenie tytoniu	- analizuje wpływ palenia tytoniu na funkcjonowanie układu oddechowego - wyszukuje w dowolnych źródłach informacje na temat przyczyn rozwoju raka płuc	- przeprowadza wywiad w przychodni zdrowia na temat profilaktyki chorób płuc - wykazuje zależności między skażeniem pyłowym środowiska a zachorowalnością na choroby układu oddechowego
VI. Układ moczowy i wydalanie	24. Budowa i działanie układu wydalniczego	- wymienia przykłady substancji, które są wydalane przez organizm człowieka - wymienia narządy układu wydalniczego	- wyjaśnia pojęcia <i>wydalanie</i> i <i>defekacja</i> - wymienia drogi wydalania zbędnych produktów przemiany materii - wymienia CO₂ i mocznik jako niezbędne produkty przemiany materii	- porównuje wydalanie i defekację - omawia na podstawie ilustracji proces powstawania moczu - wskazuje na modelu lub ilustracji miejsce powstawania moczu pierwotnego	- omawia rolę układu wydalniczego w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu - opisuje sposoby wydalania mocznika i CO₂	- wykonuje z dowolnego materiału model układu moczowego - rozpoznaje na modelu lub materiale świeżym warstwy budujące nerkę
	25. Higiena i choroby układu wydalniczego	- wymienia zasady higieny układu wydalniczego - wymienia choroby układu wydalniczego - odczytuje wyniki własnych badań laboratoryjnych	- wskazuje na zakażenia dróg moczowych i kamice nerkową jako choroby układu wydalniczego - wymienia badania stosowane w profilaktyce tych chorób - wskazuje we własnych wynikach odchylenia od normy	- omawia przyczyny chorób układu wydalniczego - wyjaśnia znaczenie wykonywania badań kontrolnych moczu - wskazuje na konieczność okresowego wykonywania badań kontrolnych moczu	- uzasadnia konieczność picia dużych ilości wody podczas leczenia chorób nerek - uzasadnia konieczność regularnego opróżniania pęcherza moczowego - omawia na ilustracji przebieg dializy - wskazuje we własnych wynikach odchylenia od normy – stwierdza stan zagrożenia zdrowia	- analizuje własne wyniki laboratoryjnego badania moczu i na tej podstawie określa stan zdrowia własnego układu wydalniczego - ocenia rolę dializy w ratowaniu życia

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VII. Układ dokrewny	26. Układ dokrewny. Budowa i funkcjonowanie układu hormonalnego	- wymienia gruczoły dokrewnne - wymienia przykłady hormonów	- wyjaśnia pojęcie <i>gruczoł dokrewny</i> - wyjaśnia, czym są hormony - wskazuje na ilustracji położenie gruczołów dokrewnych	- określa cechy hormonów - przyporządkowuje hormony do odpowiednich gruczołów, które je wytwarzają - charakteryzuje działanie insuliny i glukagonu	- omawia znaczenie swoistego działania hormonów - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie insuliny i glukagonu	- przedstawia biologiczną rolę hormonu wzrostu, tyroksyny, insuliny, adrenaliny, testosteronu, estrogenów - uzasadnia, że nie należy bez konsultacji z lekarzem przyjmować preparatów leków hormonalnych
	27. Zaburzenia funkcjonowania układu hormonalnego	wymienia skutki nadmiaru i niedoboru hormonu wzrostu	- wyjaśnia pojęcie <i>równowaga hormonalna</i> - podaje przyczyny cukrzycy	interpretuje skutki nadmiaru i niedoboru hormonów	uzasadnia związek niedoboru insuliny z cukrzycą	analizuje i wykazuje różnice między cukrzycą typu I a cukrzycą typu II
	28. Budowa i rola układu nerwowego	- wymienia funkcje układu nerwowego - wymienia elementy budowy ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego - rozpoznaje na ilustracji ośrodkowy i obwodowy układ nerwowy	- opisuje elementy budowy komórki nerwowej - wskazuje na ilustracji neuronu przebieg impulsu nerwowego - wyróżnia somatyczny i autonomiczny układ nerwowy	- opisuje funkcje układu nerwowego - wykazuje związek budowy komórki nerwowej z jej funkcją - omawia działanie ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego	- wyjaśnia sposób działania synapsy - charakteryzuje funkcje somatycznego i autonomicznego układu nerwowego - porównuje funkcje współczulnej i przywspółczulnej części autonomicznego układu nerwowego	ocenia rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VII. Układ nerwowy	29. Ośrodkowy układ nerwowy	- wskazuje na ilustracji najważniejsze elementy mózgowia - wymienia mózgowie i rdzeń kręgowy jako narządy ośrodkowego układu nerwowego	wskazuje elementy budowy rdzenia kręgowego na ilustracji	- opisuje budowę rdzenia kręgowego - objasnia na ilustracji budowę mózgowia	określa mózgowie jako jednostkę nadrzędną w stosunku do pozostałych części układu nerwowego	uzasadnia nadrzędną funkcję mózgowia w stosunku do pozostałych części układu nerwowego
	30. Obwodowy układ nerwowy. Odruchy	- wymienia rodzaje nerwów obwodowych - podaje po trzy przykłady odruchów warunkowych i bezwarunkowych	- wyróżnia nerwy czuciowe i ruchowe - omawia na podstawie ilustracji drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym - odróżnia odruchy warunkowe i bezwarunkowe	- wyjaśnia różnicę między odruchem warunkowym a bezwarunkowym - przedstawia graficznie drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym	- na podstawie rysunku wyjaśnia mechanizm odruchu kolanowego - charakteryzuje odruchy warunkowe i bezwarunkowe	- dowodzi znaczenia odruchów warunkowych i bezwarunkowych w życiu człowieka - przedstawia rolę odruchów warunkowych w procesie uczenia się
	31. Higiena układu nerwowego	- wymienia czynniki wywołujące stres - podaje przykłady używek - wymienia skutki zażywania niektórych substancji psychoaktywnych dla stanu zdrowia	- wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem - przedstawia negatywny wpływ na zdrowie człowieka niektórych substancji psychoaktywnych oraz nadużywania kofeiny	- wyjaśnia dodatni i ujemny wpływ stresu na funkcjonowanie organizmu - opisuje wpływ palenia tytoniu na zdrowie - wyjaśnia znaczenie profilaktyki uzależnień	- omawia wpływ snu na procesy uczenia się i zapamiętywania oraz na odporność organizmu - wykazuje zależność między przyjmowaniem używek a powstawaniem nałogu - omawia skutki działania alkoholu na funkcjonowanie organizmu	- analizuje związek między prawidłowym wysypianiem się a funkcjonowaniem organizmu - wskazuje alternatywne zajęcia pomagające uniknąć uzależnień - ocenia wpływ palenia tytoniu na zdrowie

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VIII. Narządy zmysłów	32. Budowa i działanie narządu wzroku	- wskazuje znaczenie zmysłów w życiu człowieka - rozdziela w narządzie wzroku aparat ochronny oka i gałkę oczną - rozpoznaje na ilustracji elementy budowy oka	- opisuje funkcje elementów aparatu ochronnego oka - wyjaśnia pojęcie <i>akomodacja oka</i> - omawia funkcje elementów budowy oka	- określa funkcję aparatu ochronnego oka - wykazuje związek budowy elementów oka z pełnionymi przez nie funkcjami - wskazuje lokalizację receptorów wzroku - ilustruje w formie prostego rysunku drogę światła w oku	- omawia powstawanie obrazu na siatkówce - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące reakcję tęczówki na światło o różnym natężeniu - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce oraz wyjaśnia rolę soczewki w tym procesie	- przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność tarczy nerwu wzrokowego w oku - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku oraz tłumaczy powstawanie odbieranie wrażeń wzrokowych, używając odpowiedniej terminologii
	33. Ucho – narząd słuchu i równowagi	- rozpoznaje na ilustracji elementy budowy ucha - wyróżnia ucho zewnętrzne, środkowe i wewnętrzne	- wskazuje na ilustracji położenie narządu równowagi - wymienia funkcje poszczególnych elementów ucha	- charakteryzuje funkcje poszczególnych elementów ucha - omawia funkcje ucha zewnętrznego, środkowego i wewnętrznego	- wyjaśnia mechanizm odbierania i rozpoznawania dźwięków - wskazuje lokalizację receptorów słuchu i równowagi w uchu - wyjaśnia zasadę działania narządu równowagi	analizuje przebieg bodźca słuchowego, uwzględniając przetwarzanie fal dźwiękowych na impulsy nerwowe
	34. Higiena oka i ucha	- wymienia wady wzroku - omawia zasady higieny oczu - wymienia choroby oczu i uszu	- rozpoznaje na ilustracji krótkowzroczność i dalekowzroczność - omawia przyczyny powstawania wad wzroku	- charakteryzuje wady wzroku - omawia sposób korygowania wad wzroku - definiuje hałas jako czynnik powodujący głuchotę	- rozdziela rodzaje soczewek korygujących wady wzroku - analizuje, w jaki sposób nadmierny hałas może spowodować uszkodzenie słuchu	analizuje źródła hałasu w najbliższym otoczeniu i wskazuje na sposoby jego ograniczenia
	35. Zmysły powonienia, smaku i dotyku	- wskazuje rozmieszczenie receptorów powonienia, smaku i dotyku - wymienia podstawowe smaki	- wymienia rodzaje kubków smakowych - wskazuje miejsce występowania komórek węchowych - wymienia bodźce odbierane przez receptory skóry	- przedstawia rolę zmysłów powonienia, smaku i dotyku - omawia rolę węchu w ocenie pokarmów	- uzasadnia, że skóra jest narządem dotyku - analizuje znaczenie wolnych zakończeń nerwowych w skórze	wskazuje na przykładach współzależności smaku i węchu

IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka	36. Rozmnażanie i rozwój. Męski układ rozrodczy	- wymienia męskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji męskie narządy rozrodcze	- omawia budowę plemnika i wykonuje jego schematyczny rysunek - omawia proces powstawania nasienia - wymienia funkcje męskiego układu rozrodczego	- charakteryzuje pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowe męskie cechy płciowe - opisuje funkcje poszczególnych elementów męskiego układu rozrodczego - określa funkcję testosteronu	- uzasadnia, że główka plemnika jest właściwą gametą męską - wykazuje zależność między produkcją hormonów płciowych a zmianami zachodzącymi w ciele mężczyzny	wyjaśnia wspólną funkcjonalność prącia jako narządu wydalania i narządu rozrodczego
	37. Żeński układ rozrodczy	- wymienia żeńskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji żeńskie narządy rozrodcze	opisuje funkcje żeńskiego układu rozrodczego	- charakteryzuje pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowe żeńskie cechy płciowe - opisuje funkcje wewnętrznych narządów rozrodczych	wykazuje związek budowy komórki jajowej z pełnioną przez nią funkcją	analizuje podobieństwa i różnice w budowie męskich i żeńskich układów narządów: rozrodczego i wydalniczego
	38. Funkcjonowanie żeńskiego układu rozrodczego	- wymienia żeńskie hormony płciowe - wymienia kolejne fazy cyklu miesięczkowego	- wskazuje w cyklu miesięczkowym dni płodne i niepłodne - definiuje jajnik jako miejsce powstawania komórki jajowej	interpretuje ilustracje przebiegu cyklu miesięczkowego	- omawia zmiany hormonalne i zmiany w macicy zachodzące w trakcie cyklu miesięczkowego - analizuje rolę ciała żółtego	wyznacza dni płodne i niepłodne u kobiet w różnych dniach cyklu miesięczkowego z różną długością cyklu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka	39. Rozwój człowieka – od poczęcia do narodzin	- wymienia etapy przedurodzeniowe - zygota, zarodek, płód - nazwa błony płodowe - podaje długość trwania rozwoju płodowego	- porządkuje etapy rozwoju zarodka od zapłodnienia do zagnieżdżenia - wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>zapłodnienie</i> - podaje czas trwania ciąży - omawia wpływ różnych czynników na prawidłowy rozwój zarodka i płodu	- charakteryzuje funkcje błon płodowych - omawia okres rozwoju płodowego - wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w organizmie kobiety podczas ciąży - charakteryzuje etapy porodu	- analizuje funkcje łożyska - uzasadnia konieczność przestrzegania zasad higieny przez kobiety w ciąży - omawia mechanizm powstawania ciąży pojedynczej i mnogiej	wskazuje zasady higieny zalecane kobietom w ciąży
	40. Rozwój człowieka – od narodzin do starości	- wymienia etapy życia człowieka - nazywa rodzaje dojrzałości człowieka	- określa zmiany rozwojowe u swoich rówieśników - opisuje objawy starzenia się organizmu - wskazuje różnice w tempie dojrzewania dziewcząt i chłopców	- charakteryzuje wskazane okresy rozwojowe - przedstawia cechy oraz przebieg fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka	- analizuje różnice między przekwitaniem a starością - przyporządkowuje okresom rozwojowym zmiany zachodzące w organizmie	- tworzy w dowolnej formie prezentację na temat dojrzewania - tworzy portfolio ze zdjęciami swojej rodziny, której członkowie znajdują się w różnych okresach rozwoju

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IX. Rozmnażanie	41. Higiena i choroby układu rozrodczego	- wymienia choroby układu rozrodczego - wymienia choroby przenoszone drogą płciową	- wskazuje kontakty płciowe jako potencjalne źródło zakażenia układu rozrodczego - przyporządkowuje chorobom źródła zakażenia - wyjaśnia różnicę między nosicielstwem HIVa chorobą AIDS	- wyjaśnia konieczność regularnych wizyt u ginekologa - przyporządkowuje chorobom ich charakterystyczne objawy - przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową	- wymienia ryzykowne zachowania seksualne, które mogą prowadzić do zakażenia HIV - uzasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych jako sposobu wczesnego wykrywania raka piersi, raka szyjki macicy i raka prostaty	wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat planowanych szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka, wywołującego raka szyjki macicy
X. Równowaga wewnętrzna organizmu	42.Homeostaza. Mechanizmy regulacyjne organizmu	- własnymi słowami wyjaśnia, na czym polega homeostaza - wyjaśnia mechanizm termoregulacji u człowieka - wskazuje drogi wydalania wody z organizmu	- wykazuje na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy zależność działania układów pokarmowego i krwionośnego - opisuje, które układy narządów mają wpływ na regulację poziomu wody we krwi	- wyjaśnia, na czym polega homeostaza - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania układów: nerwowego, pokarmowego i krwionośnego - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia mechanizm regulacji poziomu glukozy we krwi	- na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania poszczególnych układów narządów w organizmie człowieka - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia, które układy narządów biorą udział w mechanizmie regulacji poziomu glukozy we krwi	analizuje i wykazuje rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w utrzymaniu homeostazy

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
X. Równowaga wewnętrzna organizmu	43. Choroba	- omawia wpływ trybu życia na stan zdrowia człowieka - podaje przykłady trzech chorób zakaźnych wraz z czynnikami, które je wywołują - wymienia choroby cywilizacyjne - wymienia najczęstsze przyczyny nowotworów	- opisuje zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne - podaje przykłady wpływu środowiska na życie i zdrowie człowieka - przedstawia znaczenie aktywności fizycznej dla prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka - przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób nowotworowych	- charakteryzuje czynniki wpływające na zdrowie człowieka - rozdziela zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne - podaje kryterium podziału chorób na choroby zakaźne i cywilizacyjne - wskazuje na co należy zwrócić uwagę czytając ulotki dołączane do ogólnodostępnych leków	- wykazuje wpływ środowiska na zdrowie - uzasadnia, że antybiotyki i inne leki należy stosować zgodnie z zaleceniami lekarza - uzasadnia konieczność okresowego wykonywania podstawowych badań kontrolnych - wskazuje metody zapobiegania chorobom cywilizacyjnym	- formułuje argumenty przemawiające za tym, że nie należy bez wyraźnej potrzeby przyjmować ogólnodostępnych leków oraz suplementów - dowodzi, że stres jest przyczyną chorób cywilizacyjnych

**Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 7 szkoły podstawowej,
oparte na Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic;**

Wymagania na poszczególne oceny ¹				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
1. Środowisko przyrodnicze Polski				
Uczeń: • podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej • podaje całkowitą powierzchnię Polski • wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie • wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen</i> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>rzeźba polodowcowa (glacjalna)</i> • wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski • wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie • <i>wymienia główne rodzaje skał</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i> • wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego • podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski • wymienia elementy klimatu • wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobowa temperatura powietrza</i> • wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce • określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i>	Uczeń: • omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy • odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy • wskazuje na mapie przebieg granic Polski • omawia proces powstawania gór • wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce • omawia złodowacenia na obszarze Polski • opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe • porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy • dokonuje podziału surowców mineralnych • podaje cechy klimatu Polski • podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej • <i>rozpoznaje typy ujść rzecznych</i> • opisuje zjawisko powodzi • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią	Uczeń: • oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski • <i>opisuje dzieje Ziemi</i> • wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny • charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy • opisuje cechy różnych typów genetycznych gór • <i>przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata</i> • charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski • omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski • opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej • omawia warunki klimatyczne w Europie • charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce • omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce • odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów • wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce	Uczeń: • rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski • charakteryzuje jednostki geologiczne Polski • wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze • <i>przedstawia proces powstawania lodowców</i> • wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski • przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski • rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski • podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce • opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski • opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce • wyszukuje i prezentuje informacje dotyczące zmian klimatu Polski • omawia ważniejsze typy jezior w Polsce • przedstawia metody ochrony przeciwpowodziowej • omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki • omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku • <i>omawia procesy i czynniki glebotwórcze</i>	Uczeń: • wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy • wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • wykazuje zależność między występowaniem złodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze • wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę • wyszukuje i prezentuje informacje z zakresu prognozowania pogody • ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce • omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i tworzenia sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce • wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego • ocenia przydatność rolniczą różnych typów gleb

¹ Szarym kolorem oznaczono dodatkowe wymagania edukacyjne.

• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejkowe</i> • wskazuje na mapie główne rzeki Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i> • wymienia przyczyny powodzi w Polsce • określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego • wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny • omawia linię brzegową Bałtyku • podaje główne cechy fizyczne Bałtyku • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe</i> • wymienia typy gleb w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> • wymienia różne rodzaje lasów w Polsce • wskazuje parki narodowe na mapie Polski	• wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych • omawia wielkość i głębokość Bałtyku • charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata • opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku • opisuje wybrane typy gleb w Polsce • przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski • omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce • podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu • charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce	• wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry • opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry • wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce • określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników • charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku • omawia powstawanie gleby • wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych • omawia funkcje lasów • ocenia rolę parków narodowych w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego	• opisuje typy lasów w Polsce • opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski	• ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce • podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego • planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
---	---	---	---	---

2. Ludność i urbanizacja w Polsce

Uczeń: • wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską • wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, wyż demograficzny, niż demograficzny</i> • wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i> • odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych	Uczeń: • wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich • prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej • omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 • omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw • wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce • omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne	Uczeń: • omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego • podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce • omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce • porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie piramidy wieku i płci • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski • opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce • opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce	Uczeń: • omawia podział administracyjny Polski • omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy • analizuje piramidę wieku i płci ludności Polski • omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski • oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce • charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce • wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich • omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce	Uczeń: • analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski • analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego • analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce • ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie • ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich • omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie
--	---	--	--	--

• wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> • wymienia przyczyny migracji wewnętrznych • odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski • wymienia główne skupiska Polonii • wymienia mniejszości narodowe w Polsce • wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia</i>, • odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i> • wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie • wymienia funkcje miast • odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy • wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast	• zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce • podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce • wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce • określa kierunki napływu imigrantów do Polski • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności • charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce • podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce • podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce • wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady • wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną • omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich	• porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności • analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego • przedstawia strukturę narodowościową ludności Polski na tle struktury narodowościowej ludności w wybranych państwach europejskich • określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach • charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce • omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce • omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy	• przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy • omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach • analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych • omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji • omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy • określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy	- urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej • identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich
3. Rolnictwo i przemysł Polski				
Uczeń: • wymienia funkcje rolnictwa • wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce	Uczeń: • opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce	Uczeń: • przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju	Uczeń: • omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce	Uczeń: • przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej • dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia

•wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór, areal</i> •wymienia główne uprawy w Polsce •wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, pogłowie</i> •wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce •wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich •dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy •wymienia funkcje przemysłu •wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej •wymienia źródła energii •wymienia typy elektrowni •wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce •wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim	•prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce •przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce •wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce •przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce •wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce •omawia cechy polskiego przemysłu •wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski •omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim •lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłne, wodne i niekonwencjonalne •opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych •podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim	•charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce •przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce •przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju •opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce •omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy •wyjaśnia wpływ warunków pozaprzemysłowych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim	•porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy •porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy •omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej •analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu •opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej •omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce •wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii •analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem	wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny •wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju •analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzemysłowe sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki
---	---	---	---	---

4. Usługi w Polsce

Uczeń: •podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> •wyróżnia rodzaje transportu w Polsce •wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze •wyróżnia rodzaje łączności •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> •wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i>	•Uczeń: •omawia zróżnicowanie usług w Polsce •omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce •omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce •omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce •omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce •wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym •wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego	Uczeń: •przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju •charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków •omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski •podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski •przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce •charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i>	Uczeń: •wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce •prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego •ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki •analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy •ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski •analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie	Uczeń: •identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta •podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej •ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy •omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski
--	---	--	---	---

- wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie - wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski	- omawia czynniki rozwoju turystyki - wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie	- charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski - wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski	określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach	
--	--	--	---	--

5. Mój region i moja mała ojczyzna

Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> - wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski - wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony - wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu - wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> - wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny - przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie - wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny	Uczeń: - podaje główne cechy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie map tematycznych - wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych - określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym - rozpoznaje w terenie obiekty decydujące o atrakcyjności małej ojczyzny	Uczeń: - wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie - analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu - prezentuje główne cechy gospodarki regionu - opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny - omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł	Uczeń: - przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu - prezentuje na podstawie informacji wyszukiwanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako określonej działalności gospodarczej	Uczeń: - projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie - wyказује na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego - planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie - projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności - podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej
--	---	---	---	---

Rozkład materiał nauczania dla klasy siódmej szkoły podstawowej do serii *Chemia Nowej Ery*
 opracowanego przez Teresę Kulawik i Marię Litwin na podstawie *Programu nauczania chemii w szkole podstawowej*.

W związku z uszczupleniem przez MEN podstawy programowej, w rozkładzie materiału zmniejszyła się liczba godzin na realizację obowiązkowych zagadnień. Uzyskane w ten sposób dodatkowe godziny pozostają do dyspozycji nauczyciela w trakcie roku szkolnego. Zgodnie z założeniami MEN: *Ograniczony zakres treści nauczania – wymagań szczegółowych – da nauczycielom i uczniom więcej czasu na spokojniejszą i bardziej dogłębną realizację programów nauczania.*

Numer lekcji	Treści nauczania (temat lekcji)	Liczba godzin na realizację	Umiejętności – wymagania szczegółowe Uczeń:	Doświadczenia/przykłady (wyróżnione zostały doświadczenia i przykłady konieczne do realizacji wymagań podstawy programowej)	Wprowadzane pojęcia
KLASA VII (64 godziny – 2 godziny tygodniowo)					
Substancje i ich przemiany (11 godzin lekcyjnych)					
1.	Zasady bezpiecznej pracy na lekcjach chemii	1	– kwalifikuje chemię do nauk przyrodniczych – podaje przykłady zastosowań chemii w życiu codziennym – nazywa wybrane szkło i sprzęt laboratoryjny oraz określa ich przeznaczenie – stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni chemicznej – zna sposób opisywania przeprowadzanych doświadczeń chemicznych – zna wymagania i sposób oceniania stosowane przez nauczyciela	Pokaz szkła i sprzętu laboratoryjnego Przykład 1. Jak opisać doświadczenie chemiczne?	– chemia – pracownia chemiczna – szkło laboratoryjne – sprzęt laboratoryjny – obserwacja – wniosek – odczynnik chemiczny
2.	Właściwości substancji, czyli	1	– opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami stosowanych na co dzień produktów: soli kuchennej, cukru, mąki, wody, miedzi, żelaza	Doświadczenie 1. Badanie właściwości wybranych substancji	– substancja – ciało fizyczne

	ich cechy charakterystyczne		– wykonuje doświadczenia, w których bada właściwości wybranych substancji – odróżnia właściwości fizyczne od chemicznych		– właściwości fizyczne i chemiczne substancji – warunki normalne
3.	Gęstość substancji	1	– podaje wzór na gęstość jako zależność między masą a objętością – przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>masa, gęstość, objętość</i> – przelicza jednostki objętości i masy	Doświadczenie 2. Porównanie gęstości wody i oleju Przykład 2. Jak obliczyć gęstość, znając masę i objętość? Przykład 3. Jak obliczyć masę, znając objętość i gęstość substancji? Przykład 4. Jak obliczyć objętość, znając masę i gęstość?	– gęstość – jednostki gęstości
4. 5.	Rodzaje mieszanin i sposoby ich rozdzielania na składniki	2	– opisuje cechy mieszanin jednorodnych i niejednorodnych – wskazuje różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny – dobiera metody rozdzielania mieszanin na składniki w zależności od właściwości składników mieszaniny – sporządza mieszaniny o różnym składzie i rozdziela je na składniki	Doświadczenie 3. Sporządzanie mieszanin Doświadczenie 4. Rozdzielanie mieszanin na składniki	– mieszanina – mieszanina jednorodna – mieszanina niejednorodna – sączenie – destylacja – sedymentacja – mechaniczne metody rozdzielania mieszanin
6.	Zjawisko fizyczne a reakcja chemiczna	1	– opisuje różnice między zjawiskiem fizycznym i reakcją chemiczną	Doświadczenie 5. Na czym polega różnica między zjawiskiem	– zjawisko fizyczne – reakcja chemiczna

			– podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka – klasyfikuje przemiany do reakcji chemicznych i zjawisk fizycznych – projektuje i wykonuje doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną	fizycznym a reakcją chemiczną?	
7.	Pierwiastki i związki chemiczne	1	– wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem chemicznym a związkiem chemicznym – wyjaśnia potrzebę wprowadzenia symboliki chemicznej – podaje symbole pierwiastków chemicznych: H, O, N, Cl, S, C, P, Si, Na, K, Ca, Mg, Fe, Zn, Br, Cu, Al, Pb, Ag, Ba, I i posługuje się nimi	Doświadczenie 6. Otrzymywanie związku chemicznego z pierwiastków chemicznych	– substancja prosta – substancja złożona – pierwiastek chemiczny – symbol chemiczny – związek chemiczny – wzór związku chemicznego
8. 9.	Właściwości metali i niemetalu	2	– klasyfikuje pierwiastki chemiczne na metale i niemetale – określa właściwości metali i niemetalu – odróżnia metale od niemetalu na podstawie ich właściwości – klasyfikuje stopy metali do mieszanin jednorodnych – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o korozji i sposobach zabezpieczania produktów zawierających żelazo przed rdzewieniem	Doświadczenie 7. Badanie właściwości pierwiastków chemicznych Doświadczenie 8. Badanie przewodnictwa cieplnego metali Doświadczenie 9. Badanie przewodnictwa elektrycznego metali Doświadczenie 10. Porównanie aktywności chemicznej metali Doświadczenie 11. Badanie wpływu różnych czynników na żelazo	– metale – niemetale – stopy metali – korozja

				Doświadczenie 12. Badanie sposobów ochrony produktów stalowych przed korozją	
10.	Podsumowanie wiadomości o substancjach i ich przemianach	1			
11.	Sprawdzian wiadomości i umiejętności z działu <i>Substancje i ich przemiany</i>	1			
Składniki powietrza i rodzaje przemian, jakim ulegają (10 godzin lekcyjnych)					
12.	Powietrze – mieszanina jednorodna gazów	1	– wyjaśnia rolę powietrza w życiu organizmów – wykonuje doświadczenie potwierdzające, że powietrze jest mieszaniną gazów – określa doświadczalnie przybliżony skład powietrza – opisuje skład i właściwości powietrza – podaje pierwiastki chemiczne będące gazami szlachetnymi i opisuje ich właściwości fizyczne – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniach gazów szlachetnych – wykazuje obecność pary wodnej w powietrzu – opisuje zjawisko higroskopijności	Doświadczenie 13. Badanie składu powietrza Przykład 5. Jak obliczyć objętość jednego ze składników powietrza? Doświadczenie 14. Wykazanie obecności pary wodnej w powietrzu	– powietrze – azot – gazy szlachetne – higroskopijność – kondensacja pary wodnej
13. 14.	Tlen – najważniejszy składnik powietrza	2	– zapisuje słownie przebieg reakcji otrzymywania tlenu z tlenku rtęci(II) – otrzymuje tlen z manganianu(VII) potasu	Doświadczenie 15. Otrzymywanie tlenu z manganianu(VII) potasu	– zapis słowny przebiegu reakcji chemicznej – substraty reakcji

			– otrzymuje tlenek węgla(IV), tlenek siarki(IV) i tlenek magnezu w reakcjach spalania węgla, siarki i magnezu w tlenie – zapisuje słownie przebieg reakcji spalania w tlenie – wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej – planuje i wykonuje doświadczenia mające na celu badanie właściwości tlenu – odczytuje informacje o właściwościach tlenu – opisuje znaczenie tlenu – odczytuje informacje o zastosowaniach tlenu	Doświadczenie 16. Spalanie węgla, siarki i magnezu w tlenie	– produkty reakcji – spalanie – tlenek – tlenki metali – tlenki niemetalu
15. 16.	Tlenek węgla(IV)	2	– bada doświadczalnie właściwości tlenku węgla(IV) – planuje i wykonuje doświadczenie pozwalające wykryć obecność tlenku węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc – planuje i wykonuje doświadczenia mające na celu zbadanie właściwości tlenku węgla(IV) – opisuje właściwości fizyczne i chemiczne tlenku węgla(IV) – wskazuje substraty i produkty w reakcji chemicznej	Doświadczenie 17. Wykrywanie obecności tlenku węgla(IV) Doświadczenie 18. Otrzymywanie tlenku węgla(IV) Doświadczenie 19. Badanie właściwości tlenku węgla(IV)	– tlenek węgla(IV) – reakcja charakterystyczna – woda wapienna
17.	Wodór	1	– otrzymuje wodór w reakcji cynku z kwasem chlorowodorowym i bada jego właściwości – odczytuje informacje na temat właściwości wodoru – otrzymuje wodór w reakcji magnezu z parą wodną – zapisuje słownie przebieg reakcji otrzymywania wodoru z wody w reakcji magnezu z parą wodną – wskazuje substraty i produkty w reakcji chemicznej – uzasadnia, że woda jest tlenkiem wodoru na podstawie reakcji magnezu z parą wodną – odczytuje informacje na temat zastosowań wodoru	Doświadczenie 20. Reakcja cynku z kwasem chlorowodorowym Doświadczenie 21. Reakcja magnezu z parą wodną	– wodór

18.	Zanieczyszczenia powietrza	1	– wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o źródłach, rodzajach i skutkach zanieczyszczeń powietrza, oraz o sposobach postępowania pozwalających chronić powietrze przed zanieczyszczeniami – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o przyczynach i skutkach spadku ozonu w stratosferze ziemskiej oraz sposobach zapobiegania powiększaniu się „dziury ozonowej” – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o powstawaniu kwaśnych opadów		– ozon – dziura ozonowa – smog – kwaśne opady – efekt cieplarniany
19.	Rodzaje reakcji chemicznych	1	– definiuje pojęcia: <i>reakcja egzotermiczna</i> i <i>reakcja endotermiczna</i> – podaje przykłady reakcji egzotermicznych i endotermicznych		– reakcja endotermiczna – reakcja egzotermiczna – spalanie
20.	Podsumowanie wiadomości o składnikach powietrza i rodzajach przemian, jakim ulegają	1			
21.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Składniki powietrza i rodzaje przemian, jakim ulegają</i>	1			

Atomy i cząsteczki (8 godzin lekcyjnych)					
22.	Atomy i cząsteczki – składniki materii	1	– opisuje ziarnistą budowę materii – tłumaczy, na czym polega zjawisko dyfuzji – planuje doświadczenia potwierdzające ziarnistość budowy materii – wyjaśnia różnice między pierwiastkiem a związkiem chemicznym – opisuje, czym atom różni się od cząsteczki – definiuje pojęcie <i>jednostka masy atomowej</i> – wyjaśnia, dlaczego masy atomów i cząsteczek podaje się w jednostkach masy atomowej	Doświadczenie 22. Obserwowanie zjawiska dyfuzji	– dyfuzja – atom – cząsteczka – jednostka masy atomowej
23.	Masa atomowa, masa cząsteczkowa	1	– definiuje pojęcia <i>masa atomowa</i> i <i>masa cząsteczkowa</i> – odczytuje masy atomowe pierwiastków z układu okresowego pierwiastków chemicznych		– masa atomowa – masa cząsteczkowa
24.	Budowa atomu – nukleony i elektrony	1	– opisuje skład atomu pierwiastka chemicznego: protony, neutrony, elektrony – definiuje pojęcie <i>elektrony walencyjne</i> – definiuje pojęcia: <i>liczba atomowa</i> i <i>liczba masowa</i> – ustala liczbę protonów i neutronów w jądrze atomowym oraz liczbę elektronów w atomie danego pierwiastka chemicznego, gdy znane są liczby atomowa i masowa – stosuje zapis A_ZE – rysuje (pełny i uproszczony) model atomu pierwiastka chemicznego – zapisuje konfigurację elektronową (rozmieszczenie elektronów w powłokach) atomu pierwiastka chemicznego	Przykład 11. Jak ustalić liczbę nukleonów w jądrze atomu pierwiastka chemicznego oraz liczbę elektronów tego atomu? Przykład 12. Jak narysować uproszczony model atomu pierwiastka chemicznego?	– atom – elektrony – powłoki elektronowe – rdzeń atomowy – elektrony walencyjne – jądro atomowe – protony – neutrony – nukleony – cząstki materii – liczba atomowa – pierwiastek chemiczny – liczba masowa – konfiguracja elektronowa

25.	Izotopy	1	– definiuje pojęcie <i>izotopy</i> – wyjaśnia różnice w budowie atomów izotopu wodoru – opisuje różnice w budowie atomów izotopów danego pierwiastka		– izotopy – prot – deuter – tryt – jednostka masy atomowej
26.	Układ okresowy pierwiastków chemicznych	1	– podaje treść prawa okresowości – odczytuje z układu okresowego pierwiastków podstawowe informacje o pierwiastkach chemicznych (symbol chemiczny, nazwę, liczbę atomową, masę atomową, rodzaj pierwiastka chemicznego – metal lub niemetal)		– prawo okresowości – grupy – okresy
27.	Zależność między budową atomu pierwiastka chemicznego a jego położeniem w układzie okresowym	1	– podaje informacje na temat budowy atomu pierwiastka chemicznego na podstawie znajomości numeru grupy i numeru okresu w układzie okresowym oraz liczby atomowej – wyjaśnia związek między podobieństwem właściwości pierwiastków chemicznych należących do tej samej grupy układu okresowego a budową ich atomów i liczbą elektronów walencyjnych – tłumaczy, jak się zmienia charakter chemiczny (metale – niemetale) pierwiastków grup głównych w miarę zwiększania się numeru grupy i numeru okresu	Przykład 13. Jak odczytywać informacje z układu okresowego? Przykład 14. Jakie informacje można odczytać z układu okresowego na temat atomu berylu? Przykład 15. Jakie informacje można odczytać z układu okresowego na temat atomu glinu?	
28.	Podsumowanie wiadomości o atomach i cząsteczkach	1			
29.	Sprawdzian wiadomości	1			

	z działu <i>Atomy i cząsteczki</i>				
Łączenie się atomów. Równania reakcji chemicznych (12 godzin lekcyjnych)					
30. 31.	Wiązanie kowalencyjne	2	– opisuje rolę elektronów walencyjnych w łączeniu się atomów – na przykładzie cząsteczek o budowie kowalencyjnej: H₂, Cl₂, N₂, CO₂, H₂O, HCl, NH₃, CH₄, zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne tych cząsteczek – stosuje pojęcie <i>elektroujemności</i> do określania rodzaju wiązań kowalencyjnych	Przykład 16. Jak łączą się atomy, tworząc cząsteczki? Przykład 17. Jak łączą się atomy, tworząc cząsteczki? Przykład 18. Jak łączą się atomy wodoru i chloru? Przykład 19. Jak łączą się atomy wodoru i azotu? Przykład 20. Jak łączą się atomy węgla i tlenu w cząsteczce tlenku węgla(IV)? Przykład 21. Jak łączą się atomy wodoru i tlenu w cząsteczce wody?	– wiązania chemiczne – wiązanie kowalencyjne – wiązanie kowalencyjne spolaryzowane – wiązanie kowalencyjne niespolaryzowane – elektroujemność – para elektronowa – wzór sumaryczny – wzór strukturalny (kreskowy) – wzór elektronowy
32. 33.	Wiązanie jonowe	2	– stosuje pojęcia <i>jony, kationy, aniony</i> – wskazuje jony z atomów na przykładach: Na, Mg, Al, O, Cl, S – wskazuje jony w związkach o budowie jonowej (np. NaCl, MgO) – stosuje pojęcie <i>elektroujemności</i> do określania rodzaju wiązań (kowalencyjne, jonowe) w podanych substancjach	Przykład 22. Jak łączą się atomy magnezu i tlenu? Przykład 23. Jak łączą się atomy glinu i fluoru?	– jony – kationy – aniony – wiązanie jonowe

34.	Wpływ rodzaju wiązania na właściwości związku chemicznego	1	- wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, temperatury topnienia i wrzenia, przewodnictwo elektryczne i cieplne) - bada zjawisko przewodzenia prądu elektrycznego przez cukier i sól rozpuszczone w wodzie	Doświadczenie 23. Badanie zjawiska przewodzenia prądu elektrycznego przez cukier i sól rozpuszczone w wodzie	- związki kowalencyjne - związki jonowe
35. 36.	Znaczenie wartościowości pierwiastków chemicznych przy ustalaniu wzorów i nazw związków chemicznych	2	- definiuje pojęcie <i>wartościowość</i> jako liczbę wiązań, które tworzy atom, łącząc się z atomami innych pierwiastków chemicznych - odczytuje z układu okresowego maksymalną wartościowość względem tlenu i wodoru, pierwiastków chemicznych grup 1, 2, 13, 14, 15, 16 i 17 - ustala dla prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych nazwę na podstawie wzoru sumarycznego, wzór sumaryczny na podstawie nazwy, wzór sumaryczny na podstawie wartościowości pierwiastków chemicznych, wartościowość na podstawie wzorów - interpretuje zapisy: H_2, $2H$, $2H_2$ itp. - definiuje pojęcia: <i>indeks stechiometryczny</i> i <i>współczynnik stechiometryczny</i> - zna symbole pierwiastków chemicznych i posługuje się nimi do zapisywania wzorów	Przykład 24. Jak napisać wzór sumaryczny tlenku wapnia? Przykład 25. Jak napisać wzór sumaryczny tlenku sodu? Przykład 26. Jak napisać wzory sumaryczny i strukturalny tlenku azotu(III)? Przykład 27. Jak napisać wzory sumaryczny i strukturalny tlenku siarki(VI)?	- wzór chemiczny - wartościowość pierwiastka chemicznego - wzór sumaryczny - wzór strukturalny - współczynniki stechiometryczne - indeksy stechiometryczne
37. 38.	Równania reakcji chemicznych	2	- wyjaśnia, co to jest równanie reakcji chemicznej - zapisuje równania reakcji chemicznych - uzgadnia równania reakcji chemicznych, dobierając odpowiednie współczynniki stechiometryczne - wskazuje substraty i produkty - odczytuje równania reakcji chemicznych	Przykład 33. Jak napisać i uzgodnić równanie reakcji otrzymywania tlenu z tlenku rtęci(II)? Przykład 34. Jak napisać i uzgodnić równanie	równanie reakcji chemicznej

				reakcji otrzymywania tlenku magnezu w reakcji tlenu i magnezu? Przykład 35. Jak napisać i uzgodnić równanie reakcji otrzymywania tlenku magnezu? Przykład 36. Jak napisać i uzgodnić równanie reakcji otrzymywania siarczku glinu z siarki i glinu?	
39.	Prawo zachowania masy	1	– podaje treść prawa zachowania masy	Doświadczenie 24. Potwierdzenie prawa zachowania masy	– prawo zachowania masy
40.	Podsumowanie wiadomości o łączeniu się atomów i równaniach reakcji chemicznych	1			
41.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Łączenie się atomów. Równania reakcji chemicznych</i>	1			

Woda i roztwory wodne (10 godzin lekcyjnych)					
42.	Woda – właściwości i rola w przyrodzie	1	– opisuje właściwości i znaczenie wody w przyrodzie – charakteryzuje rodzaje wód w przyrodzie – proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą – określa wpływ ciśnienia atmosferycznego na wartość temperatury wrzenia wody	Doświadczenie 25. Odparowanie wody wodociągowej	
43.	Woda jako rozpuszczalnik	1	– bada zdolność do rozpuszczania się różnych substancji w wodzie – tłumaczy, na czym polega rozpuszczanie – opisuje budowę cząsteczki wody – wyjaśnia, dlaczego woda dla niektórych substancji jest rozpuszczalnikiem, a dla innych nie – wyjaśnia pojęcie <i>roztwór</i> – tłumaczy, na czym polega proces mieszania substancji – planuje i wykonuje doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie	Doświadczenie 26. Rozpuszczanie substancji w wodzie Doświadczenie 27. Badanie wpływu różnych czynników na szybkość rozpuszczania się substancji stałej w wodzie	– rozpuszczanie – emulsja – dipol – budowa polarna cząsteczki
44.	Rodzaje roztworów	1	– wyjaśnia pojęcia: <i>roztwór nienasycony</i> i <i>roztwór nasycony</i> – podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, tworząc roztwory właściwe – podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie, tworząc koloidy i zawiesiny – opisuje różnice między roztworami: rozcieńczonym, stężonym, nasyconym i nienasyconym	Doświadczenie 28. Otrzymywanie roztworów nienasyconego i nasyconego Doświadczenie 29. Krystalizacja substancji z roztworu nasyconego Doświadczenie 30. Sporządzanie roztworu właściwego, koloidu i zawiesiny	– roztwór – substancja rozpuszczona – rozpuszczalnik – roztwór nienasycony – roztwór nasycony – roztwór rozcieńczony – roztwór stężony – roztwór właściwy – koloid

					– zawiesina – krystalizacja
45. 46.	Rozpuszczalność substancji w wodzie	2	– wyjaśnia pojęcie <i>rozpuszczalność substancji</i> – odczytuje rozpuszczalność substancji z wykresu rozpuszczalności – analizuje wykresy rozpuszczalności różnych substancji – wykonuje obliczenia z wykorzystaniem wykresów rozpuszczalności	Przykład 44. Jak obliczyć masę substancji rozpuszczanej potrzebnej do przygotowania roztworu nasyconego? Przykład 45. Jak obliczyć masę substancji, którą trzeba dodatkowo rozpuścić, aby przy wzroście temperatury roztwór pozostał nasycony?	– rozpuszczalność substancji – krzywa rozpuszczalności
47. 48. 49.	Stężenie procentowe roztworu	3	– definiuje pojęcie <i>stężenie procentowe roztworu</i> – wykonuje proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu, gęstość</i> – oblicza stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze (z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności)	Przykład 46. Jak obliczyć stężenie procentowe roztworu o podanej masie i znanej masie substancji rozpuszczonej? Przykład 47. Jak obliczyć stężenie procentowe roztworu o znanych masach substancji rozpuszczonej i rozpuszczalnika? Przykład 48. Jak obliczyć masę substancji rozpuszczonej w określonej masie roztworu o znanym stężeniu procentowym?	– stężenie procentowe roztworu – masa roztworu

				Przykład 49. Jak obliczyć stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze? Przykład 50. Jak obliczyć masę substancji rozpuszczanej w roztworze o określonym stężeniu i znanej gęstości?	
50.	Podsumowanie wiadomości o wodzie i roztworach wodnych	1			
51.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Woda i roztwory wodne</i>	1			
Tlenki i wodorotlenki (10 godzin lekcyjnych)					
52.	Tlenki metali i niemetalu	1	– wyjaśnia budowę tlenków, podaje ich wzory i nazwy – podaje sposoby otrzymywania tlenków – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach fizycznych oraz zastosowaniach wybranych tlenków – wyjaśnia pojęcie <i>katalizator</i>	Przykład 51. Jak ustalić nazwę tlenku na podstawie jego wzoru sumarycznego? Przykład 52. Jak ustalić wzór sumaryczny tlenku na podstawie jego nazwy?	– katalizator
53.	Elektrolity i nieelektrolity	1	– definiuje pojęcia: <i>elektrolity, nieelektrolity, wskaźniki</i> – bada przewodnictwo elektryczne różnych substancji rozpuszczonych w wodzie	Doświadczenie 31. Badanie zjawiska przewodzenia prądu	– wskaźniki – oranż metylowy

			– wymienia wskaźniki (fenoloftaleina, oranż metylowy, uniwersalny papierek wskaźnikowy) – bada wpływ różnych substancji na zmianę barwy wskaźników – określa odczyn roztworu (kwasowy, zasadowy, obojętny) – wskazuje na zastosowania wskaźników – rozróżnia doświadczalnie odczyn kwasowy i odczyn zasadowy substancji za pomocą wskaźników	elektrycznego przez wodne roztwory substancji Doświadczenie 32. Obserwacja zmiany barwy wskaźników w zależności od odczynu roztworu	– uniwersalny papierek wskaźnikowy – fenoloftaleina – elektrolity – nieelektrolity – odczyn roztworu
54.	Wzory i nazwy wodorotlenków	1	– opisuje budowę wodorotlenków – podaje wzory i nazwy wodorotlenków	Przykład 53. Jak ustalić nazwę wodorotlenku na podstawie jego wzoru sumarycznego? Przykład 54. Jak ustalić wzór sumaryczny wodorotlenku na podstawie jego nazwy?	– wodorotlenek – grupa wodorotlenowa
55.	Wodorotlenek sodu, wodorotlenek potasu	1	– zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków sodu i potasu – projektuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenek sodu – otrzymuje wodorotlenek sodu i bada jego właściwości – zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenków sodu i potasu – wyjaśnia pojęcie <i>tlenek zasadowy</i> – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań wodorotlenków sodu i potasu	Doświadczenie 33. Otrzymywanie wodorotlenku sodu w reakcji sodu z wodą Doświadczenie 34. Badanie właściwości wodorotlenku sodu	– wodorotlenek sodu – wodorotlenek potasu – tlenek zasadowy – zjawisko fizyczne egzoenergetyczne

56.	Wodorotlenek wapnia	1	– zapisuje wzór sumaryczny wodorotlenku wapnia – projektuje i wykonuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenek wapnia – zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku wapnia – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań wodorotlenku wapnia	Doświadczenie 35. Otrzymywanie wodorotlenku wapnia w reakcji tlenku wapnia z wodą	– woda wapienna – wapno palone – gaszenie wapna – wapno gaszone
57. 58.	Sposoby otrzymywania wodorotlenków trudno rozpuszczalnych w wodzie	2	– wyjaśnia różnicę między wodorotlenkiem a zasadą – podaje wzór i opisuje właściwości oraz zastosowania amoniaku – podaje przykłady zasad i wodorotlenków na podstawie analizy tabeli rozpuszczalności wodorotlenków – planuje i wykonuje doświadczenia otrzymywania wodorotlenków trudno rozpuszczalnych w wodzie – zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenków – opisuje właściwości i zastosowania amoniaku	Doświadczenie 36. Otrzymywanie wodorotlenku miedzi(II) i wodorotlenku glinu z odpowiednich chlorków i wodorotlenku sodu	– zasada – wodorek niemetalu – amoniak
59.	Proces dysocjacji elektrolitycznej zasad	1	– wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna (jonowa) – wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna (jonowa) zasad – zapisuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad – wyjaśnia, dlaczego wszystkie zasady barwią dany wskaźnik na taki sam kolor – wyróżnia zasady spośród roztworów innych substancji za pomocą wskaźników		– dysocjacja elektrolityczna (jonowa) – reakcja odwracalna – reakcja nieodwracalna – dysocjacja elektrolityczna (jonowa) zasad

			– wyjaśnia, dlaczego roztwory wodne zasad przewodzą prąd elektryczny		
60.	Podsumowanie wiadomości o tlenkach i wodorotlenkach	1			
61.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Tlenki i wodorotlenki</i>	1			

W związku z uszczupleniem przez MEN podstawy programowej, w rozkładzie materiału zmniejszyła się liczba godzin na realizację obowiązkowych zagadnień. Uzyskane w ten sposób dodatkowe godziny pozostają do dyspozycji nauczyciela w trakcie roku szkolnego. Zgodnie z założeniami MEN: *Ograniczony zakres treści nauczania – wymagań szczegółowych – da nauczycielom i uczniom więcej czasu na spokojniejszą i bardziej dogłębną realizację programów nauczania.*

Rozkład materiału uwzględnia zmiany z 2024 r. wynikające z uszczuplenia podstawy programowej.

Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.

Symbolem ^R oznaczono treści spoza podstawy programowej.

W ostatniej kolumnie drukiem wytłuszczonym zaznaczono obowiązkowe doświadczenia uczniowskie.

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
I. PIERWSZE SPOTKANIE Z FIZYKĄ (8 godzin lekcyjnych)			
Czym zajmuje się fizyka? - fizyka jako nauka doświadczalna - procesy fizyczne, zjawisko fizyczne - ciało fizyczne a substancja - pracownia fizyczna - przepisy BHP i regulamin pracowni fizycznej - system oceniania	1	- stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni fizycznej - akceptuje wymagania i sposób oceniania stosowany przez nauczyciela - klasyfikuje fizykę jako naukę przyrodniczą - podaje przykłady powiązań fizyki z życiem codziennym - rozdziela pojęcia: ciało fizyczne i substancja - wyodrębnia zjawiska fizyczne zachodzące w opisanej lub obserwowanej sytuacji (zob. I.2)	1. Zapoznanie z zasadami BHP. 2. Zapoznanie z systemem oceniania. 3. Dyskusja na temat miejsca fizyki wśród nauk przyrodniczych i jej związku z życiem codziennym. 4. Pokaz podstawowego wyposażenia pracowni fizycznej.
Wielkości fizyczne, jednostki i pomiary - wielkości fizyczne i ich pomiar - układ SI	1	- wyraża wielkości fizyczne w odpowiadających im jednostkach - przelicza jednostki czasu, takie jak sekunda, minuta, godzina (zob. II.3) - wykonuje prosty pomiar (np. długości, czasu) i podaje wynik w jednostkach układu SI - szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru długości - zapisuje wynik pomiaru w tabeli - przelicza wielokrotności i podwielokrotności – przedrostki: mikro-, mili-, centy-, hekto-, kilo-, mega- (zob. I.7)	1. Zapoznanie z układem SI. 2. Ćwiczenia uczniowskie (proste pomiary, np. długości, czasu).

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
Jak przeprowadzać doświadczenia • obserwacja • doświadczenie (eksperyment) • analiza danych • niepewność pomiarowa • cyfry znaczące	1	• przeprowadza wybrane obserwacje i doświadczenia, korzystając z ich opisów (zob. I.3) • opisuje przebieg doświadczenia lub pokazu • posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej (zob. I.5) • zapisuje wynik pomiaru zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących (zob. I.6) • przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania obserwacji, pomiarów i doświadczeń (zob. I.9) • wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania oraz wskazuje rolę użytych przyrządów (zob. I.4)	1. Ćwiczenia uczniowskie: wykonywanie prostych pomiarów – podręcznik: doświadczenie 1. 2. Niepewność pomiarowa, pomiar wielokrotny – podręcznik: doświadczenie 2. 3. Kształtowanie umiejętności pracy w grupie.
Rodzaje oddziaływań i ich wzajemność • rodzaje oddziaływań • skutki oddziaływań • wzajemność oddziaływań	1	• wymienia rodzaje oddziaływań i przykłady oddziaływań zachodzących w otoczeniu człowieka • bada i opisuje różne rodzaje oddziaływań • wskazuje przykłady, które potwierdzają, że oddziaływania są wzajemne • wymienia skutki oddziaływań • przewiduje skutki niektórych oddziaływań • przedstawia przykłady skutków oddziaływań w życiu codziennym • określa siłę jako miarę oddziaływań (zob. II.10)	1. Obserwowanie różnych rodzajów oddziaływań i ich klasyfikacja – podręcznik: doświadczenie 4. 2. Rozpoznawanie skutków oddziaływań w życiu codziennym. 3. Pokaz skutków oddziaływań (pokaz doświadczenia, filmu, programu komputerowego itp.).
Siła i jej cechy • siła • cechy siły • wielkość wektorowa • wielkość liczbowa (skalarna) • siłomierz	1	• określa siłę jako miarę oddziaływań • planuje doświadczenie związane z badaniami cech sił i wybiera właściwe narzędzia pomiaru • wymienia cechy siły • wyjaśnia, czym się różni wielkość fizyczna wektorowa od wielkości liczbowej (skalarnej) i wymienia przykłady tych wielkości fizycznych • stosuje pojęcie siły jako wielkości wektorowej (zob. II.10) • wskazuje wartość, kierunek i zwrot wektora siły (zob. II.10) • mierzy siłę za pomocą siłomierza i podaje wynik w jednostce układu SI • przedstawia graficznie siłę – rysuje wektor siły • zapisuje dane w formie tabeli • posługuje się pojęciem niepewności	1. Obserwowanie skutku działania siły – podręcznik: doświadczenie 5. 2. Wyróżnianie cechy siły na podstawie obserwacji – podręcznik: doświadczenie 6. 3. Wyznaczanie wartości siły za pomocą siłomierza (zob. II.18c) – podręcznik: doświadczenie 7. 4. Wyznaczanie wartości siły za pomocą własnoręcznie wykonanego siłomierza – podręcznik: doświadczenie 8.

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
		• zapisuje wynik pomiaru zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących (zob. I.6) • rozpoznaje różne rodzaje sił w sytuacjach praktycznych	
Siła wypadkowa i równoważąca • siła wypadkowa • siły równoważące się	1	• podaje cechy sił równoważących się • wyznacza wartości sił równoważących się za pomocą siłomierza oraz opisuje przebieg i wynik doświadczenia • przedstawia graficznie siły równoważące się i je opisuje (zob. II.12) • podaje przykłady sił równoważących się z życia codziennego • określa cechy siły wypadkowej • podaje przykłady sił wypadkowych z życia codziennego • dokonuje (graficznie) składania sił działających wzdłuż tej samej prostej (zob. II.12) • rozróżnia siły wypadkową i równoważącą	1. Obserwowanie równoważenia się sił – podręcznik: doświadczenie 9. 2. Wyznaczanie wypadkowej (składanie) sił działających wzdłuż tej samej prostej – podręcznik: przykłady, zbiór zadań. 3. Równoważenie się sił o różnych kierunkach – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).
Podsumowanie wiadomości o oddziaływaniach	1		1. Ćwiczenia uczniowskie (podręcznik, zeszyt ćwiczeń, prezentacje uczniowskie, doświadczenia). 2. Analiza tekstu: <i>Jak mierzone czas i jak mierzy się go obecnie.</i>
Sprawdzian wiadomości	1		
II. WŁAŚCIWOŚCI I BUDOWA MATERII (7 godzin lekcyjnych)			
Atomy i cząsteczki • atomy • cząsteczki • ^Rdyfuzja	1	• podaje przykłady świadczące o cząsteczkowej budowie materii (zob. V.1, V.8) • wyjaśnia zjawisko zmiany objętości cieczy w wyniku mieszania się na postawie doświadczenia modelowego • ^Rwyjaśnia, na czym polega zjawisko dyfuzji • ^Rpodaje przykłady zjawiska dyfuzji w przyrodzie i w życiu codziennym • ^Rdemonstruje zjawisko dyfuzji w cieczach i gazach	1. Obserwowanie mieszania się cieczy – podręcznik: doświadczenie 10. 2. Wykonanie doświadczenia modelowego wyjaśniającego zjawisko mieszania się cieczy – podręcznik: doświadczenie 11. 3. Obserwowanie zjawiska dyfuzji w cieczach – podręcznik: doświadczenie 12.
Oddziaływania międzycząsteczkowe • spójność	1	• informuje, że istnieją oddziaływania międzycząsteczkowe • wyjaśnia, czym się różnią siły spójności od sił przylegania • wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za	1. Obserwacja skutków działania sił spójności i przylegania – podręcznik: doświadczenie 13. 2. Pokaz napięcia powierzchniowego w przyrodzie – analiza zdjęć

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
• przyleganie • rodzaje menisków • zjawisko napięcia powierzchniowego na przykładzie wody		pomocą oddziaływań międzycząsteczkowych (sił spójności i przylegania) • opisuje powstawanie menisku • wymienia rodzaje menisków • na podstawie widocznego menisku danej cieczy w cienkiej rurce określa, czy większe są siły przylegania, czy siły spójności • opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego na wybranym przykładzie (zob. V.8) • posługuje się pojęciem napięcia powierzchniowego • opisuje znaczenie występowania napięcia powierzchniowego wody w przyrodzie	z podręcznika. 3. Obserwacja powierzchni wody w naczyniu – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne). 4. Zbadanie zjawisk związanych z napięciem powierzchniowym i siłami spójności: <i>Siły spójności. Tekturowa łódka</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).
Badanie napięcia powierzchniowego • zjawisko napięcia powierzchniowego na przykładzie wody • formowanie się kropli	1	• wyjaśnia kształt kropli wody (zob. V.8) • ilustruje działanie sił spójności i w tym kontekście tłumaczy formowanie się kropli (zob. V.8) • projektuje i wykonuje doświadczenie potwierdzające istnienie napięcia powierzchniowego wody (zob. V.9c) • wymienia czynniki, które obniżają napięcie powierzchniowe wody • informuje, jakie znaczenie w życiu człowieka ma zmniejszenie napięcia powierzchniowego wody	1. Wykazanie istnienia napięcia powierzchniowego wody (zob. V.9c) – podręcznik: doświadczenie 14. 2. Badanie napięcia powierzchniowego (zob. V.9c) – podręcznik: doświadczenie 15. 3. Badanie, od czego zależy kształt kropli (zob. V.8) – podręcznik: doświadczenie 16. 4. Badanie napięcia powierzchniowego w zależności od rodzaju cieczy – podręcznik: doświadczenie 17. 5. Zbadanie zjawisk związanych z napięciem powierzchniowym i siłami spójności w cieczach: <i>Napięcie powierzchniowe. Błona mydlana</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).
Stany skupienia. Właściwości ciał stałych, cieczy i gazów. • stan skupienia substancji • właściwości substancji w stałym stanie skupienia • właściwości cieczy • właściwości gazów	1	• informuje, że dana substancja może występować w trzech stanach skupienia (zob. IV.7, V.1) • podaje przykłady ciał stałych, cieczy, gazów • wymienia właściwości substancji znajdujących się w stałym stanie skupienia • podaje przykłady ciał plastycznych, sprężystych, kruchych • wyjaśnia, że podział na ciała sprężyste, plastyczne i kruche jest podziałem nieostrym • ^Rposługuje się pojęciem twardości minerałów • projektuje i wykonuje doświadczenia wykazujące właściwości ciał stałych • wymienia właściwości cieczy • posługuje się pojęciem: powierzchnia swobodnej cieczy	1. Obserwacja i opis właściwości ciał stałych (kształt, twardość, sprężystość, plastyczność, kruchość) – podręcznik: doświadczenie 18. 2. Badanie i opis właściwości cieczy (ściśliwość, powierzchnia swobodna) – podręcznik: doświadczenie 19. 3. Badanie i opis właściwości gazów – podręcznik: doświadczenie 20.

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
		- projektuje i wykonuje doświadczenia potwierdzające właściwości cieczy - wymienia właściwości substancji znajdujących się w gazowym stanie skupienia - porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów - analizuje różnice w budowie mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów - rozpoznaje na podstawie właściwości, w jakim stanie skupienia znajduje się substancja	
Masa a siła ciężkości - masa i jej jednostka - ciężar ciała - siła ciężkości (siła grawitacji) - schemat rozwiązywania zadań	1	- posługuje się pojęciem masy ciała - wyraża masę w jednostce układu SI - wykonuje działania na jednostkach masy (zamiana jednostek) - bada zależność wskazania siłomierza od masy obciążników - rozpoznaje proporcjonalność prostą (zob. I.8) - planuje doświadczenie związane z wyznaczaniem masy ciała za pomocą wagi laboratoryjnej - szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku wyznaczania masy danego ciała za pomocą szalkowej wagi laboratoryjnej - przelicza wielokrotności i podwielokrotności – przedrostki: mikro-, mili-, kilo-, mega-, przelicza jednostki masy i ciężaru - wyznacza masę ciała za pomocą wagi laboratoryjnej - posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej - zapisuje wynik pomiaru masy i obliczenia siły ciężkości (zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących) - rozdziela pojęcia: masa, ciężar ciała - posługuje się pojęciem siły ciężkości, podaje wzór na siłę ciężkości - stosuje schemat rozwiązywania zadań, rozróżniając dane i szukane - stosuje do obliczeń związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym - rozwiązuje zadania obliczeniowe z zastosowaniem wzoru na siłę ciężkości	1. Wyznaczanie ciężaru ciała za pomocą siłomierza – podręcznik: doświadczenie 21. 2. Schemat rozwiązywania zadań rachunkowych – podręcznik. 3. Obliczanie ciężaru ciała – podręcznik, zbiór zadań. 4. Obliczanie masy ciała – podręcznik: przykład 2.
Gęstość gęstość i jej jednostka	1	- posługuje się pojęciem gęstości ciała (zob. V.1) - wyraża gęstość w jednostce układu SI (zob. V.1) - wykonuje działania na jednostkach gęstości – zamiana jednostek (zob. I.7)	Wykazanie, że ciała zbudowane z różnych substancji różnią się gęstością – podręcznik: doświadczenie 22. 1. Przeliczanie jednostek gęstości – podręcznik: przykład 1.

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
w układzie SI		• wyjaśnia, dlaczego ciała zbudowane z różnych substancji mają różną gęstość • analizuje różnice gęstości substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów (zob. V.1) • posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania gęstości substancji • stosuje do obliczeń związek gęstości z masą i objętością (zob. V.2)	2. Obliczanie gęstości – podręcznik: przykład 2. 3. Przykłady rozwiązanych zadań z wykorzystaniem wzorów na gęstość oraz tabel gęstości – podręcznik, zbiór zadań.
Wyznaczanie gęstości	1	• wyznacza objętość dowolnego ciała za pomocą cylindra miarowego • planuje doświadczenie związane z wyznaczaniem gęstości ciał stałych i cieczy; mierzy: długość, masę, objętość cieczy • wyznacza gęstość substancji, z jakiej wykonano przedmiot o kształcie regularnym za pomocą wagi i linijki lub o nieregularnym kształcie za pomocą wagi, cieczy i cylindra miarowego (zob. V.9a) • rozwiązuje zadania, stosując do obliczeń związek między masą, gęstością i objętością ciał (zob. V.2) • wyznacza gęstość cieczy i ciał stałych na podstawie wyników pomiarów; wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych	1. Wyznaczanie gęstości substancji, z jakiej wykonano przedmiot w kształcie prostopadłościanu za pomocą wagi i linijki (zob. V.9a) – podręcznik: doświadczenie 23. 2. Wyznaczanie gęstości dowolnego ciała stałego (zob. V.9a) – podręcznik: doświadczenie 24. 3. Wyznaczanie gęstości cieczy (zob. V.9a) – podręcznik: doświadczenie 25. 4. Wyznaczanie gęstości piasku na podstawie pomiaru jego masy oraz objętości naczynia, w którym się on znajduje: <i>Wyznaczanie gęstości piasku</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).
Podsumowanie wiadomości o właściwościach i budowie materii	1		1. Ćwiczenia uczniowskie (podręcznik, zeszyt ćwiczeń, zbiór zadań). 2. Realizacja projektu: <i>Woda – białe bogactwo</i> .
Sprawdzian wiadomości	1		
III. HYDROSTATYKA I AEROSTATYKA (8 godzin lekcyjnych)			
Siła nacisku na podłoże. Parcie i ciśnienie • parcie (nacisk) • ciśnienie i jego jednostka w układzie SI	1	• wskazuje przykłady z życia codziennego obrazujące działanie siły nacisku • określa, co to jest parcie – siła nacisku • wyjaśnia, dlaczego jednostką parcia jest niuton • wyjaśnia pojęcie ciśnienia, wskazując przykłady z życia codziennego • bada, od czego zależy ciśnienie • wyraża ciśnienie w jednostce układu SI	1. Obserwowanie skutków działania siły nacisku – podręcznik: doświadczenie 27.

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
		- planuje i przeprowadza doświadczenie w celu zbadania zależności ciśnienia od siły nacisku i pola powierzchni - rozróżnia parcie i ciśnienie - posługuje się pojęciem siły parcia oraz pojęciem ciśnienia w cieczach i gazach wraz z jego jednostką (zob. V.3) - stosuje do obliczeń związek między ciśnieniem, siłą parcia i polem powierzchni (zob. V.3) - rozwiązuje zadania z zastosowaniem zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, rozróżnia dane i szukane	
Ciśnienie hydrostatyczne, ciśnienie atmosferyczne - ciśnienie hydrostatyczne - ciśnienie atmosferyczne - doświadczenie Torricellego - paradoks hydrostatyczny	1	- posługuje się pojęciem ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego (zob. V.4) - wykazuje doświadczalnie istnienie ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego (zob. V.9b) - bada, od czego zależy ciśnienie hydrostatyczne (zob. V.9d) - stosuje do obliczeń związek między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością (zob. V.6) - opisuje paradoks hydrostatyczny - opisuje doświadczenie Torricellego - opisuje znaczenie ciśnienia w przyrodzie i w życiu codziennym - wymienia nazwy przyrządów służących do pomiaru ciśnienia - wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za pomocą praw i zależności dotyczących ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego - rozwiązuje zadania rachunkowe z zastosowaniem wzoru na ciśnienie hydrostatyczne - przelicza wielokrotności i podwielokrotności – przedrostki: mili-, centy-, hekto-, kilo-, mega- (zob. I.7) - rozróżnia wielkości dane i szukane - wyodrębnia z tekstów i rysunków kluczowe informacje dotyczące ciśnienia (zob. I.1)	- Badanie zależności ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy (zob. V.9d) – podręcznik: doświadczenie 28. - Przeprowadzanie doświadczenia wykazującego istnienie ciśnienia atmosferycznego (zob. V.9b) – podręcznik: doświadczenie 29. - Analiza zadania rachunkowego z zastosowaniem wzoru na ciśnienie hydrostatyczne – podręcznik, zbiór zadań.

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
Prawo Pascala • prawo Pascala	1	• analizuje wynik doświadczenia i formułuje prawo Pascala • przeprowadza doświadczenie potwierdzające słuszność prawa Pascala, przestrzegając zasad bezpieczeństwa (zob. V.9d) • podaje przykłady zastosowania prawa Pascala • posługuje się prawem Pascala, zgodnie z którym zwiększenie ciśnienia zewnętrznego powoduje jednakowy przyrost ciśnienia w całej objętości cieczy lub gazu (zob. V.5)	1. Przeprowadzanie doświadczenia ilustrującego prawo Pascala dla cieczy i gazów (zob. V.9d) – podręcznik: doświadczenie 30.
Prawo Archimedesesa siła wyporu prawo Archimedesesa	2	• wskazuje przykłady występowania siły wyporu w życiu codziennym • wykazuje doświadczalnie od czego zależy siła wyporu • przedstawia graficznie siłę wyporu • wymienia cechy siły wyporu • dokonuje pomiaru siły wyporu za pomocą siłomierza (dla ciała wykonanego z jednorodnej substancji o gęstości większej od gęstości wody), zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz uwzględnieniem informacji o niepewności (zob. I.5)	1. Przeprowadzanie doświadczenia ilustrującego prawo Archimedesesa (zob. V.9e) – podręcznik: doświadczenie 31. 2. Badanie, od czego zależy siła wyporu (zob. V.9e) – podręcznik: doświadczenia 32 i 33. 3. Wyznaczanie siły wyporu bez użycia siłomierza: <i>Wyznaczanie siły wyporu</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).
Prawo Archimedesesa a pływanie ciał warunki pływania ciał	1	1. bada doświadczalnie warunki pływania ciał 2. podaje warunki pływania ciał 3. wyjaśnia warunki pływania ciał na podstawie prawa Archimedesesa (zob. V.7) 4. przedstawia graficznie wszystkie siły działające na ciało, które pływa w cieczy, tkwi w niej zanurzone lub tonie 5. opisuje przebieg i wynik przeprowadzonego doświadczenia (związanego z badaniem siły wyporu) (zob. V.9e) 6. opisuje praktyczne wykorzystanie prawa Archimedesesa w życiu człowieka	1. Badanie warunków pływania ciał – podręcznik: doświadczenia 34 i 35. 2. Przykłady rozwiązanych zadań – zeszyt ćwiczeń.
Podsumowanie wiadomości o hydrostatyce i aerostatyce	1		1. Ćwiczenia uczniowskie (podręcznik, zeszyt ćwiczeń, zbiór zadań). 2. Analiza tekstu: <i>Podciśnienie, nadciśnienie i próżnia</i> .

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
Sprawdzian wiadomości	1		
IV. KINEMATYKA (10 godzin lekcyjnych)			
Ruch i jego względność • ruch • względność ruchu • układ odniesienia • tor ruchu • droga	2	• wskazuje przykłady ciał będących w ruchu na podstawie obserwacji życia codziennego • wyjaśnia, na czym polega ruch ciała • wyjaśnia, na czym polega względność ruchu • podaje przykłady układów odniesienia • wyjaśnia na przykładach, kiedy ciało jest w spoczynku, a kiedy w ruchu względem ciał przyjętych za układy odniesienia • podaje przykłady względności ruchu we Wszechświecie • opisuje i wskazuje przykłady względności ruchu (zob. II.1) • wymienia elementy ruchu • wyróżnia pojęcia toru i drogi (zob. II.2) i wykorzystuje je do opisu ruchu • przelicza jednostki czasu, takie jak sekunda, minuta, godzina (zob. II.3) • podaje jednostkę drogi w układzie SI	1. Analizowanie przykładów dotyczących względności ruchu – podręcznik. 2. Omówienie względności ruchu. 3. Określanie elementów ruchu. 4. Badanie kształtu ruchu wentyla w dętce rowerowej w układzie związanym z jezdnią: <i>Jak porusza się punkt na okręgu?</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).
Ruch jednostajny prostoliniowy • ruch jednostajny prostoliniowy • prędkość	2	• odróżnia ruch prostoliniowy od ruchu krzywoliniowego • podaje przykłady ruchów: prostoliniowego i krzywoliniowego • projektuje i wykonuje doświadczenie związane z wyznaczaniem prędkości ruchu pęcherzyka powietrza w zamkniętej rurce wypełnionej wodą • zapisuje wyniki pomiaru w tabeli • opisuje przebieg i wynik przeprowadzonego doświadczenia • wyjaśnia, jaki ruch nazywany jest jednostajnym prostoliniowym – ruchem jednostajnym nazywa ruch, w którym droga przebyta w jednostkowych przedziałach czasu jest stała (zob. II.5) • posługuje się pojęciem prędkości do opisu ruchu • wyjaśnia, dlaczego prędkość w ruchu jednostajnym ma wartość stałą • oblicza wartość prędkości; zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych • podaje jednostkę prędkości w układzie SI • przelicza jednostki prędkości – przelicza wielokrotności	1. Obserwowanie ruchu jednostajnego prostoliniowego, pomiar drogi i czasu (zob. II.18b) – podręcznik: doświadczenie 36. 2. Sporządzanie wykresów: zależności prędkości i drogi od czasu na podstawie pomiarów, interpretacja wykresów – podręcznik. 3. Przedstawienie rozwiązane zadania rachunkowego z zastosowaniem wzoru na drogę – podręcznik, zbiór zadań. 4. Pomiar położenia w czasie – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: <i>(w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)</i>	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) <i>(w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)</i>
		i podwielokrotności • sporządza dla ruchu jednostajnego prostoliniowego wykres zależności drogi od czasu na podstawie wyników pomiaru – skaluje i opisuje osie, zaznacza punkty pomiarowe – i odczytuje dane z tego wykresu • rozpoznaje na podstawie danych liczbowych lub wykresu, że w ruchu jednostajnym prostoliniowym droga jest wprost proporcjonalna do czasu, posługuje się proporcjonalnością prostą (zob. I.8) • wyznacza wartość prędkości i drogę z wykresów zależności prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego oraz rysuje te wykresy na podstawie podanych informacji (zob. II.6), podaje przykłady ruchu jednostajnego • rozwiązuje zadania z zastosowaniem zależności między drogą, prędkością i czasem w ruchu jednostajnym	

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
Ruch prostoliniowy zmienny • ruch niejednostajny • prędkość chwilowa • prędkość średnia • ruch prostoliniowy jednostajnie przyspieszony • s droga w ruchu jednostajnie przyspieszonym • przyspieszenie • ruch jednostajnie opóźniony • prędkość końcowa ruchu	1	• odróżnia ruch niejednostajny (zmienny) od ruchu jednostajnego • rozróżnia pojęcia: prędkość chwilowa i prędkość średnia • posługuje się pojęciem ruchu niejednostajnego prostoliniowego • podaje przykłady ruchu niejednostajnego prostoliniowego • nazywa ruchem jednostajnie przyspieszonym ruch, w którym wartość prędkości rośnie w jednakowych przedziałach czasu o taką samą wartość (zob. II.7) • nazywa ruchem jednostajnie opóźnionym ruch, w którym wartość prędkości maleje w jednakowych przedziałach czasu o taką samą wartość (zob. II.7) • stosuje pojęcie przyspieszenia do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego (zob. II.8) • podaje jednostkę przyspieszenia w układzie SI • wyznacza wartość przyspieszenia wraz z jednostką (zob. II.8) • stosuje do obliczeń związki przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła: $v = a \cdot \Delta t$ (zob. II.8), oblicza prędkość końcową w ruchu jednostajnie przyspieszonym • wyznacza zmianę prędkości i przyspieszenie z wykresów zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (zob. II.9); rozpoznaje proporcjonalność prostą (zob. I.8) • zauważa, że przyspieszenie w ruchu jednostajnie zmiennym jest wielkością stałą • Ropisuje zależność drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym, gdy prędkość początkowa jest równa zero, rozpoznaje zależność rosnącą na podstawie wykresu • przelicza jednostki drogi, prędkości, przyspieszenia (zob. I.7)	1. Analizowanie ruchu jednostajnie przyspieszonego. 2. Analizowanie ruchu jednostajnie opóźnionego. 3. Analizowanie sporządzonych wykresów drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu na podstawie przykładu i danych z tabeli – podręcznik. 4. Przedstawienie rozwiązane zadania rachunkowego z zastosowaniem wzorów prędkości i przyspieszenia – podręcznik, zbiór zadań. 5. Analizowanie tekstu dotyczącego urządzeń do pomiaru przyspieszenia – podręcznik. 6. Wyznaczanie średniej prędkości marszu na podstawie pomiarów przebytej drogi i czasu marszu: <i>Wyznaczanie średniej prędkości marszu</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).
Badanie ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego • ruch prostoliniowy jednostajnie przyspieszony • przyspieszenie i prędkość końcowa poruszającego się ciała • droga (przyrosty drogi w kolejnych sekundach ruchu)	1	• planuje i przeprowadza doświadczenie związane z badaniem ruchu kulki swobodnie staczącej się po metalowych prętach z użyciem przyrządów analogowych lub cyfrowych i programu do analizy materiałów wideo – mierzy czas i długość • Rposługuje się wzorem: $s = \frac{at^2}{2}$ • Rwyznacza przyspieszenie ciała na podstawie wzoru $s = \frac{at^2}{2}$ • wyznacza prędkość końcową poruszającego się ciała • wyjaśnia, że w ruchu jednostajnie przyspieszonym bez prędkości początkowej odcinki drogi pokonywane w kolejnych sekundach mają się	1. Pomiar czasu i drogi z użyciem przyrządów analogowych lub cyfrowych i programu do analizy materiałów wideo (zob. II.18b) – podręcznik: doświadczenie 37. 2. Sprawdzenie, czy dany ruch jest ruchem jednostajnie przyspieszonym: <i>Badanie ruchu przyspieszonego</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
		do siebie jak kolejne liczby nieparzyste • rozwiązuje zadania rachunkowe z zastosowaniem wzorów na drogę, prędkość i przyspieszenie dla ruchu jednostajnie przyspieszonego • przelicza jednostki drogi, prędkości i przyspieszenia • analizuje ruch ciała na podstawie filmu	
Analiza wykresów ruchów prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie zmiennego	2	• wskazuje podobieństwa i różnice w ruchach: jednostajnym i jednostajnie przyspieszonym prostoliniowym • analizuje wykresy zależności drogi, prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnego • analizuje wykresy zależności prędkości, przyspieszenia i R_{drogi} od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego bez prędkości początkowej (zob. II.6, II.9) • analizuje wykres zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego z prędkością początkową, wyprowadza wzór na drogę • analizuje wykres zależności prędkości od czasu dla ruchu jednostajnie opóźnionego • analizuje wykresy zależności drogi, prędkości, przyspieszenia od czasu dla ruchów niejednostajnych • sporządza wykresy zależności drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu dla różnych rodzajów ruchu • odczytuje dane z wykresów opisujących ruch ciała • wyjaśnia, że droga w dowolnym ruchu jest liczbowo równa polu pod wykresem zależności prędkości od czasu • rozwiązuje zadania rachunkowe z zastosowaniem wzorów określających zależność drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchu jednostajnego i prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego	1. Zebranie i uporządkowanie wiadomości o ruchu jednostajnym i jednostajnie przyspieszonym prostoliniowym. 2. Analiza wykresów ruchów prostoliniowych – podręcznik.
Podsumowanie wiadomości z kinematyki	1		1. Ćwiczenia uczniowskie (podręcznik, zeszyt ćwiczeń, zbiór zadań). 2. Realizowanie projektu: <i>Prędkość wokół nas</i>.
Sprawdzian wiadomości	1		

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
V. DYNAMIKA (9 godzin lekcyjnych)			
Pierwsza zasada dynamiki Newtona – bezwładność - I zasada dynamiki - bezwładność	2	- rozpoznaje i nazywa siły, podaje ich przykłady w różnych sytuacjach praktycznych – siły ciężkości, sprężystości, nacisku, oporów ruchu (zob. II.11) - wyznacza i rysuje siłę wypadkową dla sił o jednakowych kierunkach (zob. II.12) ^Rwyznacza i rysuje siłę wypadkową dla sił o różnych kierunkach - opisuje i rysuje siły, które się równoważą (zob. II.12) - planuje i wykonuje doświadczenie w celu zilustrowania I zasady dynamiki - formułuje pierwszą zasadę dynamiki Newtona - wykazuje doświadczalnie istnienie bezwładności ciała - posługuje się pojęciem masy i wyjaśnia jej związek z bezwładnością ciała (zob. II.15) - analizuje zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki Newtona (zob. II.14) - wskazuje znane z życia codziennego przykłady bezwładności ciał	- Wyznaczanie kierunku wypadkowej dwóch sił działających wzdłuż różnych prostych – zeszyt ćwiczeń: doświadczenie. Doświadczenie ilustrujące I zasadę dynamiki (zob. II.18a) – podręcznik: doświadczenie 38. Badanie bezwładności ciał (zob. II.18a) – podręcznik: doświadczenie 39. - Obserwacja zjawiska bezwładności – podręcznik: doświadczenie 40. - Omówienie bezwładności ciał na przykładach znanych uczniom z życia. - Sprawdzenie prawdziwości I zasady dynamiki: <i>Bezwładność</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).
Druga zasada dynamiki Newtona - II zasada dynamiki Newtona - definicja jednostki siły	2	- projektuje i wykonuje doświadczenia wykazujące zależność przyspieszenia od siły i masy - formułuje treść drugiej zasady dynamiki Newtona - analizuje zachowanie się ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki Newtona (zob. II.15) - definiuje jednostkę siły w układzie SI (1 N) i posługuje się nią - stosuje do obliczeń związek między masą ciała, przyspieszeniem i siłą (zob. II.15); zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących (zob. I.6) - rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą na podstawie danych z tabeli; rozpoznaje proporcjonalność prostą (zob. I.8)	Wykazanie, że ciało pod działaniem stałej niezrównoważonej siły porusza się ruchem jednostajnie przyspieszonym (zob. II.18a) – podręcznik: doświadczenie 41. Badanie zależności przyspieszenia od masy ciała i siły działającej na to ciało (zob. II.18a) – podręcznik: doświadczenie 41. - Przedstawienie przykładów rozwiązanych zadań rachunkowych z zastosowaniem wzoru: $F = m \cdot a$ – podręcznik, zeszyt ćwiczeń. - Zbadanie zależności między siłą a przyspieszeniem układu ciężarków o stałej masie: <i>Spadkownica</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).
Swobodne spadanie ciał swobodne spadanie ciał	1	projektuje i przeprowadza doświadczenia badające swobodne spadanie ciał	- Badanie swobodnego spadku – podręcznik: doświadczenie 42. Badanie, od czego zależy czas swobodnego spadania (zob. II.18a) –

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
• czas swobodnego spadania ciał • przyspieszenie ziemskie • przyspieszenie grawitacyjne		• opisuje swobodne spadanie ciał jako przykład ruchu jednostajnie przyspieszonego pod wpływem siły grawitacji, z przyspieszeniem niezależnym od masy ciała (zob. II.16) • posługuje się pojęciem przyspieszenia ziemskiego • posługuje się pojęciem siły ciężkości i oblicza jej wartość (zob. II.17) • stosuje do obliczeń związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym (zob. II.17) • projektuje i wykonuje doświadczenie badające, od czego zależy czas swobodnego spadania ciała • rozwiązuje zadania rachunkowe dotyczące swobodnego spadania ciał	podręcznik: doświadczenia 43 i 44. 3. Analizowanie przykładu dotyczącego swobodnego spadania ciał – podręcznik.
Trzecia zasada dynamiki Newtona. Zjawisko odrzutu • III zasada dynamiki Newtona • zjawisko odrzutu	1	• podaje przykłady sił wzajemnego oddziaływania • planuje i przeprowadza doświadczenie ilustrujące III zasadę dynamiki • formułuje treść trzeciej zasady dynamiki Newtona • opisuje wzajemne oddziaływanie ciał, posługując się trzecią zasadą dynamiki Newtona (zob. II.13) • opisuje zjawisko odrzutu i jego zastosowanie w technice • demonstruje zjawisko odrzutu	1. Przeprowadzanie doświadczenia ilustrującego III zasadę dynamiki (zob. II.18a) – podręcznik: doświadczenia 45 i 46. 2. Przeprowadzanie doświadczenia obrazującego zjawisko odrzutu – podręcznik: doświadczenie 47.
Opory ruchu • siły oporu ruchu • tarcie statyczne • tarcie kinetyczne • opór powietrza	1	• posługuje się pojęciami: tarcie, opór powietrza (zob. II.11) • wykazuje doświadczalnie istnienie różnych rodzajów tarcia • wymienia sposoby zmniejszania lub zwiększania tarcia i opisuje znaczenie tarcia w życiu codziennym • planuje i przeprowadza doświadczenia obrazujące sposoby zmniejszania lub zwiększania tarcia • ^Rpodaje wzór na obliczanie siły tarcia • opisuje wpływ oporów ruchu na poruszające się ciała	1. Badanie zależności siły tarcia od rodzaju powierzchni trących – podręcznik: doświadczenie 48. 2. Obserwowanie urządzeń zmniejszających tarcie. 3. Analizowanie infografiki: <i>Tarcie a przemieszczanie się</i> – podręcznik. 4. Obserwowanie ruchu zsuwającego się ciała – podręcznik: doświadczenie 49. 5. Wyznaczenie siły tarcia statycznego i sprawdzenie, od czego zależy siła tarcia: <i>Od czego zależy siła tarcia</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).
Podsumowanie wiadomości z dynamiki	1		1. Ćwiczenia uczniowskie (podręcznik, zeszyt ćwiczeń, prezentacje uczniowskie, doświadczenia). 2. Analizowanie tekstu: <i>Czy opór powietrza zawsze przeszkadza sportowcom</i>.

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
Sprawdzian wiadomości	1		
VI. PRACA, MOC, ENERGIA (8 godzin lekcyjnych)			
Energia i praca • formy energii • praca • jednostka pracy	1	• podaje przykłady różnych form energii • posługuje się pojęciem pracy mechanicznej i wyraża ją w jednostce układu SI (zob. III.1) • stosuje do obliczeń związek pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana (zob. III.1) • ^Rwyjaśnia sposób obliczania pracy, gdy kierunek działającej na ciało siły nie jest zgodny z kierunkiem jego ruchu • wyjaśnia, kiedy praca jest równa jest zero	1. Przedstawienie przykładu rozwiązane zadania rachunkowego z zastosowaniem wzoru na pracę – podręcznik. 2. Analizowanie rozwiązanych zadań rachunkowych z zastosowaniem wzoru na pracę – podręcznik, zeszyt ćwiczeń.
Moc i jej jednostki • moc • jednostka mocy	1	• posługuje się pojęciem mocy i wyraża ją w jednostce układu SI (zob. III.2) • stosuje do obliczeń związek mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana (zob. III.2) • ^Rwyjaśnia, co oznacza pojęcie koń mechaniczny – 1 KM • posługuje się wzorem na obliczanie mocy chwilowej: $P = F \cdot v$ • wymienia przykładowe wartości mocy różnych urządzeń	1. Analizowanie wartości mocy niektórych urządzeń – podręcznik: tabela. 2. Przedstawienie przykładu rozwiązane zadania rachunkowego z zastosowaniem wzoru na moc – podręcznik, zeszyt ćwiczeń.
Energia potencjalna grawitacji i potencjalna sprężystości • energia mechaniczna • rodzaje energii mechanicznej • energia potencjalna grawitacji • jednostka energii • energia potencjalna sprężystości	1	• wykorzystuje pojęcie energii mechanicznej i wyraża ją w jednostkach układu SI; posługuje się pojęciami energii kinetycznej, potencjalnej grawitacji i sprężystości (zob. III.3) • bada, od czego zależy energia potencjalna grawitacji • opisuje wpływ wykonanej pracy na zmianę energii potencjalnej ciała • rozwiązuje zadania rachunkowe z zastosowaniem wzoru na energię potencjalną grawitacji • wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji (zob. III.4) • analizuje przemiany energii ciała podniesionego na pewną wysokość, a następnie upuszczonego • opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii potencjalnej grawitacji (zob. III.3)	1. Badanie, od czego zależy energia potencjalna grawitacji – podręcznik: doświadczenie 50. 2. Analizowanie rozwiązanych zadań rachunkowych z zastosowaniem wzoru na energię potencjalną – zeszyt ćwiczeń.
Energia kinetyczna, zasada zachowania energii mechanicznej • energia kinetyczna • układ izolowany	3	• posługuje się pojęciem energii kinetycznej i wyraża ją w jednostce układu SI (zob. III.3) • opisuje, od czego zależy energia kinetyczna • opisuje wpływ wykonanej pracy na zmianę energii kinetycznej ciała	1. Analizowanie przykładów obrazujących zasadę zachowania energii mechanicznej – podręcznik, zeszyt ćwiczeń. 2. Analizowanie zamiany energii potencjalnej na energię kinetyczną i odwrotnie (zeszyt ćwiczeń, zbiór zadań).

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
• zasada zachowania energii		• rozwiązuje zadania rachunkowe z zastosowaniem wzoru na energię kinetyczną • wyznacza zmianę energii kinetycznej (zob. III.4) • opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii (zob. III.3) • formułuje zasadę zachowania energii mechanicznej • ^Rwyjaśnia, jaki układ ciał nazywa się układem izolowanym (odosobnionym) • wykazuje słuszność zasady zachowania energii mechanicznej • formułuje zasadę zachowania energii i wykorzystuje ją do opisu zjawisk (zob. III.5) • podaje przykłady zasady zachowania energii mechanicznej	3. Obserwacja przemiany energii potencjalnej sprężystości w energię kinetyczną: <i>Samochodzik zabawka – przemiany energii</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne). 4. Obserwacja zmiany energii potencjalnej przy odbiciu od podłogi różnych piłeczek spadających z różnych wysokości: <i>Spadająca piłeczka</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).
Podsumowanie wiadomości o pracy, mocy, energii	1		1. Ćwiczenia uczniowskie (podręcznik, zeszyt ćwiczeń, prezentacje uczniowskie, doświadczenia). 2. Realizowanie projektu: <i>Statek parowy</i> .
Sprawdzian wiadomości	1		
VII. TERMODYNAMIKA (11 godzin lekcyjnych)			
Energia wewnętrzna i temperatura • energia wewnętrzna • temperatura • skale temperatur	1	• bada zmiany temperatury ciała w wyniku wykonania nad nim pracy, przestrzegając zasad bezpieczeństwa • wykonuje doświadczenie modelowe ilustrujące zachowanie się cząsteczek ciała w wyniku wykonania nad nim pracy • posługuje się pojęciem energii wewnętrznej i wyraża ją w jednostkach układu SI • analizuje jakościowo związek między średnią energią kinetyczną cząsteczek (ruch chaotyczny) i temperaturą (zob. IV.4) • posługuje się pojęciem temperatury (zob. IV.1) • posługuje się skalami temperatur: Celsjusza, Kelvina (zob. IV.2) • przelicza temperaturę w skali Celsjusza na temperaturę w skali Kelvina i odwrotnie (zob. IV.2) • planuje i wykonuje pomiar temperatury • dostrzega, że ciała o równej temperaturze pozostają w stanie równowagi termicznej (zob. IV.1)	1. Badanie, kiedy obserwujemy rozgrzewanie się ciał – podręcznik: doświadczenie 51. 2. Przeprowadzanie doświadczenia modelowego ilustrującego zmiany zachowania się cząsteczek ciała w wyniku wykonania nad ciałem pracy – podręcznik: doświadczenie 52. 3. Analizowanie infografiki: <i>Temperatury na Ziemi i we Wszechświecie</i> . 4. Analizowanie przeliczania stopni Celsjusza na kelwiny i odwrotnie – podręcznik, zeszyt ćwiczeń.
Zmiana energii wewnętrznej	3	• przeprowadza doświadczenie dotyczące zmian temperatury ciał w wyniku	1. Wykrywanie zmiany energii wewnętrznej ciała na skutek wykonanej

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
w wyniku pracy i przepływu ciepła • ciepło • jednostka ciepła • sposoby przekazywania ciepła • I zasada termodynamiki		wykonania pracy, przestrzegając zasad bezpieczeństwa • opisuje możliwość wykonania pracy przez ciało dzięki jego własnej energii wewnętrznej • bada wzrost energii wewnętrznej ciała wskutek przekazania energii w postaci ciepła • posługuje się pojęciem ciepła jako ilości energii wewnętrznej przekazanej między ciałami o różnych temperaturach bez wykonywania pracy • oznacza ciepło symbolem Q i wyraża je w jednostkach układu SI • opisuje, na czym polega cieplny przepływ energii pomiędzy ciałami o różnych temperaturach • analizuje jakościowo zmiany energii wewnętrznej spowodowane wykonaniem pracy i przekazywaniem energii w postaci ciepła • wskazuje, że energię układu (energiię wewnętrzną) można zmienić, wykonując nad nim pracę lub przekazując energię w postaci ciepła (zob. IV.3) • formułuje I zasadę termodynamiki: $\Delta E = W + Q$ • wskazuje, że nie następuje przekazywanie energii w postaci ciepła (wymiana ciepła) między ciałami o tej samej temperaturze (zob. IV.3)	pracy – podręcznik: doświadczenie 53. 2. Badanie wzrostu energii wewnętrznej wskutek przepływu ciepła (zob. IV.8b) – podręcznik: doświadczenie 54. 3. Doświadczenie ilustrujące wykonanie pracy przez rozprężający gaz – podręcznik: doświadczenie 55.
Sposoby przekazywania ciepła • przewodnictwo cieplne • konwekcja w cieczach i gazach • promieniowanie	2	• opisuje zjawisko przewodnictwa cieplnego (zob. IV.5) • rozróżnia materiały o różnym przewodnictwie cieplnym (zob. IV.5) • opisuje rolę izolacji cieplnej (zob. IV.5) • opisuje ruch cieczy i gazów w zjawisku konwekcji (zob. IV.6) • podaje przykłady i zastosowania zjawiska konwekcji • wykonuje i opisuje doświadczenie ilustrujące przekazywanie ciepła w wyniku promieniowania • podaje sposoby przekazywania ciepła (konwekcja, przewodnictwo, promieniowanie)	1. Obserwowanie przepływu ciepła w wyniku przewodnictwa – podręcznik: doświadczenie 56. 2. Badanie zjawiska przewodnictwa cieplnego różnych materiałów (zob. IV.8b) – podręcznik: doświadczenie 56. 3. <i>Jaka izolacja jest najlepsza</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne). 4. Przeprowadzenie doświadczenia obrazującego zjawisko konwekcji (zob. V.9c) – podręcznik: doświadczenia 57 i 58. 5. Obserwowanie przepływu ciepła w wyniku promieniowania – podręcznik: doświadczenie 59. 6. Wyznaczenie mocy dostarczonej wodzie ogrzewanej na kuchence: <i>Efektywność ogrzewania wody</i> – zeszyt ćwiczeń (zadanie doświadczalne).

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) (w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)
Zmiany stanów skupienia ciał • topnienie • krzepnięcie • parowanie • wrzenie • skraplanie • sublimacja • resublimacja	1	• obserwuje zmiany stanów skupienia wody: parowanie, skraplanie, topnienie i krzepnięcie • rozróżnia i opisuje zjawiska: topnienie, krzepnięcie, parowanie, skraplanie, wrzenie, sublimacja, resublimacja	1. Obserwowanie zmiany stanu skupienia wody (zob. IV.8a) – podręcznik: doświadczenie 62.
Topnienie i krzepnięcie • topnienie • ^Rciepło topnienia • krzepnięcie • ciała o budowie krystalicznej i ciała bezpostaciowe	1	• przeprowadza doświadczenie pokazujące zjawisko topnienia • rozróżnia i opisuje zjawiska topnienia i krzepnięcia jako procesy, w których dostarczenie energii w postaci ciepła nie powoduje zmiany temperatury (IV.7) • ^Rpostępuje się pojęciem ciepła topnienia i wyraża je w jednostkach układu SI; podaje wzór na ciepło topnienia • demonstruje zjawiska topnienia i krzepnięcia (zob. IV.8a) • porównuje topnienie kryształów i ciał bezpostaciowych • wyznacza temperaturę topnienia wybranej substancji • analizuje tabelę temperatur topnienia substancji • ^Rsporządza wykresy zależności temperatury od czasu ogrzewania (oziębienia) dla zjawisk topnienia i krzepnięcia • ^Rpostępuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania ciepła topnienia • ^Rrozwiązuje zadania rachunkowe z uwzględnieniem ciepła topnienia	1. Przeprowadzanie doświadczenia pokazującego proces topnienia (zob. IV.8a) — podręcznik: doświadczenie 63. 2. Wyznaczanie temperatury topnienia (zob. IV.8a) – podręcznik: doświadczenie 63. 3. Analizowanie wykresów zmian temperatury od czasu ogrzewania (oziębienia) dla zjawisk topnienia i krzepnięcia – podręcznik, zeszyt ćwiczeń, zbiór zadań.

Temat lekcji i główne treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Osiągnięcia ucznia Uczeń: <i>(w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)</i>	Procedury osiągania celów (prace eksperymentalno-badawcze, przykłady rozwiązanych zadań) <i>(w nawiasach zamieszczono odwołania do punktów podstawy programowej)</i>
Parowanie i skraplanie • parowanie • wrzenie • rciepło parowania • skraplanie	1	• rozróżnia i opisuje zjawiska parowania, skraplania i wrzenia • wyjaśnia, od czego zależy szybkość parowania • rpostuguje się pojęciem ciepła parowania, wyraża je w jednostkach układu SI, podaje wzór • przeprowadza doświadczenia pokazujące zjawiska parowania, wrzenia i skraplania (zob. IV.8a) • wyznacza temperaturę wrzenia wybranej substancji • analizuje zjawisko wrzenia danej substancji jako proces, w którym dostarczanie energii w postaci ciepła nie powoduje zmiany jej temperatury • analizuje tabelę temperatur wrzenia substancji • rpostuguje się tabelami wielkości fizycznych w celu odśledzenia ciepła parowania • rrozwiązuje zadania rachunkowe z uwzględnieniem ciepła parowania • bada zależność temperatury wrzenia substancji od ciśnienia na przykładzie wody	1. Przeprowadzanie doświadczenia pokazującego proces parowania (zob. IV.8a) – podręcznik: doświadczenie 64. 2. Przeprowadzanie doświadczenia pokazującego proces wrzenia (zob. IV.8a) – podręcznik: doświadczenie 65. 3. Badanie zależności temperatury wrzenia od ciśnienia – podręcznik: doświadczenie 66.
Podsumowanie wiadomości z termodynamiki	1		1. Ćwiczenia uczniowskie (podręcznik, zeszyt ćwiczeń, prezentacje uczniowskie, doświadczenia). 2. Analiza tekstu: <i>Dom pasywny, czyli jak zaoszczędzić na ogrzewaniu i klimatyzacji.</i>
Sprawdzian wiadomości	1		

Przedmiotowe zasady oceniania

Matematyka z kluczem

Klasa 7

Wymagania programowe

DZIAŁ I. PROPORCJONALNOŚĆ I PROCENTY

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	podaje proste przykłady wielkości wprost proporcjonalnych
2.	wyznacza wartość przyjmowaną przez wielkość wprost proporcjonalną w przypadku konkretnej zależności proporcjonalnej
3.	oblicza ułamek danej liczby całkowitej
4.	rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące obliczania ułamka danej liczby całkowitej
5.	przedstawia część wielkości jako procent tej wielkości w prostych przykładach
6.	oblicza, jaki procent danej liczby b stanowi liczba a
7.	interpretuje 100%, 50%, 25%, 10%, 1% danej wielkości jako całość, połowę, jedną czwartą, jedną dziesiątą, jedną setną część danej wielkości liczbowej
8.	zamienia ułamek dziesiętny na procent
9.	zamienia ułamek zwykły o mianowniku 2, 4, 5, 20, 25 na procent przez rozszerzenie ułamka
10.	zamienia procent wyrażony liczbą całkowitą na ułamek
11.	oblicza procent danej liczby w prostej sytuacji zadaniowej
12.	oblicza liczbę, gdy dany jest jej procent

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	stosuje podział proporcjonalny w prostych przykładach
2.	rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem obliczania ułamka danej liczby
3.	zamienia ułamek zwykły na procent przez dzielenie licznika ułamka przez mianownik
4.	zamienia procent na ułamek
5.	odczytuje dane przedstawione na diagramach procentowych
6.	rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem obliczania liczby z danego jej procentu
7.	zwiększa i zmniejsza liczbę o dany procent
8.	podaje w punktach procentowych różnicę między wielkościami wyrażonymi w procentach
9.	rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem zmniejszania i zwiększania liczby o dany procent
10.	rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem obliczeń procentowych w kontekście praktycznym

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem podziału proporcjonalnego
2.	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem obliczania ułamka danej liczby
3.	stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania trudniejszych problemów w kontekście praktycznym
4.	oblicza różnicę procentową między wielkościami wyrażonymi w procentach

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem obliczania, jaki procent danej liczby b stanowi liczba a
2.	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem obliczania liczby, gdy dany jest procent podanego procentu tej liczby
3.	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności również w przypadku wielokrotnego zwiększania lub zmniejszania danej wielkości o wskazany procent

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	oblicza stosunek długości odcinków powstałych z podziału wysokości w trójkącie równobocznym przez punkt przecięcia się tych wysokości, korzystając z własności wielokątów
2.	oblicza stosunek pól dwóch trójkątów powstałych z podziału danego trójkąta przez odcinek, którego jeden koniec jest wierzchołkiem trójkąta, a drugi leży na przeciwległym boku
3.	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem obliczania ułamka danej liczby
4.	stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania nietypowych problemów również w kontekście praktycznym
5.	określa nowe stężenie roztworu po zmianie zawartości jego składników

DZIAŁ II. POTĘGI

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	oblicza kwadraty i sześciany liczb naturalnych
2.	oblicza kwadraty i sześciany ułamków zwykłych i dziesiętnych oraz liczb mieszanych
3.	zapisuje potęgę o podstawie 10 lub potęgę o podstawie 0,1 w postaci liczby i odwrotnie
4.	określa znak potęgi
5.	rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem potęg
6.	zapisuje w postaci jednej potęgi iloczyny potęg o takich samych podstawach
7.	zapisuje w postaci jednej potęgi ilorazy potęg o takich samych podstawach
8.	zapisuje potęgę potęgi w postaci jednej potęgi
9.	stosuje prawa działań na potęgach do obliczania wartości prostych wyrażeń arytmetycznych

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	zapisuje liczbę będącą iloczynem jednakowych czynników w postaci potęgi
2.	oblicza wartości potęg liczb wymiernych o wykładnikach naturalnych
3.	mnoży potęgi o różnych podstawach i jednakowych wykładnikach, wykorzystując odpowiedni wzór
4.	dzieli potęgi o różnych podstawach i jednakowych wykładnikach, wykorzystując odpowiedni wzór
5.	odczytuje liczby w notacji wykładniczej
6.	zapisuje liczby w notacji wykładniczej
7.	porównuje liczby zapisane w notacji wykładniczej
8.	używa nazw dla liczb wielkich (do biliona)
9.	rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem notacji wykładniczej w kontekście praktycznym

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	porównuje liczby zapisane w postaci potęg
2.	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem potęg
3.	stosuje prawa działań na potęgach do obliczania wartości bardziej złożonych wyrażeń arytmetycznych
4.	stosuje zapis notacji wykładniczej w sytuacjach praktycznych

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	stosuje prawa działań dla wykładników ujemnych
2.	rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem notacji wykładniczej w kontekście praktycznym

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	dostrzega regularności kolejnych potęg liczb całkowitych i ułamków o liczniku 1 i formułuje wnioski
2.	szacuje duże liczby wyrażone w postaci potęgi liczby 2
3.	uzasadnia prawa działań na potęgach o wykładniku naturalnym
4.	oblicza potęgi o wykładniku całkowitym ujemnym

DZIAŁ III. PIERWIASTKI

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	oblicza wartość pierwiastka kwadratowego z liczby nieujemnej
2.	oblicza wartości prostych wyrażeń arytmetycznych, w których występują pierwiastki kwadratowe
3.	wyznacza liczbę podpierwiastkową, gdy dana jest wartość pierwiastka kwadratowego
4.	rozwiązuje proste zadania dotyczące pól kwadratów, wykorzystując pierwiastek kwadratowy
5.	rozróżnia pierwiastki wymierne i niewymierne
6.	oblicza wartość pierwiastka sześciennego z liczb ujemnych i nieujemnych
7.	oblicza wartości prostych wyrażeń arytmetycznych, w których występują pierwiastki sześciennie
8.	wyznacza liczbę podpierwiastkową, gdy dana jest wartość pierwiastka sześciennego
9.	stosuje pierwiastek sześcienny do rozwiązywania prostych zadań dotyczących objętości sześcianów

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych, w których występują pierwiastki kwadratowe, pamiętając o zasadach dotyczących kolejności wykonywania działań
2.	stosuje wzór na pierwiastek z iloczynu pierwiastków
3.	stosuje wzór na pierwiastek z ilorazu pierwiastków
4.	dodaje proste wyrażenia zawierające pierwiastki
5.	włącza czynnik pod znak pierwiastka
6.	wyłącza czynnik przed znak pierwiastka
7.	szacuje wielkość danego pierwiastka kwadratowego lub sześciennego
8.	usuwa niewymierność z mianownika

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	stosuje pierwiastek kwadratowy do rozwiązywania złożonych zadań tekstowych dotyczących pól kwadratów
2.	szacuje wielkość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki kwadratowe
3.	oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających pierwiastki kwadratowe, stosując własności działań na pierwiastkach
4.	porównuje liczby, stosując własności działań na pierwiastkach drugiego stopnia
5.	dodaje bardziej złożone wyrażenia zawierające pierwiastki
6.	wyznacza wartości bardziej złożonych wyrażeń arytmetycznych zawierających pierwiastki sześciennie
7.	stosuje pierwiastek sześcienny do rozwiązywania bardziej złożonych zadań dotyczących objętości sześcianów
8.	szacuje wielkość danego wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki sześciennie
9.	rozwiązuje zadania z wykorzystaniem potęg i pierwiastków

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	porównuje z daną liczbą wymierną wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki
2.	znajduje liczby wymierne większe lub mniejsze od wartości wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki
3.	rozwiązuje bardziej złożone zadania z wykorzystaniem potęg i pierwiastków
4.	podaje wartość liczby spełniającej równość zawierającą pierwiastki

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	oblicza pierwiastek kwadratowy z dużych liczb naturalnych korzystając z rozkładu liczby na czynniki pierwsze lub przez szacowanie
2.	rozwiązuje problemy z zastosowaniem działań na liczbach zawierających pierwiastki kwadratowe i sześciennie
3.	wyznacza wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających pierwiastki wyższych stopni
4.	usuwa pierwiastki wyższych stopni z mianownika ułamka
5.	zapisuje pierwiastek n -go stopnia z liczby nieujemnej a w postaci potęgi o podstawie a
6.	ustala ostatnią cyfrę zadanej potęgi liczby naturalnej nie większej niż 10

DZIAŁ IV. WYRAŻENIA ALGEBRAICZNE

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	rozpoznaje wyrażenie algebraiczne
2.	oblicza wartość liczbową prostego wyrażenia algebraicznego
3.	zapisuje zależności i rozwiązania w prostych zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych
4.	rozróżnia sumę, różnicę, iloczyn i iloraz zmiennych
5.	nazywa proste wyrażenia algebraiczne
6.	wskazuje wyrazy sumy algebraicznej
7.	podaje współczynniki liczbowe wyrazów uporządkowanej sumy algebraicznej
8.	wskazuje wyrazy podobne w sumie algebraicznej
9.	redukuje wyrazy podobne w sumie algebraicznej

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	rozpoznaje równe wyrażenia algebraiczne
2.	porządkuje wyrazy sumy algebraicznej
3.	dodaje proste sumy algebraiczne
4.	mnoży sumy algebraiczne przez liczby i zmienne
5.	zapisuje zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych jednej zmiennej
6.	zapisuje rozwiązania zadań w postaci wyrażeń algebraicznych
7.	wykorzystuje wyrażenia algebraiczne w zadaniach dotyczących obliczeń procentowych, w tym wielokrotnych podwyżek i obniżek cen
8.	rozwiązuje proste zadania tekstowe na porównywanie ilorazowe z wykorzystaniem procentów i wyrażeń algebraicznych
9.	wykorzystuje wyrażenia algebraiczne w prostych zadaniach geometrycznych

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	oblicza wartość liczbową bardziej złożonego wyrażenia algebraicznego
2.	zapisuje zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych kilku zmiennych
3.	zapisuje rozwiązania bardziej złożonych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych
4.	posługuje się wyrażeniami algebraicznymi przy zadaniach geometrycznych
5.	posługuje się wyrażeniami algebraicznymi przy zadaniach wymagających obliczeń pieniężnych
6.	nazywa i zapisuje bardziej złożone wyrażenia algebraiczne
7.	porządkuje wyrażenia algebraiczne
8.	odejmuje sumy algebraiczne, także w wyrażeniach zawierających nawiasy
9.	zapisuje związki między wielkościami za pomocą sum algebraicznych

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	porządkuje złożone iloczyny sumy algebraiczne przez liczby i zmienne
2.	wykorzystuje mnożenie sumy algebraicznej przez liczby i zmienne w bardziej złożonych zadaniach geometrycznych
3.	rozwiązuje bardziej złożone zadania tekstowe na porównywanie ilorazowe i różnicowe z wykorzystaniem procentów i wyrażeń algebraicznych

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	buduje wyrażenia algebraiczne będące uogólnieniem cyklicznie powtarzającej się zależności między wielkościami
2.	rozwiązuje nietypowe zadania związane z układaniem i zapisywaniem wyrażeń algebraicznych
3.	zamienia sumę kilku wyrażeń algebraicznych na iloczyn wyłączając wspólny czynnik przed nawias

DZIAŁ V. RÓWNANIA

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	odgaduje rozwiązanie prostego równania
2.	sprawdza, czy dana liczba jest rozwiązaniem równania
3.	rozpoznaje równania równoważne
4.	rozwiązuje proste równania liniowe z jedną niewiadomą metodą równań równoważnych
5.	oznacza niewiadomą i układa równanie wynikające z treści prostego zadania, rozwiązuje je i podaje odpowiedź

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	sprawdza liczbę rozwiązań równania
2.	rozwiązuje równania liniowe z jedną niewiadomą metodą równań równoważnych
3.	analizuje treść zadania i oznacza niewiadomą
4.	układa równania wynikające z treści zadania, rozwiązuje je i podaje odpowiedź
5.	rozwiązuje proste zadania tekstowe z treścią geometryczną za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą
6.	rozwiązuje proste zadania tekstowe z obliczeniami procentowymi za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą
7.	przekształca proste wzory, aby wyznaczyć wskazaną wielkość z wzorów geometrycznych
8.	przekształca proste wzory, aby wyznaczyć wskazaną wielkość z wzorów fizycznych

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	układa i rozwiązuje równanie do bardziej złożonego zadania tekstowego
2.	interpretuje rozwiązanie równania
3.	rozwiązuje równania, które po prostych przekształceniach wyrażeń algebraicznych sprowadzają się do równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą
4.	rozwiązuje zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą
5.	rozwiązuje zadania geometryczne za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą
6.	rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące obliczeń procentowych za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	analizuje liczbę rozwiązań prostego równania zawierającego potęg i pierwiastki
2.	rozwiązuje równania liniowe z jedną niewiadomą o podniesionym stopniu trudności, także zawierających nawiasy wewnętrzne
3.	rozwiązuje równanie, które jest iloczynem czynników liniowych
4.	rozwiązuje zadania tekstowe o podniesionym stopniu trudności za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą
5.	rozwiązuje zadania geometryczne o podniesionym stopniu trudności za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą
6.	rozwiązuje zadania tekstowe o podniesionym stopniu trudności dotyczące obliczeń procentowych za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą
7.	przy rozwiązywaniu zadania tekstowego przekształca wzory, aby wyznaczyć zadaną wielkość we wzorach fizycznych
8.	przy przekształcaniu wzorów podaje konieczne założenia

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	podaje kilka rozwiązań prostych równań liniowych z dwiema niewiadomymi
2.	rozwiązuje równanie zapisane w postaci iloczynu kilku czynników równych zero
3.	rozwiązuje zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą dotyczące dziesiętkowego zapisu liczb kilkucyfrowych
4.	rozwiązuje zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą dotyczące stężenia roztworu

DZIAŁ VI. TRÓJKĄTY PROSTOKĄTNE

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	zapisuje zależności pomiędzy bokami trójkąta prostokątnego
2.	oblicza długość jednego z boków trójkąta prostokątnego, mając dane długości dwóch pozostałych boków
3.	oblicza pole jednego z kwadratów zbudowanych na bokach trójkąta prostokątnego, mając dane pola dwóch pozostałych kwadratów
4.	stosuje w prostych przypadkach twierdzenie Pitagorasa do obliczania obwodów i pól prostokątów
5.	rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa
6.	oblicza długość przekątnej kwadratu, mając dane długość boku kwadratu lub jego obwód
7.	oblicza wysokość trójkąta równobocznego, mając daną długość jego boku

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	stosuje twierdzenie Pitagorasa do rozwiązywania prostych zadań dotyczących czworokątów
2.	stosuje wzory na pole trójkąta, prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu, trapezu
3.	stosuje w prostych sytuacjach wzory na pola figur do wyznaczania długości odcinków
4.	oblicza długość boku kwadratu, mając daną długość jego przekątnej
5.	stosuje poznane wzory do rozwiązywania prostych zadań tekstowych
6.	oblicza długość boku trójkąta równobocznego, mając daną jego wysokość
7.	oblicza pole i obwód trójkąta równobocznego, mając dane długość boku lub wysokość
8.	wyznacza długości pozostałych boków trójkąta o kątach 45° , 45° , 90° lub 30° , 60° , 90° , mając daną długość jednego z jego boków
9.	stosuje własności trójkątów o kątach 45° , 45° , 90° lub 30° , 60° , 90° do rozwiązywania prostych zadań tekstowych

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	stosuje w złożonych przypadkach twierdzenie Pitagorasa do obliczania obwodów i pól prostokątów
2.	rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa
3.	stosuje twierdzenie Pitagorasa do rozwiązywania zadań dotyczących czworokątów
4.	oblicza długość boku trójkąta równobocznego o danym polu
5.	stosuje wzory na pola figur do wyznaczania długości odcinków
6.	oblicza długości odcinków i pola figur, dzieląc figury na części lub uzupełniając je

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa
2.	stosuje twierdzenie Pitagorasa do rozwiązywania zadań o podwyższonym stopniu trudności dotyczących czworokątów
3.	stosuje poznane wzory do rozwiązywania zadań tekstowych o podwyższonym stopniu trudności
4.	stosuje własności trójkątów o kątach 45° , 45° , 90° lub 30° , 60° , 90° do rozwiązywania zadań tekstowych o podwyższonym stopniu trudności
5.	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa w kontekście praktycznym
6.	wyprowadza poznane wzory

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	określa rodzaj trójkąta na podstawie długości jego boków
2.	rozwiązuje trudniejsze zadania, wykorzystując własności wielokątów foremnych, np.: sześciokąta, ośmiokąta
3.	rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie długości przekątnych w sześciianie i prostopadłościanie

DZIAŁ VII. UKŁAD WSPÓŁRZĘDNYCH

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	przerysowuje figury narysowane na kartce w kratkę
2.	rysuje odcinki równoległe w różnych położeniach na kartce w kratkę
3.	rysuje prostokątny układ współrzędnych
4.	odczytuje współrzędne punktów zaznaczonych w układzie współrzędnych
5.	zaznacza punkty w układzie współrzędnych
6.	oblicza długość narysowanego odcinka, który biegnie po liniach kratek w układzie współrzędnych
7.	rozpoznaje w układzie współrzędnych odcinki równej długości
8.	rozpoznaje w układzie współrzędnych odcinki równoległe
9.	wykonuje proste obliczenia dotyczące pól prostokątów, mających boki na liniach kratowych
10.	dokonuje podziału prostych wielokątów na mniejsze wielokąty o bokach na liniach kratowych w układzie współrzędnych, aby obliczyć ich pole

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	rysuje odcinki prostopadłe w różnych położeniach na kartce w kratkę
2.	oblicza długość narysowanego odcinka, którego końce są danymi punktami kratowymi w układzie współrzędnych
3.	wykonuje proste obliczenia dotyczące pól wielokątów, mając dane współrzędne ich wierzchołków
4.	rozpoznaje w układzie współrzędnych odcinki prostopadłe
5.	znajduje środek odcinka, którego końce mają dane współrzędne (całkowite lub wymierne)
6.	oblicza długość odcinka, którego końce są danymi punktami kratowymi w układzie współrzędnych
7.	dla danych punktów kratowych A i B znajduje inne punkty kratowe należące do prostej AB
8.	na podstawie odległości między punktami ocenia, czy leżą one na jednej prostej

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	rysuje figury na kartce w kratkę zgodnie z instrukcją
2.	rozpoznaje figury na kartce w kratkę, których wierzchołki są danymi punktami kratowymi
3.	wyznacza położenie brakującego wierzchołka zadanej figury na kartce w kratkę
4.	uzupełnia wielokąty do większych wielokątów, aby obliczyć pole
5.	rysuje w układzie współrzędnych figury o podanych współrzędnych wierzchołków

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	znajduje w układzie współrzędnych wśród danych punktów kratowych figury o podanych własnościach
2.	w złożonych przypadkach oblicza pola wielokątów, mając dane współrzędne ich wierzchołków
3.	uzupełnia wierzchołki wielokąta podając ich współrzędne, aby wielokąt spełniał określone warunki w układzie współrzędnych
4.	znajduje współrzędne drugiego końca odcinka, gdy dane są jeden koniec i środek

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	rozpatruje wszystkie przypadki położenia czwartego wierzchołka równoległoboku, jeśli dane trzy wierzchołki są punktami kratowymi
2.	rozpatruje wszystkie przypadki położenia pozostałych wierzchołków kwadratu, jeśli dane wierzchołki jednego z boków są punktami kratowymi
3.	analizuje położenie punktów kratowych równooddalonych od początku układu współrzędnych i określa zależność między ich współrzędnymi

Wymagania edukacyjne

KLASA 7

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
1. Lekcje z komputerem i internetem				
1.1	Pracownia i komputery	Regulamin pracowni. Rozwój komputerów. Budowa komputera. Hardware. Software.	2	- zna zasady korzystania z pracowni komputerowej - opisuje budowę komputera i system operacyjny
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - wykorzystuje ustawienia systemu Windows do określenia parametrów komputera
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - klasyfikuje programy komputerowe pod względem przeznaczenia
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - porównuje i ocenia parametry komputerów, stosuje odpowiednie jednostki
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - opisuje i wykorzystuje inne systemy operacyjne (Mac OS, Android, Linux)
1.2	Czy masz 1101 lat	Reprezentacja danych. Systemy liczbowe: dziesiętny, dwójkowy i szesnastkowy. Bity i bajty. Korzystanie z Kalkulatora (widok programisty). Sposoby kodowania tekstu.	2	- zna zasady tworzenia zapisu dwójkowego - posługuje się pojęciami bit i bajt
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - wykorzystuje Kalkulator do konwersji liczb między systemami dziesiętnym i dwójkowym
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - zna sposoby zamiany liczby dziesiętnej na dwójkową i odwrotnie i posługuje się nimi
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - sprawnie zamienia liczby dziesiętne na dwójkowe i odwrotnie - zna szesnastkowy sposób zapisu liczb - wyjaśnia sposób kodowania tekstu (ASCII i UNICODE)
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - sprawnie wykonuje operacje na liczbach dwójkowych i szesnastkowych - przedstawia symboliczny zapis pozycyjny o wybranej podstawie

AUTORZY: W. Jochemczyk, I. Krajewska-Kranas, W. Kranas, M. Wyczółkowski

PSO

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
1.3	Jak działa sieć	Rozwój internetu. Struktura internetu. Komunikacja między komputerami – protokół TCP/IP. Rodzaje adresów. Rola serwerów w sieci. Badanie czasu przebiegu polecenia i prędkości łącza.	2	• potrafi wyjaśnić rolę protokołu TCP/IP • potrafi opisać znaczenie adresów IP urządzeń włączonych do sieci
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • potrafi sprawdzić adres IP komputera • potrafi opisać rolę urządzeń sieciowych (serwery, routery, komputery klienckie)
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • potrafi wyjaśnić znaczenie protokołów http, HTTPS, FTP, SMTP
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • potrafi opisać przeznaczenie i działanie serwerów DNS • potrafi sprawdzić, jakie jest opóźnienie w przesyłaniu danych między komputerami (polecenie PING)
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • potrafi przeprowadzić test prędkości łącza internetowego • potrafi opisać etapy powstawania internetu • wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania
1.4	W chmurze	Zalety i wady pracy w chmurze. Wykorzystywanie konta Google do pracy w chmurze. Obsługa Dysku Google.	2	• potrafi wyjaśnić, na czym polega praca w chmurze • potrafi wymienić wady i zalety pracy w chmurze
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • potrafi wysłać pliki na Dysk Google • potrafi pobrać pliki z Dysku Google
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • tworzy foldery na Dysku Google. • usuwa pliki i foldery z Dysku Google
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • zna inne usługi dostępne w ramach konta Google
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej, • swobodnie korzysta z usług w ramach konta Google, używając urządzeń mobilnych

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
1.5	Wspólne dokumenty	Wspólna praca z dokumentami Google i Dyskiem Google. Metody udostępniania dokumentów. Zasady netykiety. Kompetencje informatyczne w różnych zawodach. Licencje na oprogramowanie i zasoby w sieci. Słowniczek sieciowy.	2	- zna zasady netykiety - włącza się do pracy ze wspólnymi dokumentami
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - opisuje kompetencje informatyczne przydatne w różnych zawodach
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - potrafi zainicjować pracę nad wspólnym dokumentem - wymienia rodzaje licencji na oprogramowanie
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - kieruje pracą nad wspólnym dokumentem - udostępnia dokument i przyznaje uprawnienia użytkownikom - sprawnie posługuje się terminami związanymi z pracą w sieci
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - wyjaśnia innym uczniom sposoby pracy nad wspólnym dokumentem - tworzy i udostępnia różne rodzaje wspólnych dokumentów
1.6	Multimedialna prezentacja	Wykonanie prezentacji typu Pecha Kucha. Opracowanie wzorca. Wypełnianie slajdów. Przygotowanie pokazu. Prowadzenie prezentacji.	2	pracuje nad tworzeniem prezentacji multimedialnej
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - przygotowuje prezentację multimedialną zawierającą teksty, obrazy i dźwięki
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - potrafi doskonalić i ocenić prezentację
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - organizuje pracę zespołową nad wspólną prezentacją - sprawnie przygotowuje się do prowadzenia prezentacji
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - umiejętnie prowadzi wspólną prezentację - wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
2. Lekcje z grami				
2.1	Duszek w labiryncie	Wykorzystanie zdobytych umiejętności do utworzenia gry polegającej na przeprowadzeniu duszka przez labirynt. Wybieranie optymalnych poleceń w Scratchu.	2	• tworzy nowy projekt w Scratchu • wstawia tło z pliku
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • programuje sterowanie duszkiem
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • wykorzystuje instrukcję warunkową do zaprogramowania poruszania się duszka po labiryncie
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • definiuje nowy blok, który uwzględni dojście duszka do końca labiryntu
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • eksperymentuje, dobierając inne parametry projektu • analizuje podobne projekty zamieszczone w serwisie Scratch
2.2	Dodatki do gry	Wykorzystanie zdobytych umiejętności do rozbudowania gry o zbieranie skarbów, latającą przeszkodę i naliczanie punktów. Układanie eleganckich skryptów w Scratchu.	2	• uruchamia grę z poprzedniej lekcji • dodaje dodatkowe duszki
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • oprogramowuje warunki początkowe duszków skarbów i przeszkody
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • oprogramowuje zmiany wartości punktów w grze
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • oprogramowuje interakcję duszka ze skarbami i przeszkodą
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • eksperymentuje, dobierając kolejne dodatki do projektu • analizuje podobne projekty zamieszczone w serwisie Scratch

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
2.3	Gra w papier, kamień, nożyce	Zasady gry. Przenoszenie tradycyjnej gry towarzyskiej na komputer. Programowanie gry z komputerem jako przeciwnikiem w Scratchu.	2	• tworzy nowy projekt w Scratchu • tworzy nowe duszki z plików zewnętrznych
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • z pomocą podręcznika planuje przeniesienie gry na komputer • stosuje zmienne
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • wykorzystuje komunikaty
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • wykorzystuje zdarzenia • wykorzystuje losowość
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • eksperymentuje, dobierając inne parametry projektu • analizuje podobne projekty zamieszczone w serwisie Scratch
2.4	Dodatki do gry	Wykorzystanie zdobytych umiejętności do rozbudowania gry o planszę tytułową, pomoc tekstową, zliczanie punktów i zamianę tekstu na głos. Realizacja założeń w Scratchu.	2	• uruchamia grę z poprzedniej lekcji • przygotowuje ilustrację w edytorze grafiki lub znajduje w internecie • wstawia plik na scenę jako tło
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • z pomocą nauczyciela tworzy pomoc do gry
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • projektuje i realizuje zliczanie punktów w grze
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • projektuje i realizuje dodanie planszy tytułowej
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • testuje działanie gry • dopracowuje szczegóły gry • analizuje podobne projekty zamieszczone w serwisie Scratch

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
3. Lekcje z algorytmami				
3.1	Euklides zakodowany	Sposoby znajdowania NWD. Algorytm Euklidesa. Zapisywanie algorytmu: zapis słowny, schemat blokowy, pseudokod, zapis w języku programowania. Realizacja algorytmu w Scratchu.	2	poprawnie opisuje algorytm Euklidesa w wersji z odejmowaniem
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - wyjaśnia pojęcia algorytmu i schematu blokowego
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - zapisuje algorytm Euklidesa w postaci planu działań lub pseudokodu
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - realizuje algorytm Euklidesa w Scratchu
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - analizuje realizację algorytmu Euklidesa i dostrzega jego niedostatki - wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania
3.2	Liczby pierwsze, liczby parzyste, liczby...	Wykorzystanie operacji modulo do sprawdzania parzystości liczby. Znajdowanie liczb pierwszych z podanego zakresu. Realizacja algorytmów w Scratchu.	2	z pomocą nauczyciela korzysta z operacji modulo
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - sprawdza parzystość i pierwszość liczby
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - do realizacji algorytmu w Scratchu wykorzystuje instrukcję warunkową
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - do realizacji algorytmu w Scratchu wykorzystuje pętle powtarzaj i powtarzaj aż (...) - znajduje liczby pierwsze z podanego zakresu
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - eksperymentuje, dobierając inne parametry projektu - analizuje podobne projekty zamieszczone w serwisie Scratch - wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
3.3	Przesiewanie liczb pierwszych	Algorytm sita Eratostenesa – kolejne kroki odsiewania. Optymalizacja algorytmu. Realizacja algorytmu w Scratchu.	2	opisuje algorytm sita Eratostenesa
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - przedstawia algorytm sita Eratostenesa i rozumie pojęcie optymalizacji algorytmu
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - z pomocą nauczyciela realizuje sito Eratostenesa w Scratchu
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - samodzielnie realizuje algorytm w Scratchu
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - realizuje sito Eratostenesa z wizualizacją odsiewania kolejnych liczb - wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania
3.4	Zakręt za zakrętem	Rekurencja. Rekurencyjne rysowanie wielokątów i gwiazd. Zmiana parametrów w wywołaniu rekurencyjnym. Sposoby tworzenia skryptów rekurencyjnych w Scratchu.	2	opisuje, na czym polega rekurencja
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - realizuje proste bloki wykorzystujące rekurencję
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - odpowiednio formułuje i wykorzystuje warunek zatrzymania rekurencji
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - analizuje budowę i działanie skryptów rekurencyjnych
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - tworzy własne konstrukcje rekurencyjne - wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
3.5	Wieża Hanoi	Problem wież Hanoi. Rekurencyjne rozwiązanie problemu. Analiza skryptu w zrealizowanego w Scratchu.	2	• opisuje, na czym polega problem wież Hanoi
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • opisuje rekurencyjne rozwiązanie problemu
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • analizuje skrypt rekurencyjny z rozwiązaniem problemu w Scratchu
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • buduje skrypt rekurencyjny z rozwiązaniem problemu w Scratchu
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • określa złożoność obliczeniową rozwiązania problemu (liczbę działań w zależności od liczby kręgów) • wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania
3.6	Porządkowanie przez zliczanie	Sortowanie przez zliczanie. Realizacja algorytmu w Scratchu. Klonowanie duszków.	2	• z pomocą nauczyciela omawia na konkretnym przykładzie algorytm sortowania przez zliczanie
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • wykorzystywać losowość w tworzeniu duszków w Scratchu
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • tworzy nowe duszki przez klonowanie • ustala parametry sklonowanych duszków
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • wykorzystuje własne bloki w realizacji algorytmu
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • eksperymentuje, dobierając inne parametry projektu • analizuje podobne projekty zamieszczone w serwisie Scratch

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
3.7	Wybieranie, sortowanie	Sortowanie przez wybieranie. Realizacja algorytmu wybierania prostego w Scratchu. Inne metody sortowania.	2	• przedstawia na prostym przykładzie algorytm sortowania przez wybieranie
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • przedstawia wybrany zapis algorytmu sortowania przez wybieranie
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • z pomocą nauczyciela realizuje algorytm sortowania przez wybieranie w Scratchu
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • samodzielnie realizuje algorytm sortowania przez wybieranie w Scratchu
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • porównuje i ocenia różne algorytmy sortowania • wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania
3.8	Euklides poprawiony	Algorytm Euklidesa z wykorzystaniem reszty. Realizacja algorytmu w środowisku Blockly. Zapis algorytmu w tekstowym języku programowania.	2	• opisuje algorytm Euklidesa z resztą
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • przedstawia wybrany sposób zapisu algorytmu
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • z pomocą nauczyciela realizuje algorytm Euklidesa z resztami w środowisku Blockly • rozumie różnicę między obiema wersjami algorytmu
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • samodzielnie realizuje algorytm Euklidesa z resztami w środowisku Blockly • analizuje zapis algorytmu w tekstowym języku programowania
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • realizuje algorytm w tekstowym języku programowania • wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
4. Lekcje z edytorem tekstu				
4.1	Pisz sprawnie i ładnie	Podstawowe zasady wpisywania tekstu w edytorze. Praca z gotowym tekstem – poprawianie błędów, twarda spacja, formatowanie.	2	- wpisuje do edytora tekst wybranego przykładu - zapisuje plik
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - otwiera plik do edycji - ręcznie poprawia błędy - stosuje podstawowe sposoby formatowania tekstu
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - wymienia i stosuje zasady edycji, formatowania i estetycznego przygotowania tekstu - starannie przepisuje tekst - poprawia błędy z użyciem słownika w edytorze - przygotowuje tekst do wydruku
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - samodzielnie stosuje podstawowe zasady pracy z edytorem tekstu i wprowadzone dotychczas sposoby formatowania tekstu - potrafi korzystać ze sprawdzania pisowni w dokumencie, słownika wbudowanego w edytor i systemu podpowiedzi - samodzielnie pracuje nad dokumentem, realizuje własne założenia
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania - samodzielnie odkrywa i stosuje dodatkowe sposoby formatowania

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
4.2	Jak to się pisze	Stosowanie podstawowego słownictwa informatycznego. Stosowanie różnorodnych sposobów pracy z tabelami w edytorze tekstu.	2	• stosuje podstawowe słownictwo informatyczne • stosuje podstawowe zasady pracy z tabelami – wstawianie, wypełnianie treścią
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • stosuje słownictwo, związane z informatyką, technologią informacyjną i szeroko rozumianą obecnością komputerów w codziennym życiu • stosuje poznane sposoby pracy z tabelami – dostosowywanie, formatowanie • rozumie pojęcia potrzebne do codziennej pracy z komputerem
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • samodzielnie przygotowuje plik zawierający tabelę – stosuje potrzebne techniki formatowania, zaznaczania, przygotowania do wydruku, przekształca tekst na tabelę • korzysta ze wskazanych źródeł informacji związanych ze stosowaniem technologii informacyjnej
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • stosuje zaawansowane słownictwo związane z technologią informacyjną i szeroko rozumianą obecnością komputerów w codziennym życiu • używa zaawansowanych technik wyszukiwania, zamiany elementów tekstu, przekształcania tekstu na tabelę, formatowania • potrafi ocenić rozwój języka informatycznego
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania • samodzielnie odkrywa nowe możliwości pracy z tabelami • posługuje się zaawansowanym informatycznym słownictwem • jest aktywny na lekcji i pomaga innym

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
4.3	Kształty poezji	Zaawansowane formatowanie. Rozplanowanie tekstu na stronie. Dobranie sposobu formatowania do charakteru i wyglądu tekstu. Ilustrowanie tekstu. Nagłówki i stopki.	2	• stosuje tabulatory dostępne w edytorze • stosuje podstawowe sposoby wyrównania tekstu • stosuje układ kolumnowy tekstu • stosuje wyróżnienia w tekście (tytuł, wybrane słowa) • ilustruje tekst gotową grafiką znaną w sieci
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • ilustruje tekst wykonanymi przez siebie obrazkami • osadza grafikę w tekście – zmienia rozmiar obrazka, wprowadza obramowanie, ustawia „równo z tekstem” • stosuje podstawowe sposoby formatowania, rozplanowuje tekst na stronie, dobiera czcionki, stosuje wyróżnienia w tekście, pracuje z nagłówkiem i stopką
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • formatuje akapity „z linijki” (wcięcia akapitów, ustawienie marginesów akapitów) w połączeniu z odpowiednim wyrównaniem tekstu • w odpowiednich sytuacjach stosuje wymuszony koniec strony, kolumny, wiersza • dobiera ilustracje do tekstu, stosuje różne sposoby osadzania ilustracji
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • samodzielnie rozplanowuje tekst na stronie, dobiera sposób formatowania czcionki do charakteru i wyglądu tekstu • ustawia własne tabulatory, dostosowane do charakteru wprowadzanego tekstu • wypełnia nagłówki i stopki w dokumencie wielostronicowym, stosuje zarówno kody pól wprowadzanych za pomocą odpowiednich przycisków, jak i tekst wpisywany • formatuje tekst w nagłówku i stopce
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania • potrafi ocenić sformatowanie i przygotowanie tekstu oraz zastosowaną metodę, pokazując w razie potrzeby, jak łatwo jest „uszkodzić” sztywno sformatowany tekst • swobodnie i świadomie stosuje różnorodne metody pracy z tekstem

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
4.4	Plakat	Przekształcanie i modyfikowanie prostych rysunków obiektowych. Osadzanie grafiki obiektowej w tekście. Umieszczanie rysunku jako tła dokumentu tekstowego. Stosowanie czcionki o niestandardowym rozmiarze. Wypunktowanie, numerowanie.	2	ilustruje tekst gotową grafiką obiektową – wstawia obiekty dostępne w grupie Ilustracje na karcie Wstawianie oraz obiekty WordArt)
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - osadza grafikę obiektową w tekście - stosuje techniki formatowania tekstu – czcionki o niestandardowym rozmiarze, wypunktowanie, numerowanie itp. - poprawnie stosuje wyróżnienia w tekście - przygotowuje dokument do wydruku
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - potrafi określić i rozpoznać cechy dobrego plakatu lub reklamy - stosuje rysunek jako tło dokumentu tekstowego - przekształca i modyfikuje proste rysunki obiektowe – rozciąga, zniekształca, zmienia kolor obramowania i wypełnienia, grupuje i rozgrupowuje
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - samodzielnie rysuje proste grafiki obiektowe, modyfikuje ich wygląd i kształt - sprawnie łączy na różne sposoby grafikę z tekstem, poprawnie osadza grafiki w tekście, stosuje dodatkowe elementy graficzne lub tekstowe wpływające na wygląd pracy
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania - stosuje zaawansowane techniki opracowania i łączenia grafiki z tekstem - tworzy własne, dopracowane grafiki obiektowe - jest aktywny na lekcji i pomaga innym

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
4.5	Dialog z maszyną	Techniki formatowania i przygotowanie do druku dokumentu wielostronicowego o skomplikowanym formatowaniu. Problemy związane z porozumiewaniem się z maszyną za pomocą języka naturalnego.	2	stosuje w podstawowym zakresie poznane wcześniej techniki formatowania i przygotowania tekstu do wydruku
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - stosuje poznane wcześniej techniki formatowania i przygotowania tekstu do wydruku - poprawnie używa wyróżnień w tekście - korzysta z narzędzia Malarz formatów
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - korzysta ze schowka oraz z techniki przeciągania - sprawnie stosuje poznane wcześniej techniki formatowania i przygotowania tekstu do wydruku - potrafi odtworzyć w edytorze wygląd wydrukowanego dokumentu, wierność (w stosunku do oryginału) formatów, kształtów czcionek, wyróżnień - pracuje z wielostronicowym dokumentem, odtwarzając zadane formaty tekstu w dokumencie
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - bardzo sprawnie stosuje poznane wcześniej techniki formatowania i przygotowania tekstu do wydruku - opisuje problemy, na jakie może się natknąć człowiek podczas próby porozumiewania się z maszyną za pomocą języka naturalnego
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania - potrafi samodzielnie przedstawić i omówić sytuacje, w których człowiek może napotkać na problemy w porozumieniu z maszyną - jest aktywny na lekcji i pomaga innym

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
4.6	Portfolio z tekstami	Posługiwanie się funkcjami schowka. Dzielenie dokumentu na sekcje. Wykonywanie zrzutów ekranu i ilustrowanie nimi dokumentów. Tworzenie strony tytułowej. Stosowanie stylów. Tworzenie spisu treści.	2	• tworzy wielostronicowy dokument ze swoich tekstów
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • potrafi kopiować i wklejać teksty i ilustracje za pomocą schowka • potrafi wykonywać zrzuty ekranu i ilustrować nimi dokument
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • pracuje z utworzonym samodzielnie wielostronicowym dokumentem – portfolio tekstów, kontroluje jego zawartość, sposób formatowania, strukturę
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • wykorzystuje style, tworzy spis treści wielostronicowego dokumentu • tworzy stronę tytułową • dzieli dokument na sekcje, stosuje w sekcjach różnorodne wzorce strony
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania • przygotowuje portfolio według własnego, oryginalnego projektu • jest aktywny na lekcji i pomaga innym
4. Lekcje z edytorem tekstu				
5.1	Aparaty, zdjęcia, filmy	Budowa i parametry aparatów fotograficznych. Ustawienia fotografowania. Zdjęcia i filmy. Panorama, zoom, makro, portret. Zapis i formaty zdjęć.	2	• potrafi wykonać proste zdjęcie aparatem lub smartfonem
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • opisuje budowę i parametry aparatów fotograficznych
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • wykonuje różne zdjęcia oraz filmy aparatem lub smartfonem
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • dobiera ustawienia aparatu do różnych rodzajów ujęć • analizuje zdjęcia i rozróżnia formaty ich zapisu
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • prowadzi własną galerię zdjęć lub serwis filmowy

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
5.2	Światłem malowane	Poprawianie podstawowych parametrów zdjęcia. Wybór kadru. Dobór parametrów zdjęcia do sposobu jego prezentacji. Zapisywanie przetworzonych obrazów.	2	- z pomocą nauczyciela zmienia wygląd interfejsu programu GIMP - potrafi zmienić skorygować jasność i kontrast obrazu - potrafi zapisać przetworzony obraz
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - potrafi skorygować poziom nasycenia koloru, cieni i świateł
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - potrafi wybrać właściwy kadr obrazu - zna i rozumie pojęcie rozdzielczość obrazu
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - samodzielnie zmienia wygląd interfejsu programu GIMP - zna jednostki określania rozdzielczości obrazu
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - wie, jakie warunki musi spełniać obraz dla uzyskania dobrej jakości wydruku - swobodnie korzysta z narzędzi programu GIMP dla osiągnięcia najlepszego efektu
5.3	Naprawa cyfrowych obrazów	Korygowanie niekorzystnych krzywizn. Usuwanie niepożądanych elementów ze zdjęcia. Poprawianie ostrości obrazu. Stosowanie filtrów.	2	z pomocą nauczyciela potrafi wyrównać linię horyzontu przetwarzanego obrazu
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - z pomocą nauczyciela potrafi usunąć zniekształcenia wysokich obiektów
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - samodzielnie potrafi wyrównać linię horyzontu przetwarzanego obrazu - samodzielnie potrafi usunąć zniekształcenia wysokich obiektów - potrafi poprawić ostrość obrazu
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - potrafi usunąć zbędne elementy obrazu, stosując narzędzie Klonowanie - stosuje filtry artystyczne
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - swobodnie posługuje się narzędziami programu GIMP - z rozważą i w sposób przemyślany stosuje filtry artystyczne

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
5.4	Ogłoszenie	Tworzenie obrazu o ściśle określonych parametrach. Praca z warstwami. Precyzyjne określanie położenia elementów obrazu. Wprowadzanie tekstu i ustawianie jego parametrów.	2	- potrafi określić pożądane parametry nowotworzonego obrazu - podczas pracy potrzebuje pomocy nauczyciela
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - niektóre czynności wykonuje z pomocą nauczyciela
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - rozumie i potrafi wyjaśnić korzyści wynikające z możliwości stosowania warstw obrazu - prawie wszystkie czynności wykonuje samodzielnie
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - wszystkie czynności wykonuje samodzielnie
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - potrafi wyjaśnić, czym skutkuje zapisanie obrazu w formacie JPG , a czym XCF
5.5	Nie taka martwa natura	Tworzenie filmu na podstawie obrazu statycznego. Wykorzystanie funkcji programu PhotoFilmStrip.	2	- z pomocą nauczyciela potrafi rozpocząć tworzenie nowego projektu i określić jego wstępne parametry - potrafi zaimportować obrazy do programu PhotoFilmStrip
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - potrafi zaimportować obrazy do programu PhotoFilmStrip
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - samodzielnie animuje napisy
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - płynnie zmienia kierunek ruchu kamery
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - wykonuje dodatkowe, trudniejsze zadania

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
5.6	Cyfrowy montaż filmu	Tworzenie filmu złożonego z obrazów statycznych i krótkich sekwencji wideo. Plansze tytułowe oddzielające sekwencje wideo. Korzystanie z funkcji programu OpenShot Video Editor.	2	z pomocą nauczyciela opracowuje założenia i wytyczne dotyczące montażu filmu
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - z pomocą nauczyciela w programie GIMP tworzy plansze oddzielające sekwencje filmu
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - z pomocą nauczyciela wprowadza elementy składowe filmu w programie OpenShot Video Editor
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - w programie GIMP wykonuje obramowanie z efektem 3D - z pomocą nauczyciela w programie OpenShot Video Editor wykonuje efekty przejść między sekwencjami
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - wszystkie czynności w programie GIMP wykonuje samodzielnie

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia/uczennicę
poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO
KLASA VII**

Wymagania edukacyjne dotyczące wiedzy i umiejętności obejmują:

- 1) znajomość przepisów i zasad bezpieczeństwa, w tym zasady zachowania na obszarach zielonych, w tym obszarach chronionych;
- 2) naukę i doskonalenie techniki ruchu (np. w biegach, grach zespołowych),
- 3) rozwijanie świadomości swojego ciała i zmian zachodzących w sprawności fizycznej (monitorowanie sprawności fizycznej);
- 4) kształtowanie pozytywnych postaw społecznych (współpraca, rozwiązywanie konfliktów, akceptacja różnorodności w grupie);
- 5) umiejętność planowania i oceny własnej aktywności fizycznej (korzystanie z przyborów, narzędzi pomiarowych, aplikacji mobilnych).

Treści nauczania - wymagania szczegółowe obejmujące wiedzę i umiejętności.

Dział I. Ćwiczenia ogólnorozwojowe.

Uczeń:

- 1) wykonuje wybrane cztery ćwiczenia zwinnościowo-akrobatyczne;
- 2) wykonuje elementy treningu funkcjonalnego, wzmacniającego gorset mięśniowy;
- 3) omawia i stosuje co najmniej dwa wybrane rodzaje treningu wzmacniającego (np. trening HIIT, trening tabata, trening obwodowy);
- 4) wskazuje możliwości wykorzystania nowoczesnych technologii do oceny dziennej aktywności fizycznej;
- 5) wykonuje co najmniej jedną nowoczesną formę aktywności fizycznej (np. pilates, zumba, nordic walking);
- 6) przeprowadza rozgrzewkę dostosowaną do rodzaju aktywności;
- 7) wykonuje ergonomiczne podnoszenie i przenoszenie przedmiotów o różnej wielkości i różnym ciężarze;
- 8) omawia znaczenie aktywności fizycznej na świeżym powietrzu dla zdrowia fizycznego i psychicznego, regeneracji organizmu oraz ogólnego samopoczucia, a także wyjaśnia jej rolę w profilaktyce zdrowotnej.

Dział II. Gry zespołowe i rekreacyjne.

Uczeń:

- 1) wykonuje i stosuje elementy techniczne w koszykówce, piłce nożnej, piłce ręcznej i siatkówce;
- 2) przyjmuje pozycję w ataku i obronie, zgodnie z zasadami gier zespołowych, o których mowa w pkt 1
- 3) uczestniczy w co najmniej dwóch grach zespołowych innych niż wymienione w pkt 1, wybranych zgodnie z preferencjami uczniów, tradycją szkoły i środowiska lokalnego oraz warunkami organizacyjnymi szkoły;
- 4) uczestniczy w grach szkolnych i uproszczonych, pełniąc funkcję zawodnika i sędziego;
- 5) *planuje szkolne rozgrywki według systemu pucharowego i „każdy z każdym”.*

Dział III. Lekkoatletyka.

Uczeń:

- 1) wykonuje ćwiczenia sprinterskie oraz bieg krótki ze startu niskiego, osiągając maksymalną prędkość;
- 2) wykonuje ćwiczenia kształtujące prawidłowy rytm biegu i odpowiednią dynamikę biegu, na różnych dystansach;
- 3) wykonuje rzut zamachowy piłką z rozbiegu z zaznaczeniem kroku skrzyżnego i pozycji wyrzutnej;
- 4) wykonuje przekazanie pałeczki w biegu sztafetowym;
- 5) wybiera i pokonuje trasę marszobiegu lub biegu terenowego z elementami orientacji w terenie;
- 6) wykonuje skok w dal z rozbiegu z odbicia ze strefy lub belki.

Dział IV. Taniec.

Uczeń opracowuje i wykonuje indywidualnie, w parze lub zespole dowolny układ tańca tradycyjnego lub nowoczesnego.

Dział V. Relaksacja i odprężenie.

Uczeń stosuje techniki relaksacyjne i ćwiczenia wyciszające, takie jak rozciąganie i ćwiczenia oddechowe w celu regeneracji oraz zapewnienia dobrostanu psychicznego.

Dział VI. Monitorowanie aktywności i sprawności fizycznej.

- 1) wymienia testy sprawności fizycznej i wykorzystuje nowoczesne technologie sprawności fizycznej;
- 2) korzysta z dostępnych urządzeń pomiarowych do sprawdzenia poziomu sprawności fizycznej (np. aplikacje mobilnych, opasek na rękę, sport testerów);
- 3) mierzy własną dzienną aktywność fizyczną.

Dział VII. Sprawność fizyczna w służbach mundurowych i innych zawodach

Uczeń:

- 1) poznaje próby sprawnościowe wchodzące w skład testów sprawności fizycznej stosowanych w trakcie rekrutacji do służb mundurowych i potrafi wyjaśnić, dlaczego są one istotne w pracy w tych służbach; wymienia przykłady innych aktywności zawodowych, w których wymagana jest wysoka sprawność fizyczna (np. zawodowy sportowiec, ratownik Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, trener personalny, górnik);
- 2) wykonuje w podstawowym zakresie wybrane próby sprawnościowe (np. biegi średnie i długie, uginanie ramion w podporze przodem, podciąganie się na drążku) z uwzględnieniem własnych możliwości i zasad bezpieczeństwa.

Dział VIII. Bezpieczeństwo w aktywności fizyczne

Uczeń:

- 1) omawia sposoby zapobiegania najczęstszym urazom i wypadkom w czasie zajęć ruchowych;
- 2) stosuje zasady samoasekuracji i asekuracji w aktywnościach fizycznych wymagających współpracy i odpowiedzialności za bezpieczeństwo innych;
- 3) planuje aktywność fizyczną nad wodą, w górach i terenie zielonym, z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa i ochrony środowiska oraz promuje postawy odpowiedzialnego zachowania wśród rówieśników.

Dział IX. Kompetencje społeczne.

Uczeń:

- 1) rozumie znaczenie idei olimpizmu oraz wynikającej z niej zasady fair play;
- 2) uczestniczy w rywalizacji sportowej jako zawodnik, przestrzegając zasad fair play;
- 3) okazuje szacunek wobec przeciwnika, sędziego i współuczestników gry przez przestrzeganie przepisów gier zespołowych obowiązujących w szkolnych rozgrywkach;
- 4) współdziała w grupie, wiedząc, że sukces drużyny zależy od zaangażowania wszystkich uczestników;
- 5) komunikuje się efektywnie w grupie i buduje relacje przez gry zespołowe i ćwiczenia w parach;
- 6) pełni funkcję organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych;
- 7) wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania;
- 8) wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych;
- 9) traktuje problem jako motywację do działania, a nie barierę nie do pokonania;
- 10) przez doświadczenia, takie jak wygrana czy przegrana, nazywa i rozumie emocje towarzyszące rywalizacji sportowej, co przekłada się na codzienne funkcjonowanie społeczne;
- 11) współpracuje w grupie, szanując poglądy i wysiłki innych uczniów, wykazując asertywność i empatię;

- 12) motywuje innych uczniów do uczestniczenia w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych;
- 13) przeciwdziała wykluczeniu uczniów mniej sprawnych fizycznie i promuje wzajemne wsparcie;
- 14) rozwiązuje nieporozumienia w sposób bezkonfliktowy zarówno w trakcie rywalizacji, jak i sytuacjach pozasportowych;
- 15) wzmacnia poczucie własnej wartości;
- 16) buduje pozytywny obraz siebie przez współpracę i wsparcie grupy.

KRYTERIA OCENIANIA Z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego należy w szczególności brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wykonanie określonych zadań wynikających ze specyfiki tych zajęć.

Ocenie podlegają:

- sumienne i staranne wywiązywanie się z obowiązków,
- przygotowanie się do zajęć, właściwy ubiór, dostosowany do wymogów lekcji wychowania fizycznego,
- postawa, aktywność i zaangażowanie na lekcji wychowania fizycznego (w tym m.in. przestrzeganie zasady fair play, przestrzeganie regulaminu sali gimnastycznej i korzystania ze sprzętu sportowego, stosowanie się do zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania ćwiczeń),
- stosunek do partnera i przeciwnika,
- stosunek do własnego ciała,
- aktywność fizyczna,
- stopień opanowania wymagań programowych, osiągnięte wyniki w sportach wymiernych, dokładność wykonania zadań i poziom zdobytej wiedzy,
- postęp w opanowaniu umiejętności i wiadomości przewidzianych dla klasy 7 zgodnie z indywidualnymi możliwościami i predyspozycjami.

ZASADY OCENIANIA

1. Na początku roku szkolnego (semestru) nauczyciele wychowania fizycznego informują uczniów i rodziców/prawnych opiekunów o ogólnych wymaganiach edukacyjnych i kryteriach oceniania z wychowania fizycznego.

2. Podstawą oceny ucznia jest systematyczna i konsekwentna kontrola jego pracy oraz postępy w usprawnianiu.
3. Ocena semestralna lub roczna ustalana jest na podstawie ocen cząstkowych za określony poziom wiadomości, umiejętności i kompetencji społecznych w procesie szkolnego wychowania fizycznego.
4. Ocena semestralna lub roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych.
5. Przy ustalaniu oceny semestralnej i rocznej uwzględnia się przede wszystkim wysiłek ucznia, wynikający z realizacji programu nauczania oraz systematyczny i aktywny udział w lekcjach wychowania fizycznego.
6. Oceny są jawne zarówno dla ucznia, jak i jego rodziców/opiekunów prawnych.
7. Oceny bieżące (cząstkowe) oraz semestralne i roczne wyrażone są w stopniach wg następującej skali ocen: celujący 6, bardzo dobry 5, dobry 4, dostateczny 3, dopuszczający 2, niedostateczny 1.
8. Za aktywność i pracę na lekcji nauczyciel może nagradzać ucznia plusami („+”) lub upominać minusami („-”) a następnie zamienić je na ocenę odpowiednio:
 $++++ = 6$; $++++- = 5$; $+++-- = 4$; $++--- = 3$; $+---- = 2$; $----- = 1$.
9. Umiejętności ruchowe ucznia oceniane będą na podstawie zadań kontrolno-oceniających zgodnie z wymogami podstawy programowej, pozwalających na ustalenie poziomu opanowania tych umiejętności.
10. Wiadomości oceniane będą poprzez zadawanie pytań, dyskusje tematyczne związane z treściami wymaganymi w podstawie programowej.
11. Ocena ze sprawności fizycznej będzie przede wszystkim wynikać z postępów ucznia, a nie z poziomu, jaki aktualnie reprezentuje.
12. Nie wystawia się oceny niedostatecznej za próby sprawności fizycznej z wyjątkiem sytuacji, w której uczeń nie podejmuje się wykonania próby lub rezygnuje z niej w trakcie i nie ma to związku z jego złym samopoczuciem psychofizycznym lub urazem.
13. Jeżeli z przyczyn losowych (np. zwolnienie lekarskie) uczeń nie może podejść do sprawdzianu, jest zobowiązany do zaliczenia sprawdzianu w terminie ustalonym z nauczycielem prowadzącym.
14. Nauczyciel jest zobowiązany na podstawie pisemnej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej poradni specjalistycznej obniżyć wymagania edukacyjne w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się lub deficyty rozwojowe, uniemożliwiające sprostanie wymaganiom edukacyjnym z programu nauczania.

15. Cztery razy w semestrze uczeń może zgłosić nieprzygotowanie. Każde następne nieprzygotowanie będzie miało wpływ na obniżenie oceny śródrocznej/rocznej .

16. Ocena z wychowania fizycznego może być podniesiona za dodatkową aktywność ucznia, np. udział w zajęciach rekreacyjno-sportowych, zawodach sportowych, turniejach i rozgrywkach pozaszkolnych oraz stały postęp ucznia w usprawnianiu.

17. Uczeń może być zwolniony z zajęć wychowania fizycznego decyzją administracyjną dyrektora szkoły na podstawie opinii o ograniczonych możliwościach uczestniczenia w tych zajęciach, wydanej przez lekarza, na czas określony w tej opinii.

18. W przypadku zwolnienia ucznia z zajęć wychowania na okres uniemożliwiający wystawienie oceny semestralnej lub klasyfikacyjnej na koniec roku szkolnego, zamiast oceny nauczyciel wychowania fizycznego wpisuje „zwolniony” albo „zwolniona” .

Inne wytyczne

1. Uczeń ma obowiązek poznać zasady bhp na lekcji wychowania fizycznego i ich przestrzegać.

2. Uczeń ma obowiązek posiadać na lekcji wychowania fizycznego strój sportowy i obuwie sportowe, dostosowane tylko do ćwiczeń na sali gimnastycznej i boiskach zewnętrznych.

3. Zwolnienie z ćwiczeń na lekcji wychowania fizycznego nie zwalnia ucznia z obecności na tej lekcji.

4. Uczeń, który ma zwolnienie lekarskie może być zwolniony z lekcji, jeżeli jest to jego pierwsza lub ostatnia lekcja, po uprzednim przedstawieniu nauczycielowi i dyrekcji oświadczenia rodziców, że w tym czasie biorą za niego odpowiedzialność.

5. Zwolnienia krótkotrwale muszą być przedstawione przed lekcją, której dotyczą.

6. Uczeń i rodzice/prawni opiekunowie zobowiązani są do zgłaszania nauczycielowi wszelkich przeciwwskazań do wykonywania ćwiczeń (przebyte i obecne choroby, urazy).

7. Uczniowie nie mają prawa przebywać na sali gimnastycznej w czasie przerwy bez opieki nauczyciela.

8. Wychodzenie ucznia z lekcji możliwe jest jedynie za zgodą nauczyciela.

WYMAGANIA PROGRAMOWE NA POSZCZEGÓLNE OCENY

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- Systematycznie uczestniczy w obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego oraz jest zawsze przygotowany do lekcji (posiada wymagany strój sportowy).
- Jest aktywny na lekcji.

- Rozwija własne uzdolnienia sportowe, uczestniczy w pozalekcyjnych zajęciach sportowych.
- Wykazuje zdyscyplinowanie w czasie trwania zajęć z wychowania fizycznego oraz przed i po ich zakończeniu (dotyczy pobytu w szatni).
- Dokładnie wykonuje ćwiczenia i zalecenia przekazywane przez nauczyciela, dba o bezpieczeństwo własne i współćwiczących.
- Ma godną naśladowania postawę koleżeńską i sportową, pomaga słabszym i mniej sprawnym uczniom.
- Zadania kontrolne wykonuje na ocenę bardzo dobrą i celującą.
- Dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego.
- Osiąga wysoki poziom postępu w osobistym usprawnianiu.
- Wykazuje się dużym zakresem wiedzy na temat kultury fizycznej, rozwoju fizycznego, motorycznego oraz zdrowego stylu życia.
- Prowadzi sportowy i higieniczny tryb życia.
- Jest inicjatorem różnych form aktywności dla swoich rówieśników.
- Reprezentuje szkołę w Finale Wojewódzkim lub wielokrotnie w zawodach niższego szczebla w danym roku szkolnym.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- Systematycznie uczestniczy w obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego oraz jest zawsze przygotowany do lekcji (posiada wymagany strój sportowy), jest aktywny na lekcji.
- Jest zdyscyplinowany w trakcie zajęć z wychowania fizycznego oraz przed i po ich zakończeniu (dotyczy pobytu w szatni).
- Dokładnie wykonuje ćwiczenia i zalecenia przekazywane przez nauczyciela, stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć w stosunku do siebie i pozostałych ćwiczących.
- Ma godną naśladowania postawę koleżeńską i sportową (pomoc słabszym i mniej sprawnym).
- Wykonuje zadania kontrolne na ocenę dobrą i bardzo dobrą.
- Systematycznie doskonali sprawność motoryczną i robi widoczne postępy.
- Posiada szeroką wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego, zdrowego stylu życia.
- Stara się prowadzić zdrowy i higieniczny tryb życia.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- Systematycznie uczestniczy w obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego oraz jest przygotowany do lekcji (posiada wymagany strój sportowy). Jest aktywny na lekcji.
- Wykazuje zdyscyplinowanie w czasie trwania zajęć z wychowania fizycznego oraz przed i po ich zakończeniu (dotyczy pobytu w szatni).
- Ma właściwą postawę koleżeńską i sportową.
- Zadania kontrolno-oceniające wykonuje co najmniej na dostateczną lub dobrą.
- Uczeń robi postępy na miarę swoich możliwości.
- Sporadycznie angażuje się w życie sportowe klasy i szkoły.
- Wykazuje się przeciętną znajomością wiedzy na temat rozwoju fizycznego i motorycznego.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- Niesystematycznie uczestniczy w obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego oraz nie zawsze jest przygotowany do lekcji (często nie posiada wymaganego stroju sportowego).
- Jest mało aktywny na lekcji i ma kłopoty z dyscypliną, wymaga dodatkowej interwencji wychowawczej prowadzącego zajęcia.
- Nauczane elementy techniczne i taktyczne wykonuje poniżej swoich możliwości.
- Osiąga niewielki postęp w opanowaniu umiejętności i wiadomości.
- Nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych. Nie uczęszcza na zajęcia sportowo – rekreacyjne.
- Wykazuje się przeciętnym zakresem wiedzy przedmiotowej.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- Często z własnej winy opuszcza obowiązkowe zajęcia z wychowania fizycznego.
- Często nie jest przygotowany do lekcji (nie posiada wymaganego stroju sportowego).
- Jest mało aktywny, niezdyscyplinowany, ma nieobecności nieusprawiedliwione oraz lekceważący stosunek do zajęć.
- Narusza zasady dyscypliny w czasie trwania zajęć oraz przed i po ich zakończeniu,
- Często nie dba o bezpieczeństwo własne i kolegów, nie współpracuje z nauczycielem, nie wykonuje ćwiczeń i zaleceń przekazywanych przez nauczyciela.
- Dużo poniżej swoich możliwości wykonuje zadania kontrolno-oceniające.

- Nie uzyskuje żadnego postępu w próbach sprawnościowych.
- Posiada niewielką wiedzę w zakresie wychowania fizycznego.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- Bez usprawiedliwienia opuszcza zajęcia z wychowania fizycznego oraz nie jest przygotowany do lekcji.
- Ma lekceważący stosunek do przedmiotu, wykazuje brak aktywności na lekcji.
- Rażąco narusza zasady dyscypliny w czasie trwania zajęć oraz przed i po ich zakończeniu, nie dba o bezpieczeństwo własne i kolegów.
- Nie wykonuje ćwiczeń i zaleceń przekazywanych przez nauczyciela.
- Nie potrafi wykonać ćwiczeń nawet o bardzo niskim stopniu trudności.
- Nie posiada żadnej wiedzy w zakresie nauczanego przedmiotu.